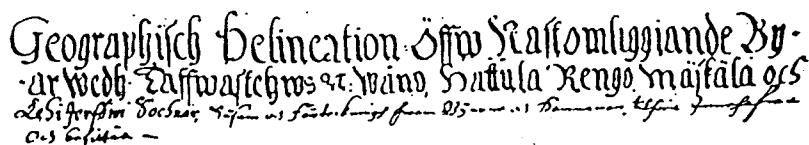

RAKENTAMINEN
VANHOILLA
PUUTALOALUEILLA

Hämeenlinna

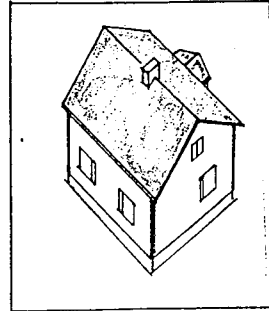
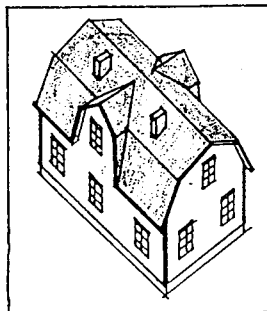
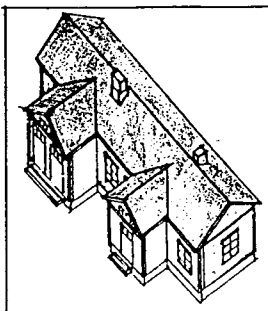
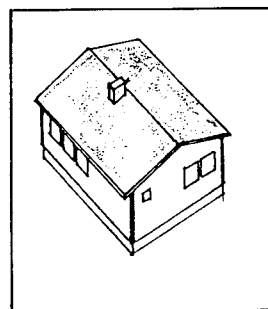

Vanhempia, 1300-luvulta peräisin olevia kartanoita olivat: Vanajan Harviala, Kantola, Hattulan puolella Vesunti ja Merve. Lepaa Tyrvännössä, Katinalan räissitalo, Suontaka ja Lahdentaka rakennettiin 1400-luvulla. Lisäksi pieniä asuintaajamia oli syntynyt eri puolille kaupunkia: Parolan kylä, Vuorentaka, Kirstulan kylä, Luh-tiala, Metsinkylä, Idänpää, Tyl-liä, Kruununmylly, Kankaisten kylä, Mäskälä, Kappola, Paikkala, Äikälä, Käikälä, Kankaantaka, Hat-telmala, Luolaja ine...

Myöhemmin uusi silta rakennettiin
linnan kohdalle ja sen jälkeen,
1700-luvun lopulla nykyiselle
paikalleen.

rapattuja.

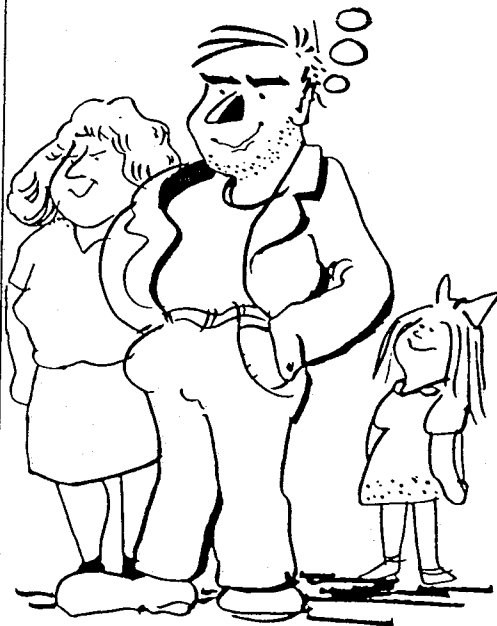
- 4 1950-luvun loppupuolella tuli vallitsevaksi tyypiksi yksikerroksinen, kellarilla varustettu, vaakalaudoitettu, matalamallinen puutalo. Näitä jo 1940-luvun puolivälissä ilmaantuneita taloja rakennettiin nk. Ruotsin lahjatalon mallilla.

Rakentaja ja rakennusvalvonta

Rakentaminen vanhassa puutaloympäristössä on suunnittelijalle ja rakentajalle aina vaativa tehtävä. Yksinkertaisten, vaatimattomien talojen muodostamia yhtenäisiä miljöitä on alettu arvostaa enemmän kuin yksittäisiä merkkirakennuksia. Viime vuosien pien-
talorakentaminen onkin muuttunut uudisrakennusvaltaisesta perusrakennuksesta ja täydennysrakentamista suosivaan rakennustapaan.

Rakennuslainsäädäntö edellyttää rakennuslupamenettelyä mm. kaikissa julkisivumuutoksen aiheuttavissa rakennustoissa. Ongelmana ovat olleet nykyisten rakennusaineiden ja tarvikkeiden, esim. julkisivumateriaalien ja ikkunoiden soveltumattomuus rakennettuun ympäristöön. Piittaamattomuus tietyn talotyyppin edellyttämistä ratkaisusta yhtenäisesti rakennetulla alueella voi pilata suurenkin aluekokonaisuuden ulkoasun.

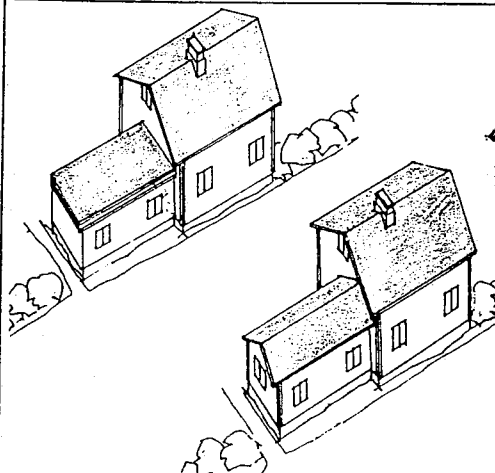
Sokea tuijottaminen omiin kuivitelmiin ja unelmataloihin voi tuottaa rakentajalle tyydyttävän tuloksen, mutta ympäristöä kohtaan se saattaa olla rikos. Piittaamattoman uudisrakennuksen rinnalla vähäinen epäonnistuminen laajennuksessa on aika merkitykseltöntä.

Asemakaava ja yleiset määräykset eivät riittävästi ohjaa rakentajaa. Jotta rakennuttajalla olisi selvä kuva rakennusvalvonnan asettamista ulkoasuvaatimuksista vanhoilla omakotialueilla, on useimmissa kaupungeissa laadittu ohjeistoja kiinteistöjen omistajien, perusrakennustöiden suunnittelijoiden ja rakennusvalvontaviranomaisten avuksi. Laadituissa saneerausohjeissa on huomioitu alueittainen omaleimaisuus eväämättä kuitenkaan mahdollisuutta suorittaa mittaviakin varustetason ja lämpötalouden parannuksia.

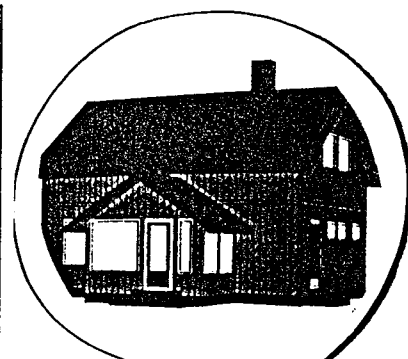
Käytetyt materiaalit, käsityömaiset tekotavat ja yksityiskohdat kertovat kunkin ajan mahdollisuuksista ja ihanteista; kulttuurista. Jotta rakennukset säilyisivät kaupungin kaunistuksena, tulisi rakennusten jatkuvaan hoitoon ja säännöllisesti toistuviin pieniin korjauksiin kiinnittää huomiota. Alkuperäisyys säilyy parhaiten, mikäli rakennusta ei tarpeettomasti muuteta.

Alueen tai rakennusryhmän syntyajankohta ja sen mukaisesti ajan kaavoitus- ja rakennustapa näkyvät rakennusten sijoittelussa, mittasuhteissa ja ulkonäössä, mutta myös sijainti kaupungissa, maisema ja kasvillisuus antavat oman leimansa.

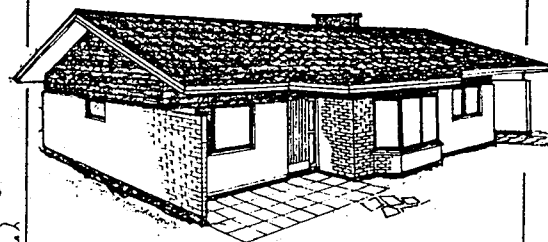
Nyt ilmestyvä opas on jatkoa Hämeenlinnan kaupunginkirjastossa elo-syyskuun vaihteessa 1985 järjestetylle näyttelylle, jonka teemana oli "Rakentaminen vanhoilla pientaloalueilla".

1960-luvulla ja vielä myöhemminkin saatettiin laajennus tehdä häikäilemättömästi täysin vanhasta poikkeavilla muodoilla ja materiaaleilla. Ehkä aika on jo kypsä korjaamaan näitä virheitä helposti tehtävillä julkisivuparannuksilla.

Kaupunkikuvatarkastajat saattavat herkimmillä alueilla puuttua niin yksityiskohtaisiin asioihin, että rakentajaparka on aivan äimistystä. Joissakin tapauksissa kuitenkin esim. materiaalin alkuperäisyydellä saattaa olla suuri merkitys. Yleensäkin toisten materiaalien ilmettä matkivia rakennusosia tulee karttaa.

Tyyppitaloluettelosta löytynyt unelmien talo väikkyi aina mielessä, kun rakennushankkeeseen ryhdyttiin. Sen sovittaminen siihen ympäristöön, josta rakennuttaja on tontin saanut, ei kuitenkaan aina onnistu ilman tavoitteiden tarkistuksia. Uusien rakennusten tulee olla vanhassa ympäristössä alistuvia, ei itseään korostavia. Rakennustarkastajalla ei välttämättä ole mitään henkilökohtaista teitä vastaan, vaikka hän suunnitelmienne puuttuisikin.

Korjaustoimenpiteet

On varsin tavallista, että rakennuksessa on paljon korjattavaa ja parannettavaa, mutta ei ole mielekästä tehdä kaikkea mahdollista; vaikka varat myöten antaisivatkin. Vanhasta rakennuksesta ei tulisi tehdä uutta!

Varsinaisten kunnostustoimien keskinäinen tärkeysjärjestys silloin, kun kaikkea ei ole varaa tehdä, on karkeasti ottaen seuraava:

- 1 Huolehditaan rakennuksen ulkovaipean rakenteiden kunnosta. Kaikkein tärkeintä on, että vesi ei vuoda sisälle, mutta myös tuulitiiviyydestä ja peruslämmityksestä on pidettävä huolta.
- 2 Suoritetaan kohtuullisen asuimistasen edellyttämä varusteiden hankinta ja niiden vaatimat tilankäytön muutokset. Nykyaikaiseen asumiseen kuuluvat sähkö, viemäri, lämmin vesi, WC ja pesutilat ja automaattinen lämmitysjärjestelmä.
- 3 Suoritetaan tarpeellisia tilankäyttöön liittyviä parannuksia. Olevia huoneita ja seinärakenteita pyritään käyttämään sellaisenaan hyödyksi tekemättä uudisrakennusta vastaavaa pohjakaavaa taloon kuin taloon. Ullakkotilaa, kellaria ja kuisteja voidaan ottaa asumiskäyttöön, myös ulkorakennuksia voidaan parantaa ja käyttää esim. varastotilana tai saunana.
- 4 Tarvittaessa tulee kyseeseen asuintilan lisääminen laajentamalla. Se on kuitenkin kallis tapa ratkaista tilaongelmia.
- 5 Välttämätöntä tarvetta isommat rakenteiden ja pintojen uusimiset ja lämmöneristykset eivät yleensä ole taloudellisesti kannattavia. Jättämällä 10 cm villaa pois voitte olla kylmimmän talvikauden etelän auringossa -samalla rahalla joka vuosi.

Energiakorjausten vankkumattomana perusteena on ollut taloudellisuus, rahan säästäminen. Miten tavanomaisen, 30-50 vuotta vanhan purueristetyn talon lisälämmöneristäminen kannattaa?

Omistaja maksaa energiasta nykyisin noin 7920 markkaa vuodessa. Oletamme, että talousenergian (lämmin vesi, kotitalous, valaistus) osuus on kolmannes kulutuksesta, jolloin lämmityksen osuudeksi jää 5820 mk. Ulkoseinien läpi katoavan lämmitysenergian osuus on noin 12 % eli ra-

Tavallisimpia vikoja vanhoissa puutaloissa:

- 1) Vesikatto vuotaa piipun juuresta
- 2) Kattotuolien päät ja räystäslaudat lahonneet
- 3) Ulkoseinien hirret ovat osaksi lahonneet
- 4) Ulkoseinien lämmöneristys on huono
- 5) Ulkolaudoituksessa on vikoja ja maalipinta on huono
- 6) Ikkunat ja ovet vuotavat
- 7) Perustukset ovat painuneet

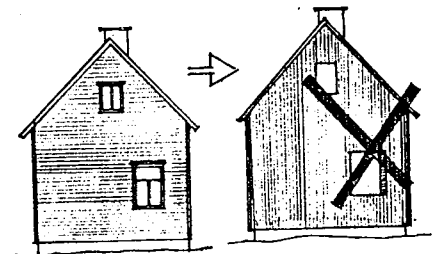
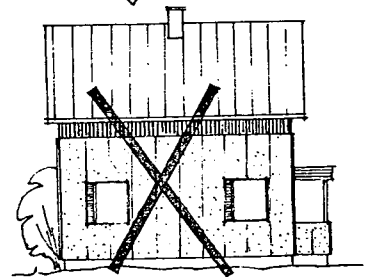
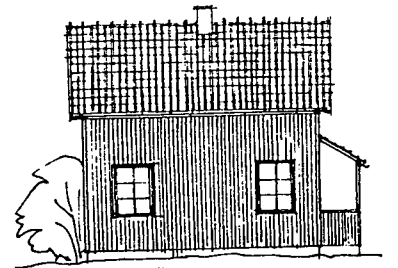
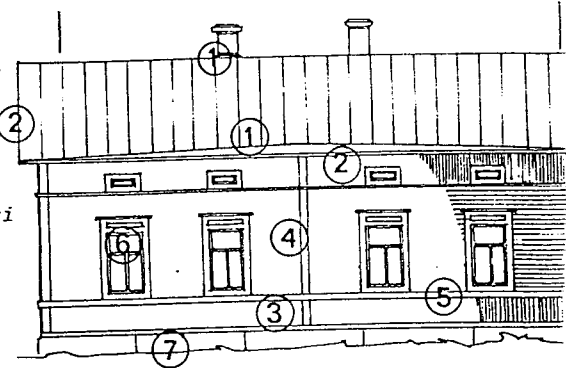
haksi muutettuna noin 700 mk/vuosi. Miten paljon siitä on mahdollisuus säästää? Realistinen arvio lienee, että 10 cm:n lisäeristyksellä on saavutettavissa kokeintaan 20 % säästö. Tulos talossamme olisi siis 140 mk vuodessa.

Lähinaapuri lisäeristi pari vuotta sitten samanlaisen talon ulkopuolelta. Uusine ulkovuorauksineen se tuli maksamaan noin 50000 markkaa. Jos hän olisi tallettanut rahansa määräaikaistilille pankkiin, hän olisi saanut korkoa 4625 mk vuodessa, eristyksellään alle 150 mk vuodessa. Kuinka siis voidaan sanoa, että lisäeristäminen kannattaa?

Talon ulkoväriä valittaessa tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

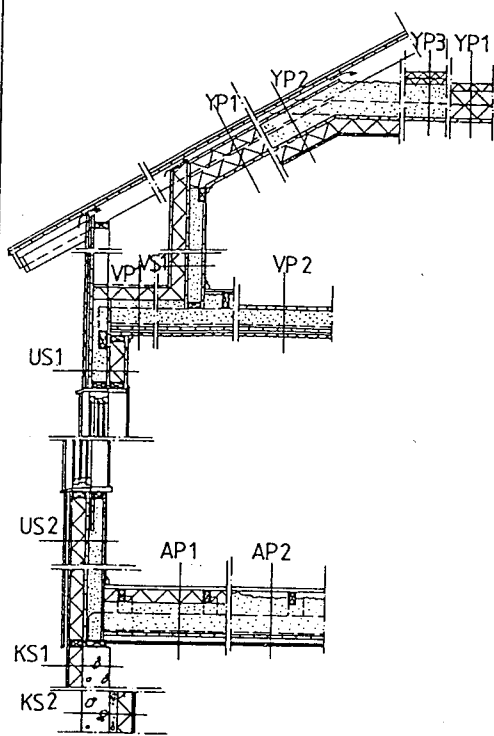
- 1 Tavoitteena on katuäkymien eheys. Hyvin tummia tai kirkkaita sävyjä tulee välttää. Väreistä olisi hyvä keskustella naapurien kanssa.
- 2 Talon rakennusajankohdan tulisi kuvastua väriyksessä. Alkuperäiset värit voi löytää maalipintaa raapimalla. Erityisen tärkeää on, että talon listoitus osataan oikein erotella muusta julkisivusta.
- 3 Kuultavia lahonsuoja-aineita ei tule käyttää.
- 4 Myös kattomaisemassa tulee pyrkiä yhtenäisyyteen niin katteen värin kuin profiilinkin suhteen.

Värisävyä tärkeämpi on maalin tekninen laatu. Vanhoissa ulkoseinärakenteissa ei yleensä ole laatuvaaraa tuuletettu, joten itse maalipinnan tulee olla hengittävä. Aidolla öljymaalilla tai punamullalla siveltyjä julkisivuja ei kannata pilata uudemmillä maalityypeillä. "Alkydivahvisteiset öljymaalit" ja "öljyterästetyt lateksit" eivät ole hengittäviä. Oikea merkintä on "pellavaöljymaali", jota kyllä löytyy asiantuntevista maalikaupoista.

1960-luvulla tehtiin tasakattoisia punatiilitaloja, 1970-luvulla aumakattoisia valkotiilitaloja, nyt pannaan villaa ylle ja uusia ikkunoita: ympäristö särkyy. Kuva oikealla alhaalla näyttää kuinka ulkopuolinen lisälämmöneristys saaräystäät näyttämään töpöiltä, jollei niitä jatka.

Julkisivut ovat vanhastaan joko rapatut tai laudoitetut pystyllä peiterimalaudoituksella. Perusparantamisen yhteydessä tulisi säilyttää alkuperäinen julkisivumateriaali. Julkisivua uudistettaessa tulisi materiaalin olla yhtenäinen räystästä sokkeliin asti, esim. eriväriset laudoitukset tai ikkunoiden yhdistäminen nauhaksi eivät sovi talotyyppeihin.

Yläpohja 1 (YP 1)

Yläpohjan perusparannus tapauksessa, jossa vanha purueristyskerros on riittämätön ja ullakkohuoneiden mataluus estää lisälämmöneristämisen eikä puruistuksen päälle lisäeristys mahdu.

- vanha vesikatto alusrakenteineen
- vanha kattopaneeli, tiivistyskerros ja purutäyte poistetaan.
- mineraalivilla 200-250 mm
- muovikalvo 0,2 mm höyrynsulkuna
- entiset kattopaneelit naulataan takaisin paikalleen

Yläpohja 2 (YP 2)

Yläpohjan perusparannus silloin, kun vanha purueriste ei riitä ja ullakkotila on matala ja huoneetilat ovat tarpeeksi korkeita.

- vanha vesikatto alusrakenteineen
- vanha purueristys 150-200 mm
- aiempi tiivistyskerros + kattolaudoitus
- mineraalivilla 100(-50) mm ja soivot 50 x 100 mm
- muovikalvo 0,2 mm höyrynsulkuna
- kattopanelointi

Yläpohja 3 (YP 3)

Ko. perusparannus silloin, kun vanhan purueristyskerroksen päällä on tilaa.

- mineraalivilla 2 x 50 mm, päällimmäinen kerros jäykkää laatua tai purueristyskerroksen paksuntaminen 400-500 mm:ksi

Ullakkohuoneiden väliseinä (VS 1)

- rakennuslevy
- mineraalivilla 100 mm ja pysty-

soirot

- vanha väliseinärakenne
- väliseinän sisäpintaan voidaan asentaa höyrynsulku

Ullakon lattia 1 (VP 1)

- lastulevy tai puolikova kuitulevy
- mineraalivilla 100 mm, jäykkä
- vanha purueristys
- vanha välipohjarakenne

Välipohja 2 (VP 2)

Välipohjarakenteen madallus silloin, kun yläpohjan lisäeristystyksen takia ullakkotilat jäisivät liian mataliksi.

- entinen, purukerroksen ohennusta varten väliaikaisesti poistettu laudoitus naulataan takaisin paikalleen kiinni vuoliaisiin
- vanha, purun ja täytepuiden osalta ohennettu välipohja

Ulkoseinä 1 (US 1)

Perusparannus tapauksessa, jossa ulkoseinä ei kaipa kunnostusta, mutta sisäverhoukset ovat huonossa kunnossa tai muutokset huoneistoissa niin vaativat.

- vanha ulkoverhous
- vanha purutäytteinen lautaseinä
- sisäpuoliset pinkopahvi- ja tapettikerrokset poistetaan, jotta estettäisiin kosteuden tiivistyminen entisen ulkoseinän sisäpintaan
- jos rakennuksessa on hirsirunko, hirsiseinän kolot tiivistetään mineraalivillalla hirren sisäpinnan tasoon saakka
- mineraalivilla 100 mm ja soivot 50 x 100 mm.
- muovikalvo 0,2 mm tarvittaessa
- sisäverhous kipsi-, lastu- tai kuitulevyä tai paneeli, ei kuitenkaan hirsipaneeli jälleenrakennuskauden pientaloihin

Ulkoseinä 2 (US 2)

Ulkoseinän perusparannus silloin, kun ulkoverhous on niin huonossa kunnossa, että se uusittaisiin kokonaan.

- laudoitus rakennuksen alkuperäisen ulkoverhouksen tapaan
- tuulensuojalevy
- lisäeriste: mineraalivilla enint. 100 mm
- entinen ulkoseinärakenne, joka puretti tähän, vinolauta- tai hirsipintaan saakka
- ulkoseinän sisäpintaan voidaan asentaa höyrynsulku

Ikkunat ja ovet siirretään karmeineen lisälämmöneristysten kohdalle tai lähelle uuden ulkoverhouksen tasoa, asennetaan kolmas lasi lisäpuutteineen ja -karmeineen. Ikkunat ja ovet listoitetaan käyttäen entisen kaltaisia ratkaisuja.

Alapohja 1 (AP 1)

Korjaus tulee kyseeseen silloin, kun lattia on vetoinen ja kylmä.

- tarvittaessa kattopaneeli tuuletusraolla
- vanha lattiarakenne, josta purua siirretään lattian keskiosille (jos vain laidat lisäeristetään) tai kokonaan pois
- mineraalivilla 100 mm
- muovikalvo 0,2 mm höyrynsulkuna
- vanhat lattialaudat ja jalkalistaset naulataan takaisin paikalleen

Alapohja 2 (AP 2)

Lattian perusparannus silloin, kun siinä ei esiinny vetoa eikä kylmyyttä.

- jos kellarin huonetiloja muutetaan lämpimiksi, katto paneloidaan
- jos kellarin huonetiloja muutetaan lämpimiksi, katto paneloidaan

Kellarin seinä 1 (KS 1)

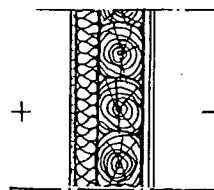
Kellarin seinän perusparannus silloin, kun kellarin huonetiloja muutetaan lämpimiksi ja ulkoseinä on lisälämmöneristetty ulkopuolelta.

- harmaa asbestisementtilevy nostetaan 40-50 mm ulkoverhouksen alle
- mineraalivilla 100 mm ja soivot 50 x 100 mm painekyllästettyä puuta
- entinen säästöbetonisokkeli
- uusi sisämaalaus

Kellarin seinä 2 (KS 2)

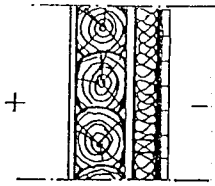
Kellarin seinän perusparannus, kun kellaritiloja muutetaan lämpimiksi (ja ulkoseinä on lisälämmöneristetty sisäpuolelta).

- vanha seinärakenne: säästöbetoni, mahdollinen jäykkä eristelevy ja tai tiiliverhous
- mineraalivilla 100 mm ja soivot 50 x 100 mm painekyllästettyä puuta
- muovikalvo 0,2 mm höyrynsulkuna
- paneeli tai kipsi-, lastu- tai kuitulevyverhous

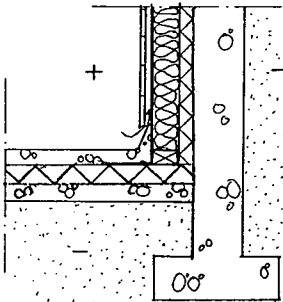
Hirsiseinän sisäpuolinen lämmöneristys, rakenne ulkoa:

- (peiterima-) laudoitus
- vuorauspaperi
- vanha hirsirunko
- mineraalivilla 100 mm
- kosteussulku
- sisäverhous

Hirsiseinän ulkopuolinen lämmön-
eristäminen, rakenne ulkoa:

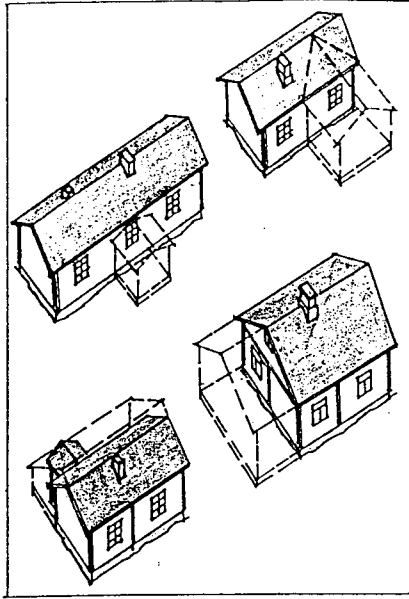
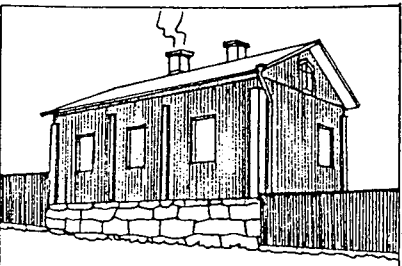
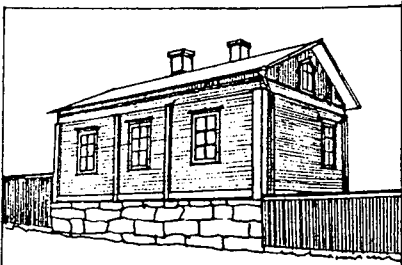
- ulkolaudoitus
- tervakreppi
- mineraalivilla 75 mm
- höyrysulku
- pystyrimat 22 x 50 mm
- mahdolliset oikaisukiilat
- vanha hirsiseinä
- vanha huokoinen kuitulevy

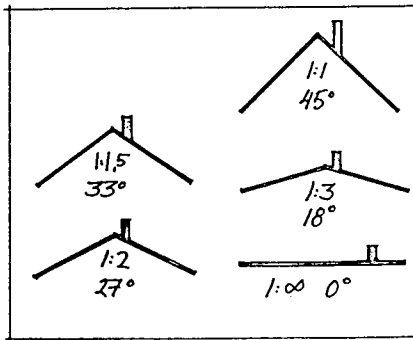
Kellarisaunan seinän ja lattian
eristäminen, rakenne ulkoa:

- vanha betonisokkeli
- bitumisively
- solumuovi 50 mm
- mineraalivilla 100 mm
- alumiinipaperi
- tuuletusväli 22 mm
- vaakapaneeli

- vanha betonilattia
- bitumisively
- solumuovi 75 mm
- betoni 50 mm, kaato n. 2 %

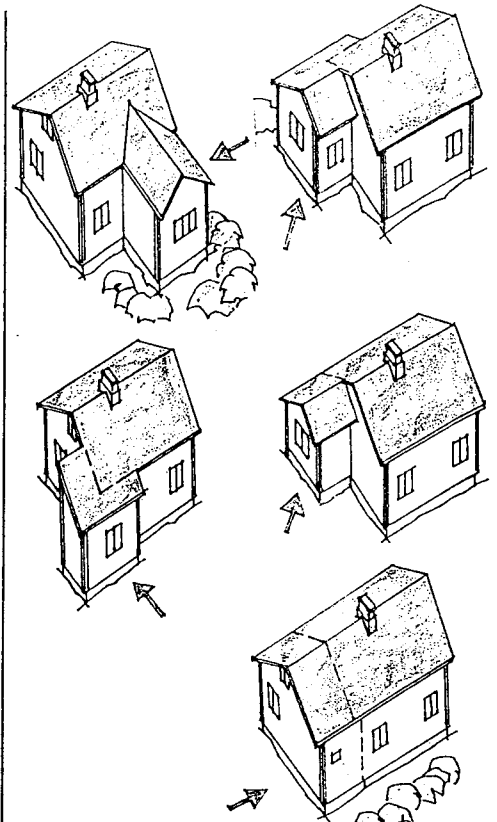

Mikäli tarvittavaa lisätilaa ei
saada käyttöön ullakolta, kella-
rista tai ulkorakennuksesta, voi-
daan harkita laajennuksen tekemis-
tä asuinrakennukseen. Rakennuksen
alkuperäiseen hahmoon soveltuvat
parhaiten rakennuksen jatkaminen
päädyistä kokoharjan leveydeltä ja
korkeudelta, rakennuksen leventä-
minen koko pituudelta ja katon uu-
siminen, kuistimaisen laajennuksen
tekeminen pitkälle sivulle tai
vinkkelin rakentaminen alkuperäi-
sen rungon levyisenä ja korkuise-
na.

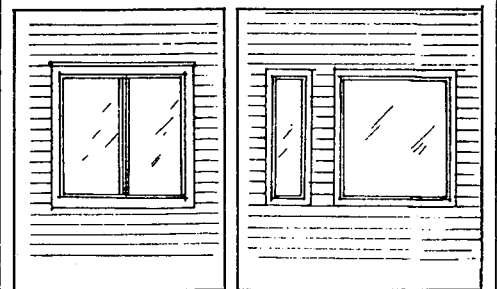
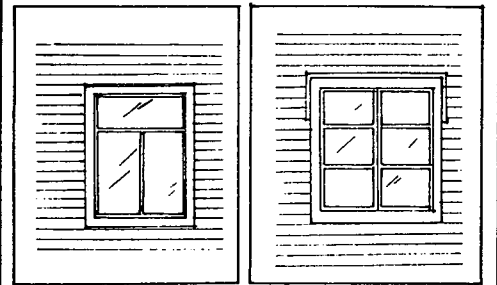

Alueelle ominaisen kattokulman
käyttö uudisrakentamisessa on hy-
vin tärkeää. Vuosisadan alkupuolen
hirsirakennuksissa käytettiin
yleisesti noin 25-30 asteen katto-
kulmaa, sotien jälkeisissä rinta-
mamiestaloissa kattokulma oli 30-
35 astetta ja viisikymmenluvun lo-
pun yksikerroksisissa puutaloissa
taas noin 25 astetta. Myös katteen
värin ja profiilin säilyttäminen
on olennaista.

Perusparantamalla voidaan talo
helposti pilata kuten tässä kuvit-
teellisessä esimerkissä. Yllä on
alkuperäisasussaan tyypillinen
vuosisadan alkupuolen laudoitettu
hirsitalo. Korjauksen yhteydessä
on höylätty vaakavuoraus korvattu
sahapintaisella lomalaudoituksel-
la, ja jaottomiksi muutetut tuule-
tusluukulliset ikkunat on sijoit-
tettu syvälle julkisivuun.

Rintamamiestalon laajennusmalleja

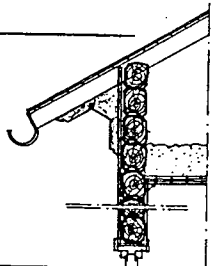
Ylaissimmin käytetyt ikkunamallit
eri pientalotyypeissä.

Ikkunoita uusittaessa tulee tar-
koin säilyttää puite- ja karmimi-
tat, listat ja profiilit, myös
ikkunan avautumissuunta. Uusi ik-
kuna tulee asentaa kuten vanhakin
siten, että ulommainen lasi on
seinän ulkopinnan tasossa. Ennen
ikkunoiden vaihtamista kokonaan
uusiin kannattaa laskea, onko
edullisempaa vain korjata viot-
tuneet osat vanhoissa pokissa ja
asentaa kolmannet lasit. Hintaero
saattaa olla jopa 10000 markkaa.

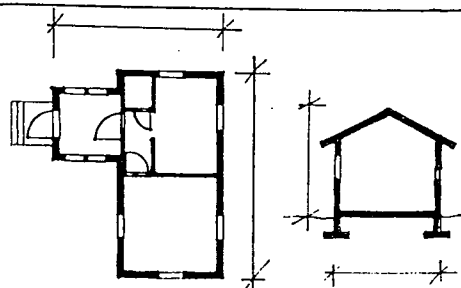

Alue sijaitsee vanhan linnan länsipuolella ja liittyy välittömästi kaupungin vanhaan ruutukaava-alueeseen. Paikalle on rakennettu asuintaloja jo viime vuosisadan lopulta lähtien, vaikka sen ensimmäinen asemakaava vahvistettiin vasta v. 1949. Nykyinen rakennuskanta on rikkaasti vaihtelevaa, mutta pääosin vanhan rakennustavan säätelemää, niin että vain pari tällä vuosikymmenellä rakennettua kermakakku-tiilipintaista modernia rakennusta rikkoo kokonaisuuden.

Linnanniemeä on rakennettu kymmeniä vuosia; niinpä siellä on rinnan 1910-luvun hirsitaloja ja 1950-luvun rintamamiestaloja. Yhteisestä purakentämisperinteestä ammentavina ne sopivat toisiinsa, vaikka yksityiskohtien puolesta eroavat selvästi toisistaan.

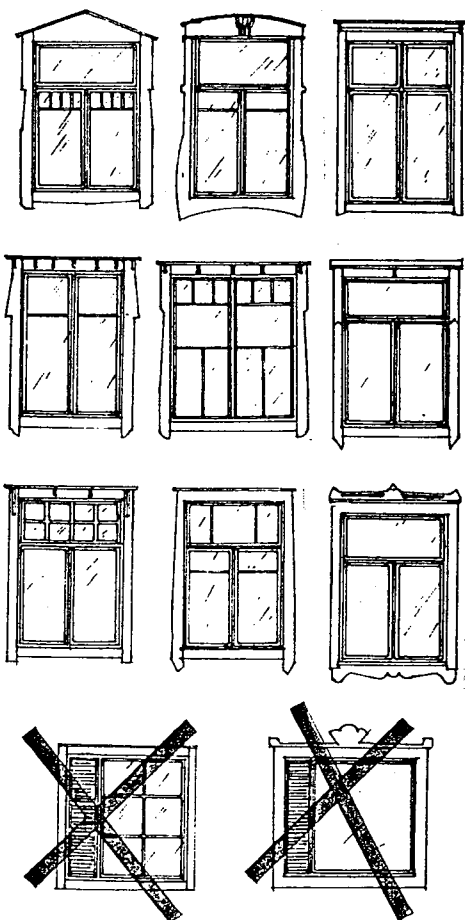

Yksityiskohtien rikkautta löytyy myös räystäiden alta.

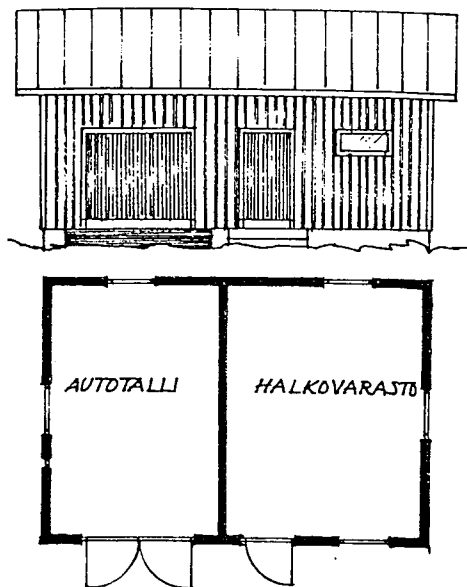

Rakennuksen pituus, leveys ja korkeus on sovitettava olemassaolevan rakennuskannan mukaisiksi.

Vanhoille rakennuksille on ominaista yksityiskohtien runsaus. Seinäpinta liittyy kattoon, perustukseen ja ikkunoihin välittävien ja liittymistä korostavien listoitusten avulla. Peruskorjauksessa nämä yksityiskohdat helposti unohtuvat. Uudisrakennukset puolestaan näyttävät hyvin köyhiltä ja karuilta vanhojen rinnalla.

Alkuperäisiä ikkunamalleja on useita. Erilaiset vuorilaudoitukset lisäävät vielä muotojen rikkautta. Rakennuksen ilmettä ei paranna mallien muuttaminen.

Alueelle sopiva piharakennus peiterimalaudoituksella.

Talousrakennusten säilyttäminen edelleen käytössään on suositeltavaa. Uusien toimintojen sijoittaminen piharakennuksiin on mahdollista (autopaikat, varastot, keskuslämmitys). Ulkorakennusten säilyttäminen on tärkeää myöspihatalan rajautumisen takia.

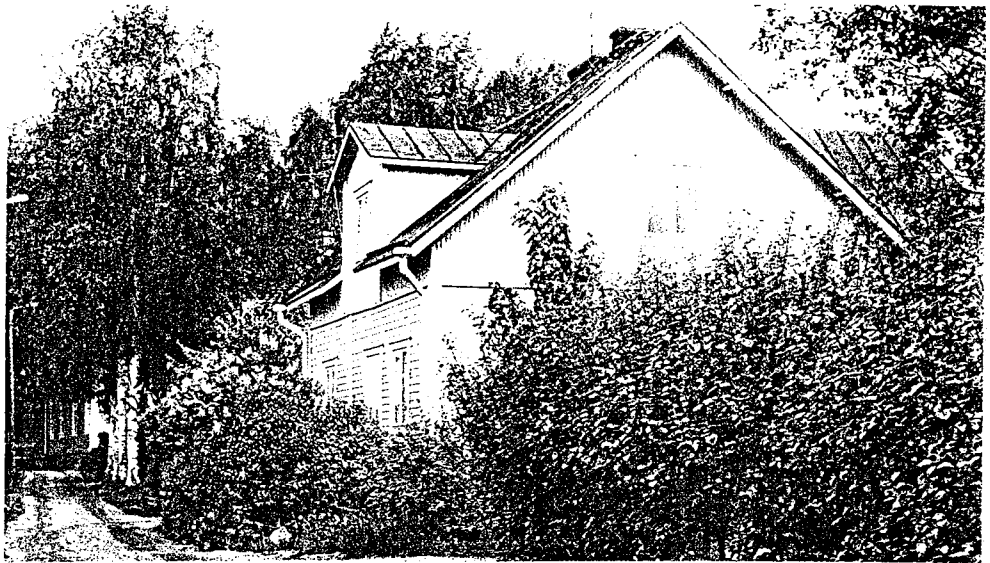
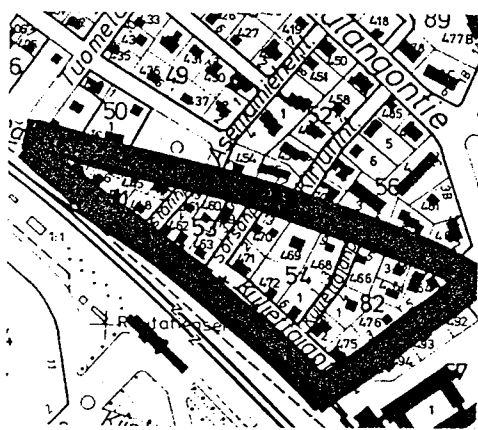

Vuosisadan alun vuori- ja vuorauslautojen keskinäistä harmoa.

2 Kuljettajantie

Alue sijaitsee radan takana. Se on liitetty kaupunkiin v. 1948, ja kaavoitettu heti sen jälkeen. Rakennukset on kuitenkin pystytetty sitä ennen, lähinnä 1920-30-luvuilla. Alue on hyvin säilyttänyt ilmeensä, jonka ominaispiirteiden mukaan peruskorjauksetkin on useimmiten tehty. Alueelta löytyy myös onnistunut uudisrakennus.

Asemantakana hyvin rehevässä puistomaisessa ympäristössä olevat 1920-luvun hirsitalot edustavat huvilatyylisiä: jotkut niistä ovat "Terijoelta siirrettyjä". Ne ovat rikkaasti koristeltuja ja yleensä hyvässä kunnossa pidettyjä. Tällainen ympäristö on erittäin arka muutoksille.

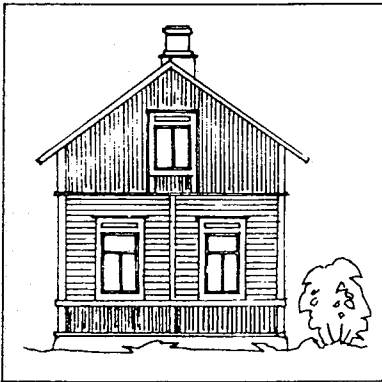

Rakennusten kadunpuoleisten sivujen jäsentely on yleensä yksinkertainen ja selkeä. Nurkka- ja väliseinäliitosten verhouslaudat jakavat seinäpinnat kenttiin, joiden keskellä ikkunat sijaitsevat. Päätykolmio on usein laudoitettu poikkeavalla tavalla, samoin ullakon alue pitkällä sivuilla.

Korjaus on sitä onnistuneempi ja halvempi, mitä vähemmän taloa muutetaan!

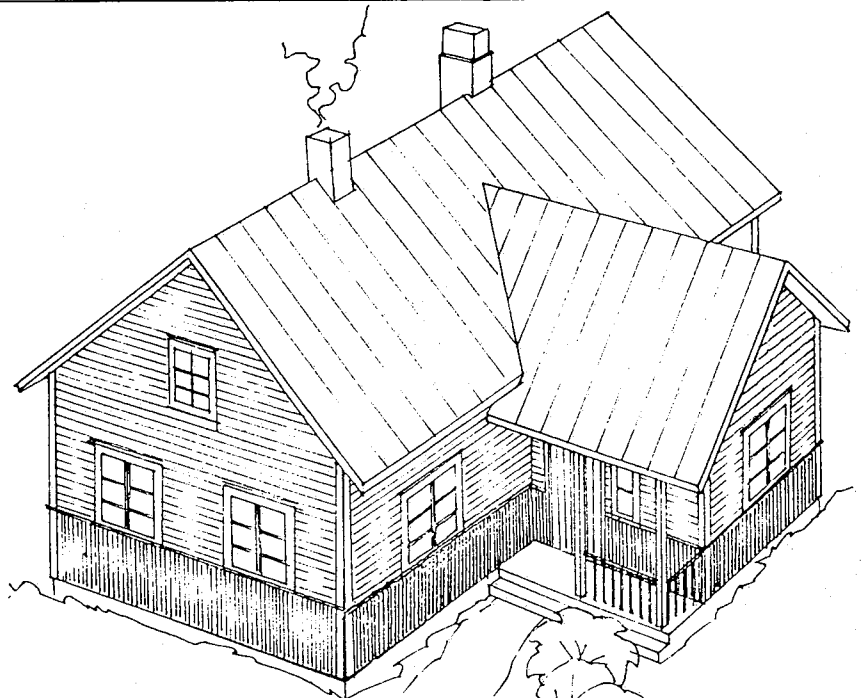

Tällainen voisi olla piiteettillä rakennetun uudisrakennuksen julkisivu.

Hirsirakennustekniikka on säädellyt vanhojen rakennusten mittoja. Rakennusten leveys on tavallisesti ollut 6-8 metriä, pituutta on ollut tarpeen mukaan, 8-30 metriä, ja sitä on laajennettaessa lisätty.

Ylhäältä lukien pysty-, vaak- ja taas pystyvuorauslaudointu on tavanomaista ulko-verhouksessa. Symmetrisesti molempiin suuntiin 45 asteen laudoitusta päätykolmiossa on myös käytetty.

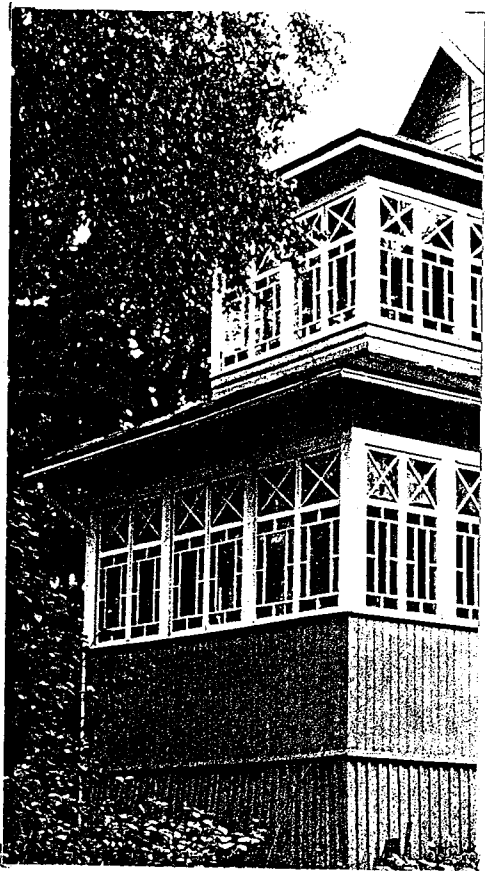

Laajennus noudattaa oikein toteutettuna rakennuksen alkupe- räisen osan tyyliä ikkunatyypin ja vuorauslaudan valinnassa. Laajennuksen värin tulee olla sama kuin alkuperäisessä tai hieman poikkeava, kuitenkin harmonisesti sen kanssa yhteen sointuva väri.

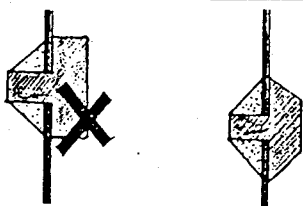
Vanhojen rakennusten ullakko on yleensä niin korkea, että se voidaan sisustaa asuttavaksi. Katon tekotavan vuoksi räystääs on ullakon lattiaa ylempänä, ja siksi seinäpinta hallitsee katukuvaa katon sijasta.

Mäenrinne on Kustaa III:lta v. 1777 saatuja maita ja on kaavoitettu v. 1949. Pääosa rakentamisesta on tapahtunut tämän jälkeen. Radan varren talot ovat tätä varhaisemmalta ajalta. Ylempää Vanajaveden ylittänyt silta rakennettiin vv. 1740-41 sahan alueen kohdalle, jolloin alueen asukkaiden kaupunkimatka lyhentyi huomattavasti, kunnes jälleen siirrettiin siltaa nykyiselle paikalleen vv. 1785-94.

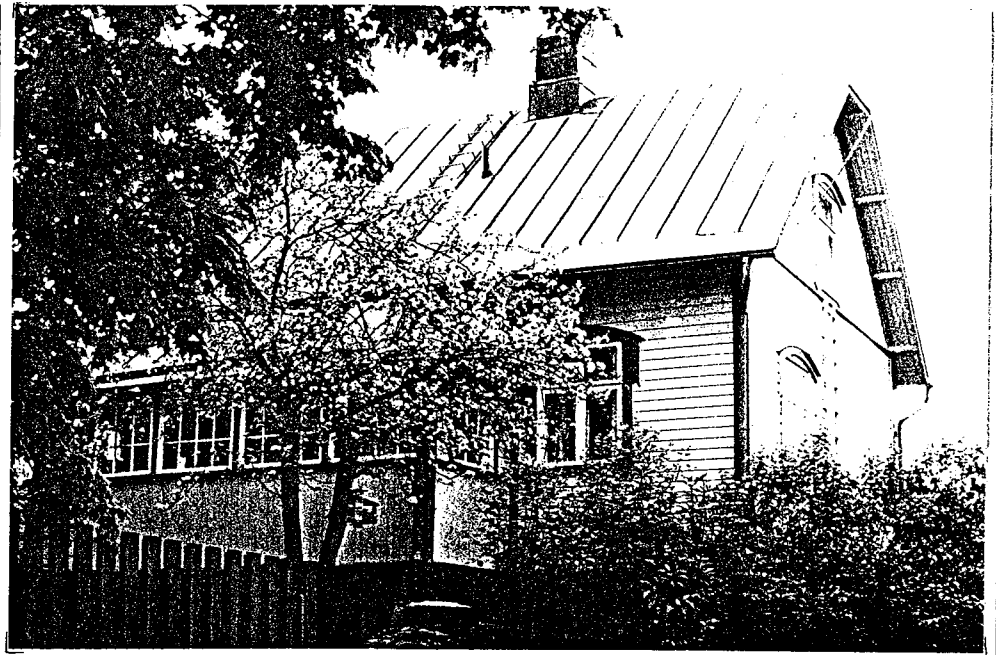
Pohjoispuolella aluetta sijaitsi nk. Saharmäki, jonne Vanajaveden rannassa sijainneen sahan työntekijöille rakennettiin kaksi II-kerroksista asuntolaa 1800-luvun puolivälin jälkeen. Myöskin radan takaista tienvarsiasutusta oli jo tuolloin.

Lasikuistin koristeellisuutta parhaimmillaan.

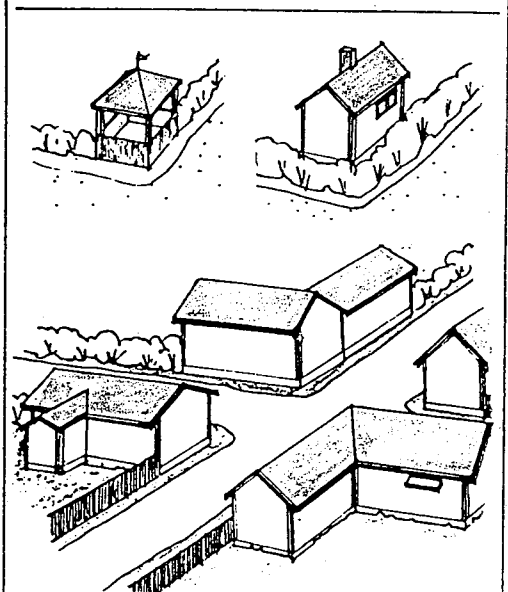
Viistetty ikkunanpuite antaa itsestään siromman vaikutelman eikä muodosta sellaista varjoa kuin suorakulmaisempi puitemalli.

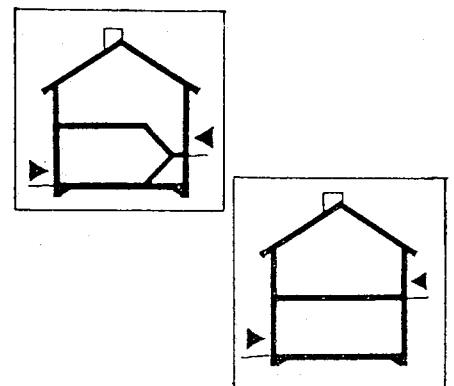
Katon harjan viiste, T-ikkunan pyörästetty vuorilauta ja kuistin ikkunoiden pienijakoisuus juontavat juurensa vuosisadan alkupuolelle ja edelleen jugend-kauteen.

Talon alkuperäiset ominaispiirteet säilyttävä peruskorjaus antaa uskottavuutta muutaman vuosikymmenen vanhalle rakennustavalle. Kuvan tapauksessa ikkunat ovat jääneet upoksiin ulkopuolisen lisäeristeen tähden.

Eri tapoja käsitellä tienristeykseen jäävien tonttien kulma-alueet vanhoilla pientaloalueilla, joilla risteyksiin jäävät kulmat lähes poikkeuksetta merkittiin rakennuksella.

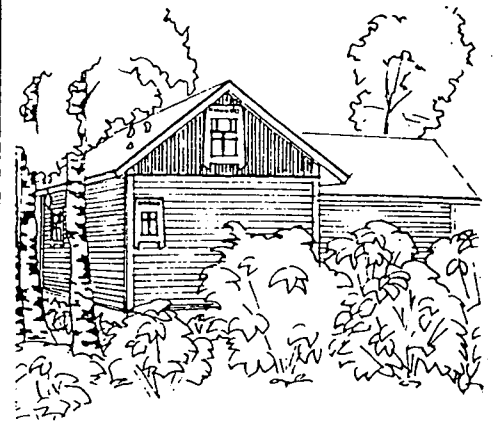
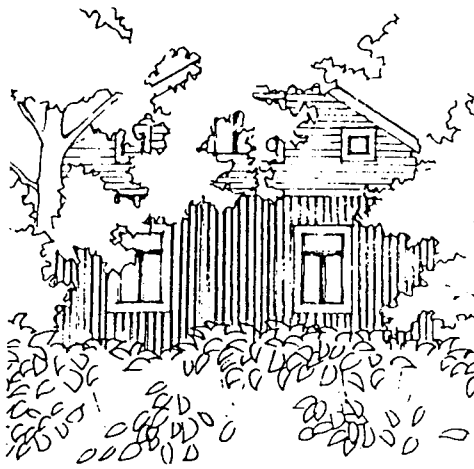

Kaksi tapaa järjestää sisäänkäynti rinnetontille rakennettuun taloon.

4 Katistentie

Vanhan Turku-Viipuritien varrelle jäävä alue on entistä Hätilän sotilasvirkatalon maata, joka maalaiskunnasta liitettiin kaupunkiin v. 1948; kaava on vuodelta 1949. Tietä reunustanut hajanainen mökkirakentaminen on jättänyt jälkensä myös nykyiseen asemakaavaan ja rakentamiseen.

Hirsirunkoisuus, vaihteleva vuorauslaudan suunta ja T-ikkunat ovat tyypillisiä 1910-20 -luvun rakennuksissa. Joitakin ikkunoita on vaihdettu tuuletusikkunallisiin malleihin, mutta muuten on pysytty alkuperäisessä rakentamistavassa.

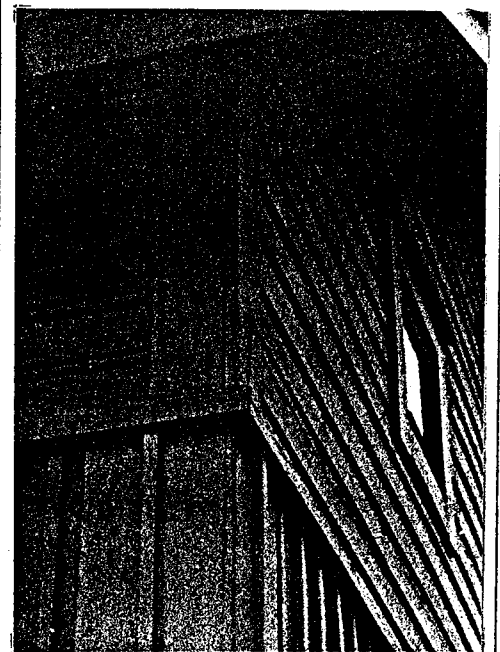
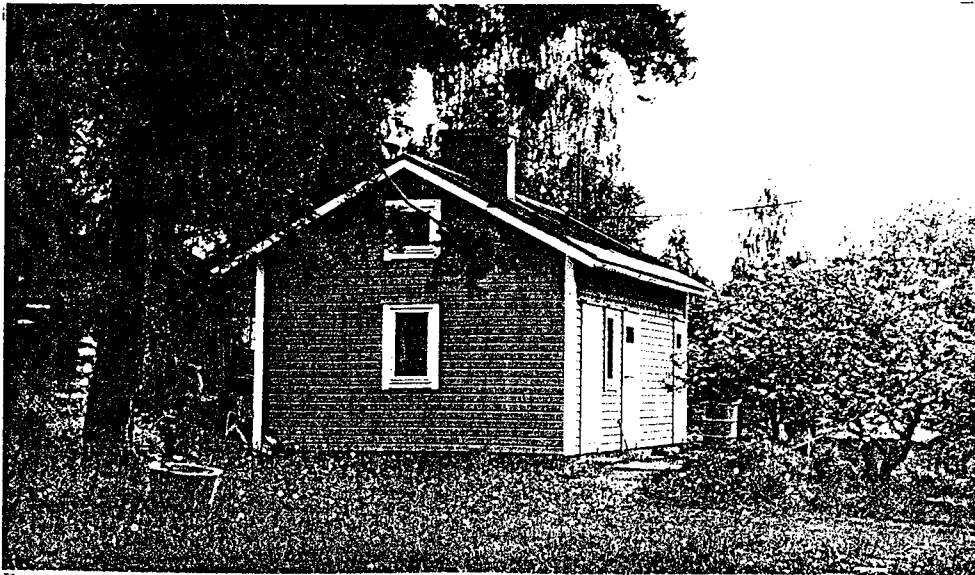

Näkymiä teiden varsilta.

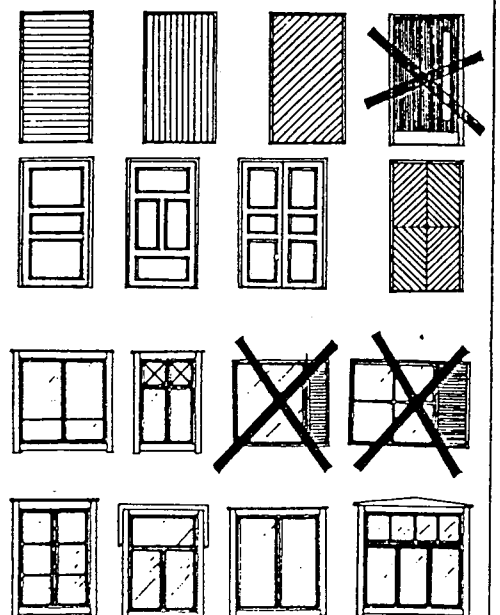

Vanha Hätilän kansakoulu, joka on saanut seuralaisekseen kolme kerrosta betonia.

Hoidettu piharakennus turvaamassa tontin selustaa.

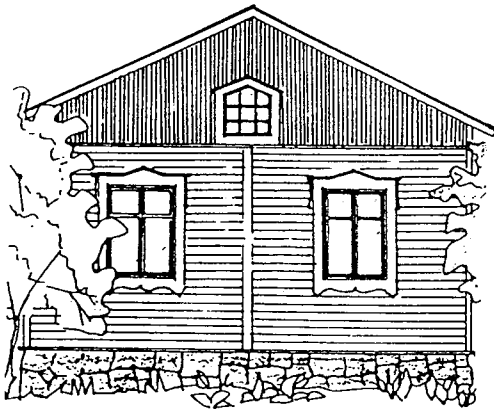
Vuorauslaudoituksen yksityiskohtia.

Vuosisadan alkupuolen taloihin sopivia ovi- ja ikkunatyyppejä.

Alueen nimi tulee viereisen kaupunginpuiston mukaan (ruots. park = puisto). Seliitettiin kaupunkiin v. 1948 ja kaavoitettiin seuraavana vuonna. Tampereen tien varteen ja sittemmin maalaiskunnan koulun ympäristöön oli rakennettu jo viime vuosisadan loppupuolella. Paikalla asui mm. Ojoisten kartanon torppareita. Järvikujan kohdalta kulki jo 1600-luvulla silta Aulangon puolelle. Pietari Brahen kaupakylän, myöhemmin kaupungin, siirtämistä näille alueille suunniteltiin 1700-luvulla, mutta aikeista luovuttiin.

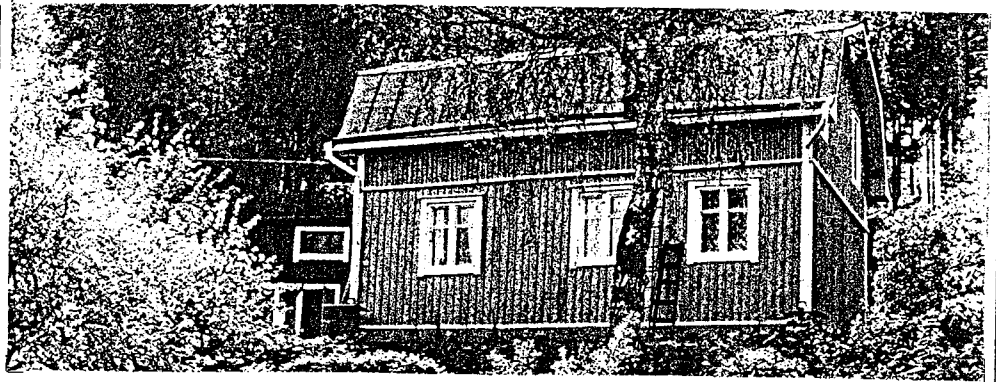
1900-40 -lukujen taloihin on vaihdettu uudempiä ikkunamalleja, sen sijaan ulkopuolisen lisäverhouksen mukanaan tuomia uusia materiaaleja ei juuri esiinny. Uusissa rivitaloissa on kuitenkin käytetty selvästi erottuvia materiaaleja: valkoista kahi-tiiltä ja harmaata pesubetonia.

Päätydetaljointia. Ikkunoiden välissä käytetyt pystyjaot noudattavat useimmissa tapauksissa sisällä olevaa huonejakoa.

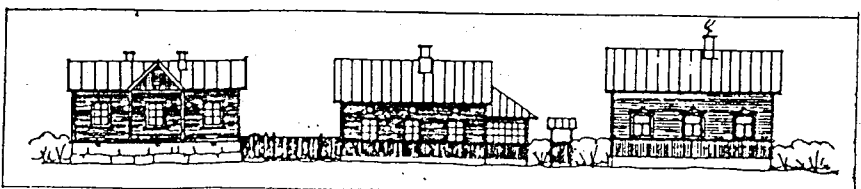
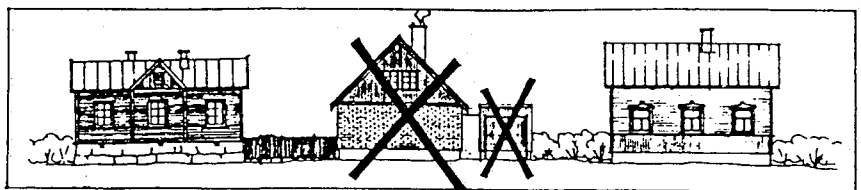
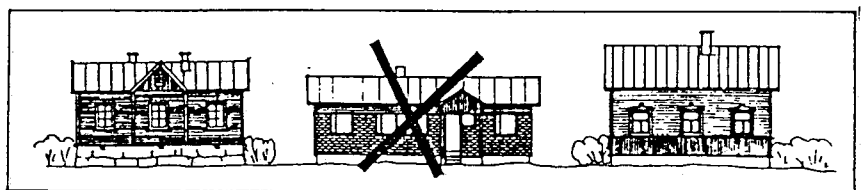
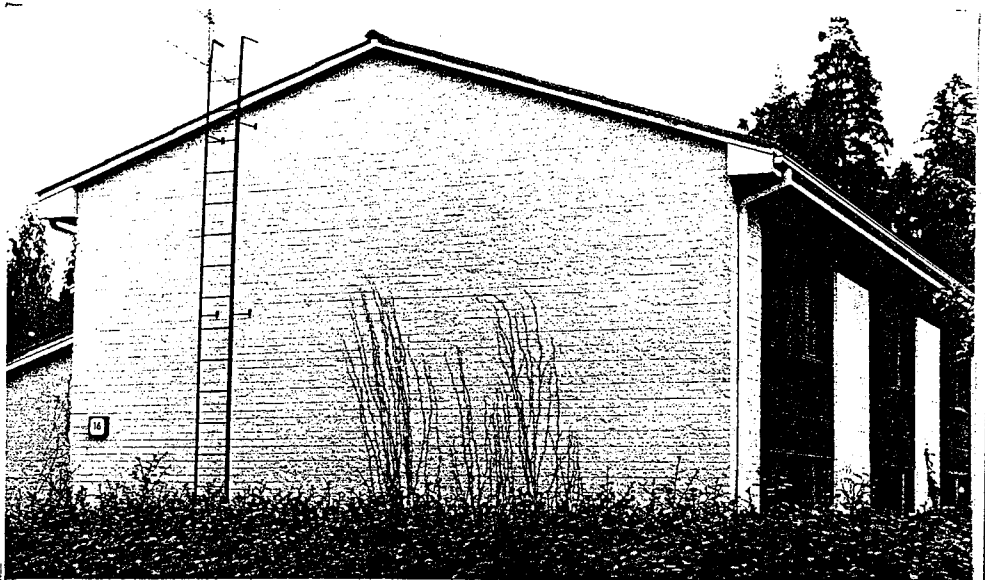
Täydennettäessä kahden vuosisadan alussa rakennetun lautavuoratun talon väliin on ratkaistava monta ongelmaa, joita uudella alueella ei ole: Talon sijoitus katulinjaan nähden

- talon sijoitus katulinjaan nähden
- julkisivumateriaalin sopivuus ja pääväritys
- päädyn suuntaus, kattokulma ja katteen väri
- talousrakennusten tyypillinen sijoitus alueella
- sisäänkäynnin sijainti pihan puolella
- julkisivujen ja aukotuksen rytmikka ja symmetrisyys, ikkunamalli
- aitaaminen ja kasvillisuus

Keskellä pientaloaluetta voi sijoittaa ympäristön rakennusten mitataavasta täysin poikkeavia jättiläisiä.

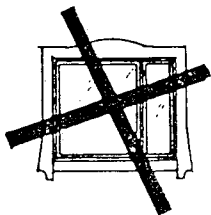
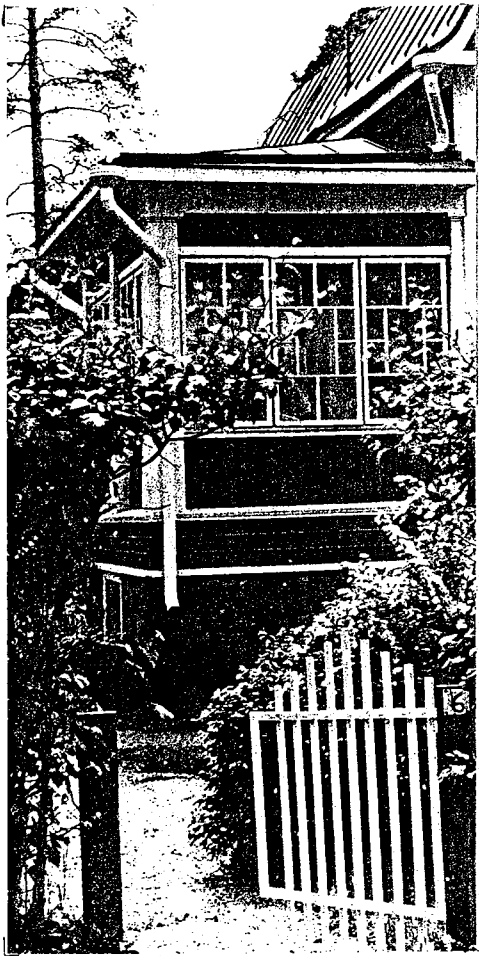
Taitekattoinen rakennus alkupe-
räisine ikkunamalleineen.

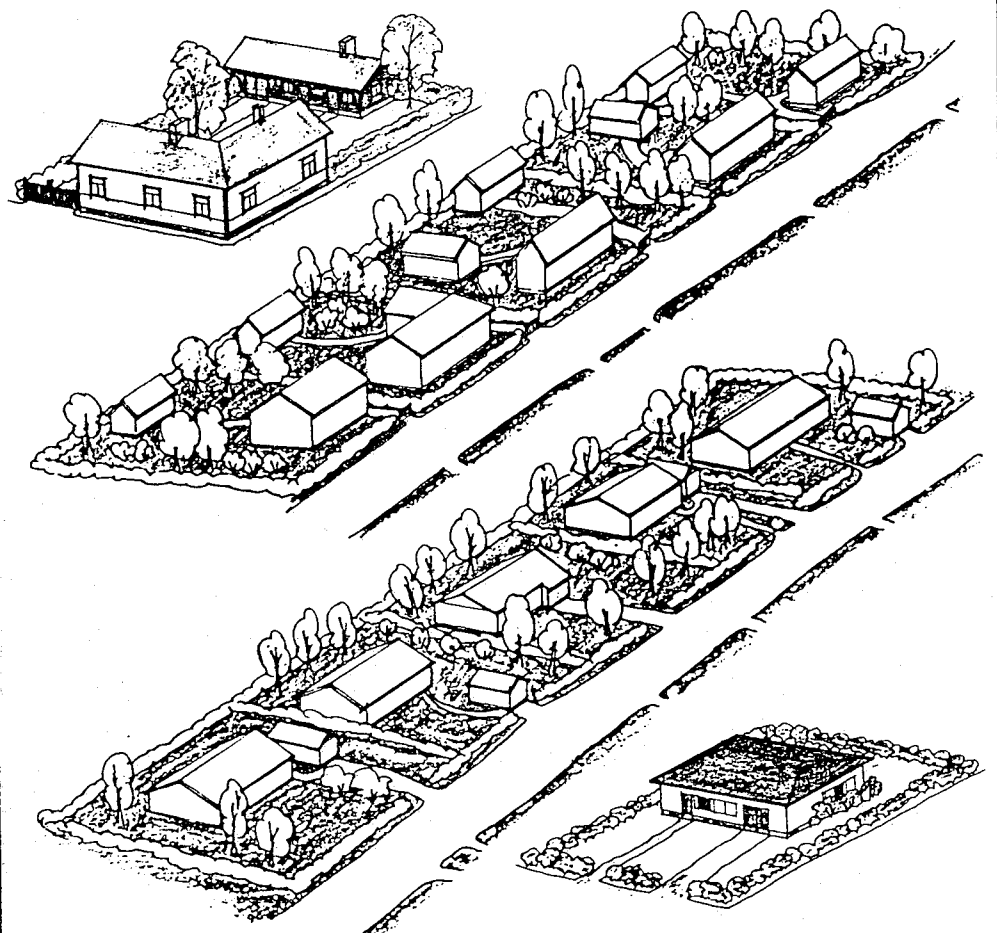
Aiemmin Hätilän sotilasvirkatalon maihin kuulunut alue liitettiin kaupunkiin v. 1948; arkkitehdit M. Erno ja O. Sahlberg kaavoittivat sen seuraavana vuonna. Ennen nykyistä Aulangontietä, pääliikenneväylänä Aulangolle toimi Rautatienkatu. Tämän tien varrella oli mökkiasutusta jo viime vuosisadan lopulla.

Alueen vanhimmat, hirsirunkoiset rakennukset ovat ovat vuosisadan vaihteesta, valtaosa kuitenkin 1930-40 -luvulta. Ne ovat vaaka-, pysty- ja peiterimalaudoitettuja, 1½ -kerroksisia taloja, jotka ovat parhaimmillaan edustettuina Rautatienkadun varrella.

Rakentamisajankohdalle uskollisia lasikuisteja.

Yhteensopimaton pari: jugend-vuolausta ja sodanjälkeisen jälleenrakentamiskauden ikkunanpuite.

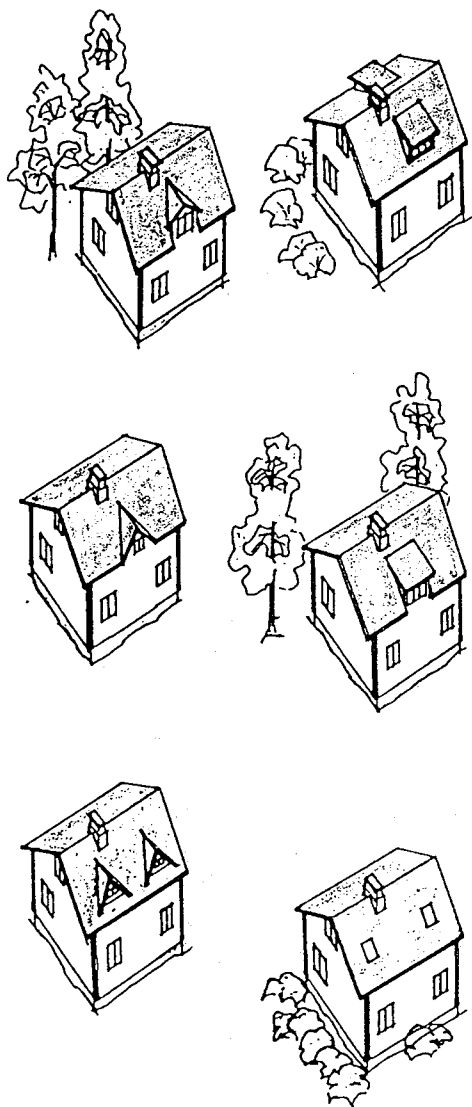
Aiemmin mm. vuosisatamme alussa, päärakennus sijoitettiin kadun varteen ja piharakennus tontin perälle, jolloin syntyi yhdessä aidan kanssa suojainen pihatila. Nykyään vallitseva tapa sijoittaa asuinrakennus keskelle tonttia ei muodosta yhtenäistä pihaa, koska yleensä kaikki varastotilatkin sijoitetaan saman katon alle.

1960- ja -70- luvuilla rakennustapa muuttui täysin. Yksi tontin keskelle sijoitettu yksikerroksinen, matalaperustainen talo peittää alleen suurimman osan tontin alasta. Yhtenäistä katutilaa ei synny sen paremmin kuin suojattua pihaakaan. Pihan käyttö on yhtä julkista kuin kerrostaloalueella.

Tämä aluksi kaupungin vuokratonteille rakennettu alue sijaitsee vuoden 1777 lahjoitusmailla. Tampereen asemakaava-arkkitehti Erkki Kaalamo laati alueella kaavan v. 1925, jonka jälkeen rakentaminen on tapahtunut jo 1860-luvulla suoraksi oikaistun Poltinahontien varteen.

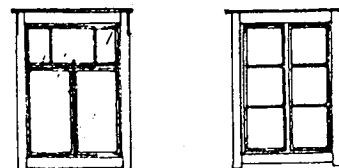
Taloja on siirretty ja laajennettu. Suurin osa niistä on 1930-luvun rankorakenteisia, mutta myös hirsirunkoisia 1²/₃-kerroksisia. On isoja taloustiloja, vajoja ja verstaaita, ja korttelien katveeseen jää pieni puistikkin.

Mansardikattoisen rakennuksen onnistunut korjaus.

Näkymä Matti Alangon kadulta. Uudet (lisälasilla varustetut) valmiiksi lakatut ikkunanpuitteet on mahdollista saattaa puitteen alkuperäiseen väriasuun.

Sisäänkäynnin herkkyyttä. Vanha ilme on pyritty säilyttämään.

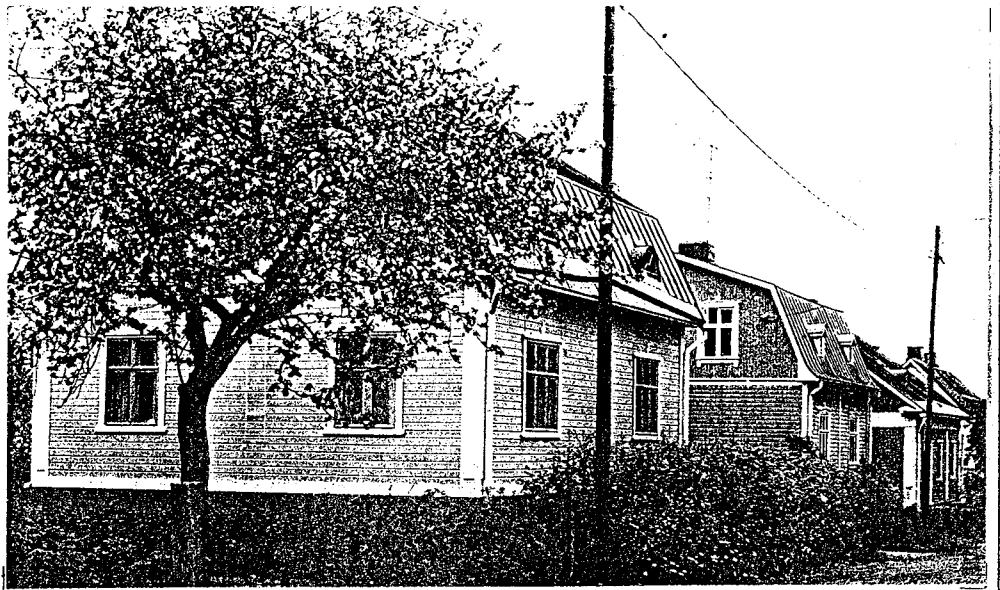

Mansardi- ja jyrkkiin harjakattoihin soveltuvia kaaveleita ja kattoikkuna.

Kohdealueella käytettyjä ikkunoita.

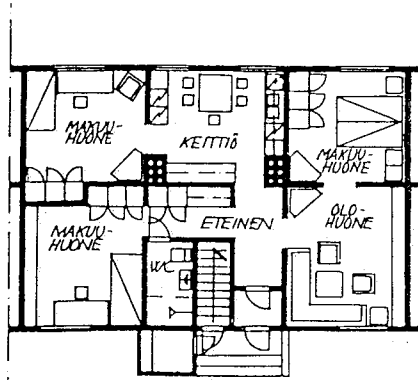
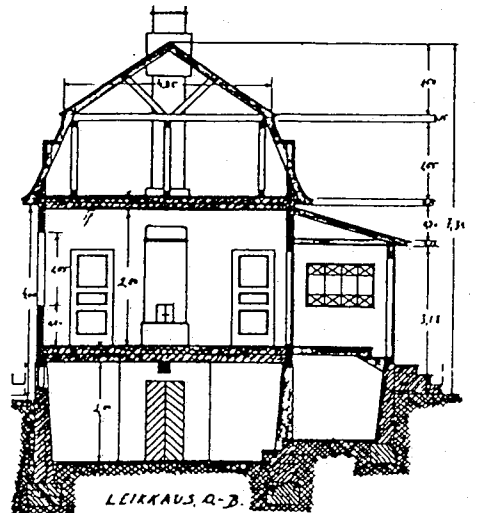
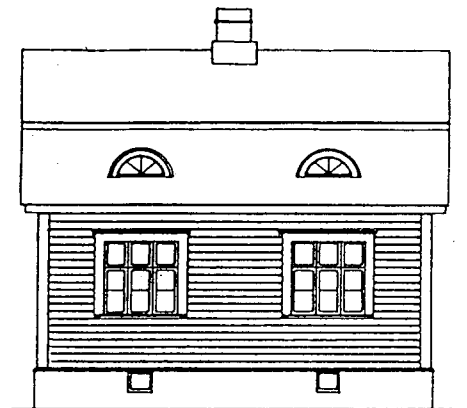
Alue sijaitsee Kaurialan torin ja urheilukentän välisellä alueella. Se on kaavoitettu v. 1925, ja talot on rakennettu kohta perään. Erinomaisesta sijainnista ja vehreästä ympäristöstä johtuen alue on suosittu, ja sen rakennuksista on pidetty hyvää huolta. Joitakin remontteja on tehty jopa liiallisellakin innolla.

Alueen talot ovat pääosin vaaka-doitettuja, mutta vaihtelevasti myös pystypanelilla koristeltuja. Katot ovat yleensä saumatusta sileästä pellistä. Taloissa on paljon 1920-luvulle ominaisia klassistisia koristeaihteita. Monet talot ovat taitavasti kunnostettuja, mutta joissakin on ulkopuolinen lämmöneristämisen aiheuttanut muutoksia räystäiden suhteissa.

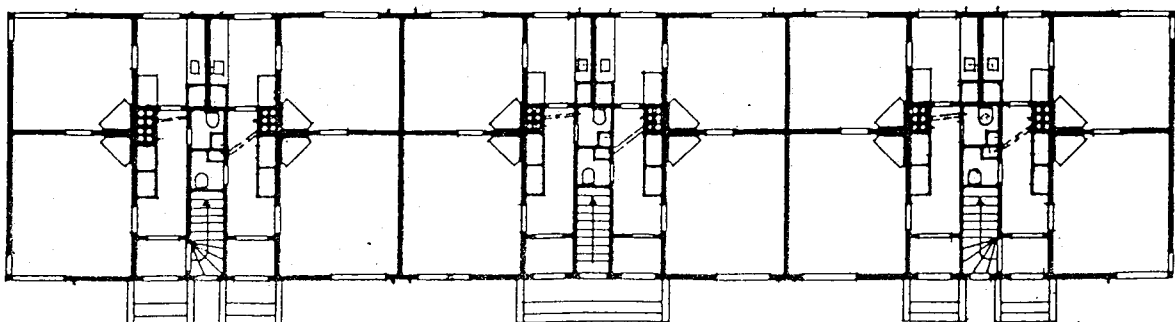
1920-luvun talot Hiekkakadulla. Oikealla puolella on 1920-luvun talot, jotka on rakennettu 1920-luvulla.

Mansardikattoinen talo yksinkertaisessa kaunähdessään. Ullakko on varsin kätevästi muutettavissa sisäpuolisella lisäeristyksellä asuttavaksi tilaksi, niinkuin useimmiten tällaisissa tapauksissa tapauksissa onkin tehty. Sen sijaan taitekattoisen talon laajentaminen ei juuri onnistu tyydyttävästi muuten kuin päädyistä jatkamalla.

Pitkän rakennusmassan julkisivumotona. Rakennus ei noudata alueelle ominaista rakeisuutta; so. rakennusmassojen keskimääräistä kokoa leveysineen, korkeuksineen ja pituuksineen.

Kahden asunnon yhdistäminen yhdeksi isommaksi (Soraharjunkatu 9). Ulkoportaiden yhteydessä oleva ulkoviivinevarasto rytmittää rakennuksen muuten niin pitkää julkisivua. Muutosesimerkki.

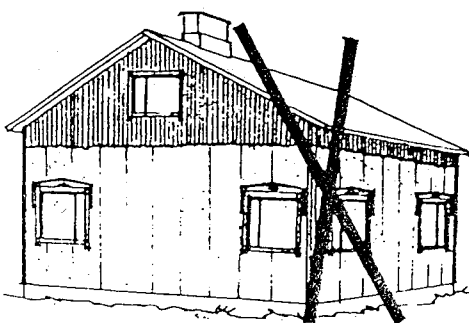
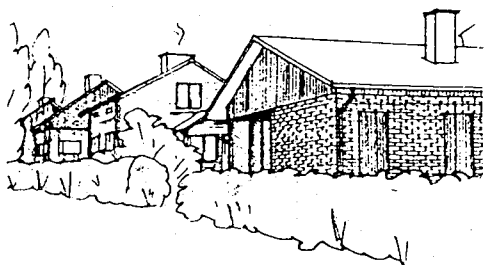

Hättilän maille on taloja ruvettu rakentamaan joskus 1930-luvulla. Alueen rakennuskaava vahvistui maalaiskunnan aikaan v. 1937, ja alueliitoksen jälkeen tehtiin asemakaava v. 1949. Vanha rakennuskanta on peräisin 1930-50-luvuilta. Uusia rakennuksia on kuitenkin rakennettu kaavan tehostamisen myötä pitkin 1970- ja -80-lukua. Uusi rakennuskanta poikkeaa lähes säännöllisesti vanhasta, joka kuitenkin on vallitseva ja miljöövaikutelmaltaan miellyttävämpi osa aluetta.

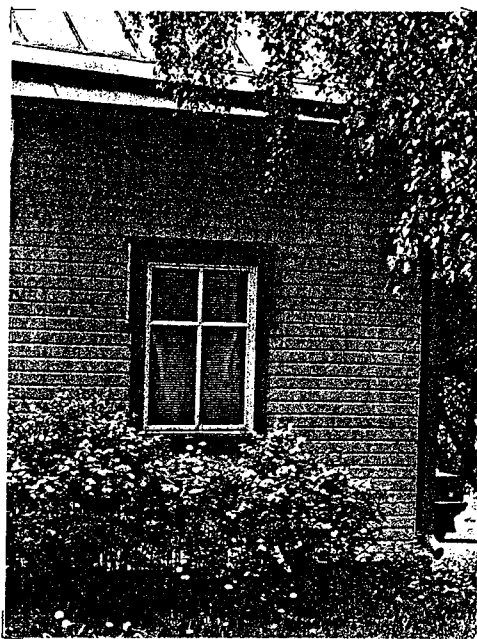
Pitkä rakentamisaika on Hättiläsäkin tuottanut ajallisesti monipuolista ympäristöä. Yhtenäisten puitteitten mukaan rakentaminen on kuitenkin tehnyt katukuvasta miljöön, jolle on luonteenomaista katulinjaan rakennetut puutalot ja lehtevät puut. Vasta 1970-luvulla tapahtunut rakennusperinteen katkos on päässyt joillakin kaduilla rikkomaan alueen luonteen.

1970-luvun kuluessa on Hättilää täydennysrakennettu uusilla omakotitaloilla. Vanhojen tonttien rakennuksia on muutettu lisäsiivillä ja ulkorakennuksia on hävitetty. Osa katuosuuksista on säilyttänyt yhtenäisen ilmeensä uudistuksista huolimatta, mutta paikoin on miljöö keskeneräinen ja rikkonainen tuntuinen.

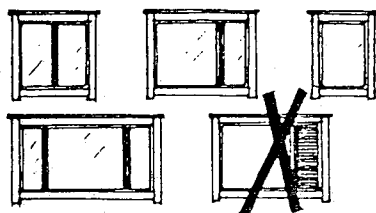
Täydennysrakentamisessa ja korjauksissa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota ympäristön yhtenäisyyden säilyttämiseen. Laajentamisessa voidaan käyttää periaatteessa mitä tahansa oppaan alkiosassa esitettyä tapaa, riippuen talon pohjaratkaisusta ja lähiympäristöstä.

Sairionkadun paritalot muodostavat yhtenäisen talorintaman.

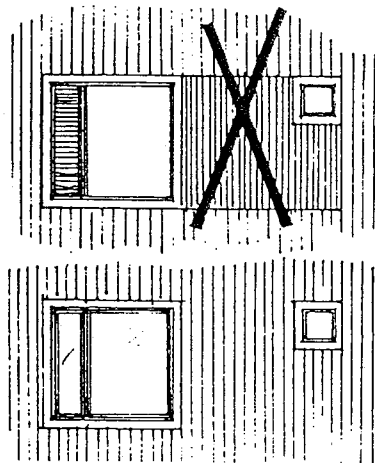

Vanhan rakennustavan kauneus katoaa, kun peruskorjauksessa toimitaan talon omilla ehdoilla.

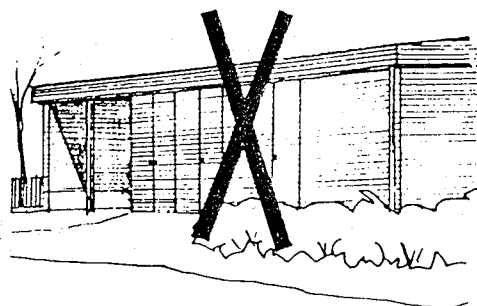
Rintamamiestalojen ikkunoita ja tyyliin sopimatonta uudisikkunaa.

Rakentamisessa tehty virhe pistävät silmään vuosikymmeniä, vaikka kasvillisuus vähän tilannetta parantaakin. Virheet toistuvat joka alueella: tämän hetken muotiremontti on karaattilevyä ja tummaa panelia, muotiuudisrakennus "ruumisarkkitalo" valkoisine kalkkihiekkatiiliseinineen ja mustine aumakattoineen.

Ikkunoiden alkuperäistä mallia ei ole syytä muuttaa. Kunnostus ja tiivistys ovat tärkeimmät toimenpiteet lämpövuotojen ehkäisemiseksi. Vanhaan ikkunaan voidaan asentaa myös kolmas lasi.

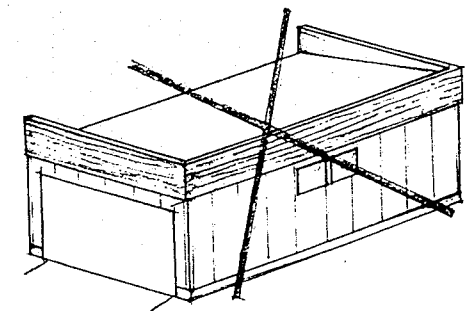
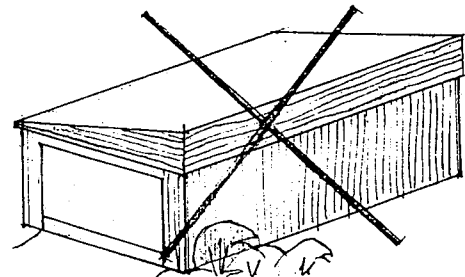
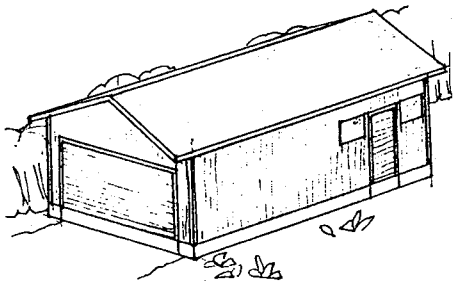
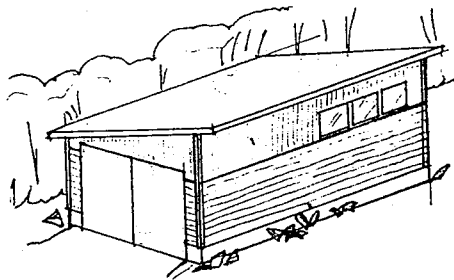
Ikkunoiden muuttamisella ja julkisivujen päällystämällä uusin materiaalein ja vierain väriyhdistelmin voidaan yhtenäisessä ympäristössä aiheuttaa paljon harmia. Ainakin rakentajan tavoite tulla huomatuksi toteutuu!

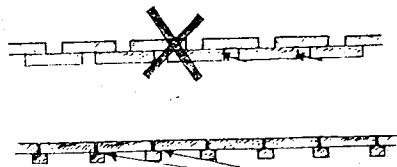
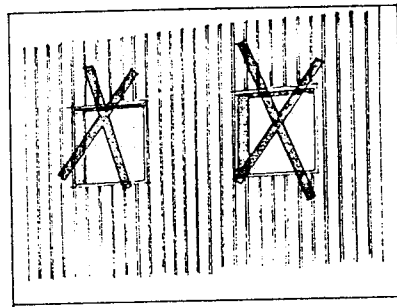
Pitkät ikkunattomat puunsuoja-aineella käsitellyt julkisivut eivät sovellu rintamamiestalojen yhteyteen.

Korttelit 26, 27, 29 ja 30 ovat v. 1777 lahjoitusmailla, 88, 91 ja 40 v. 1948 saaduilla mailla. Pelto-
maalle laadittu kaava vahvistet-
tiin 2.3.1925.

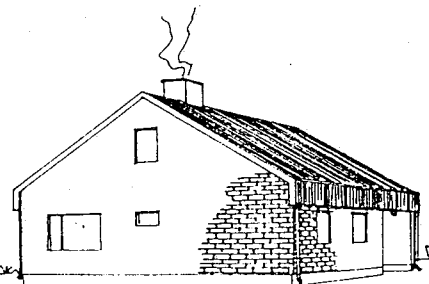
1930-40 -lukujen pysty- ja vaaka-
paneloidut tai rapatut talot muo-
dostavat päärakennuskannan. Näihin
on 1960-70 -luvuilla tehty laajen-
nuksia, jotka eivät sovellu raken-
tamisajankohdan mukaiseen tyyliin.
Oma ehyt kokonaisuutensa on Cygna-
euksenkadun kahden perheen ruotsa-
laistalot.

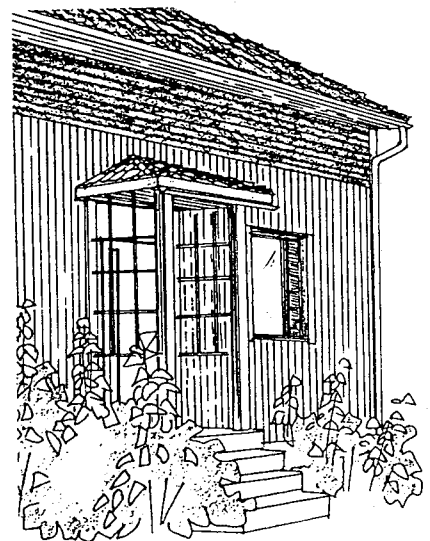
Korkeat otsalaudat, kivirouhe-
levyt ja kuultavat puunsuoja-
aineet ovat masentavaa katselta-
vaa myös piharakennuksissa, joi-
den pikemminkin tulisi noudattaa
päärakennuksen aikakaudelle omi-
naista linjaa kaikissa em. sei-
koissa.

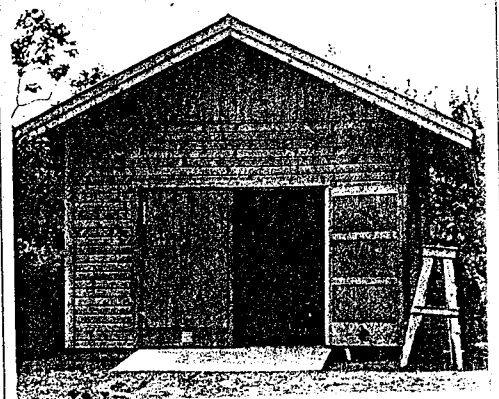
Peiterimalaudoituksen heittovarjo
on pidempi kuin lomalaudoituksen.
Peiterimalaudointi on myös sirompi.

Korkealla räystäslaatikolla on
jäljiteltä panelointia tai tasa-
katoille niin ominaista korkeaa
otsalaudoitusta. Lopputulos on
ruskaan näköinen.

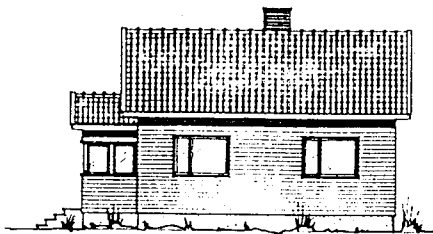
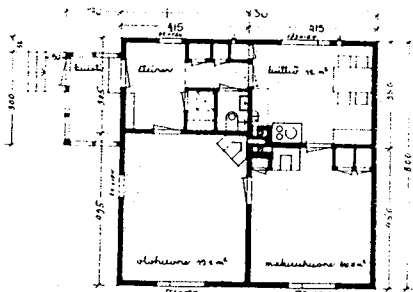
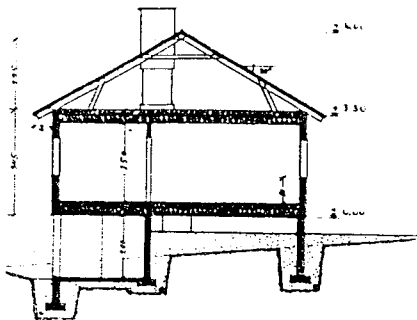
Rakennus on hukkunut uusien ma-
teriaalien alle ja ikkunat jää-
neet syvennykseen.

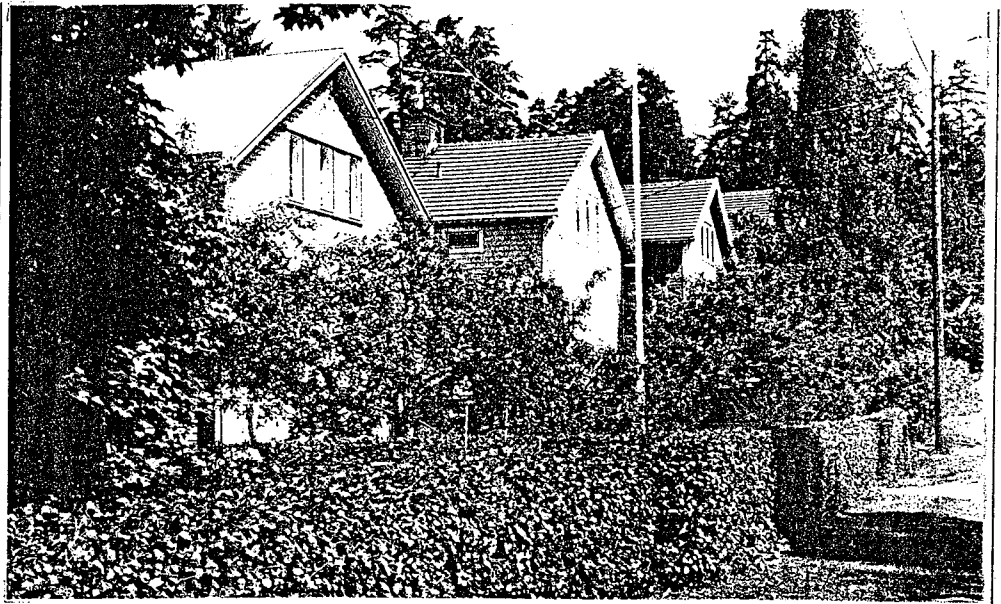
Autotallikin on rakennus, jonka
sijoitukseen ja ulkonäköön tulee
kiinnittää huomiota.

Sairion laaja pientaloalue on entisiä Saaristen virkatalon maita, joka kaavoitettiin v. 1936. Rakentamisen pääpaino on 1940-50 -luvuilla, mutta esim. Salomaankadulla on sitäkin varhaisempia rakennuksia.

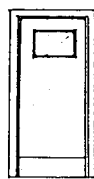
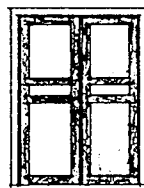
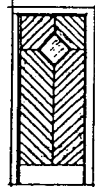
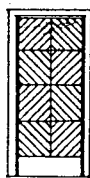
1960-luvulla on peitetty vanhoja lautavuoreja mineriittilevyillä, 1980-lukuun tultaessa taas profiilipellillä ja raakasahatulla loma-laudoituksella. Siinä silmäänpiättävimmät muotioikut Sairiossa.

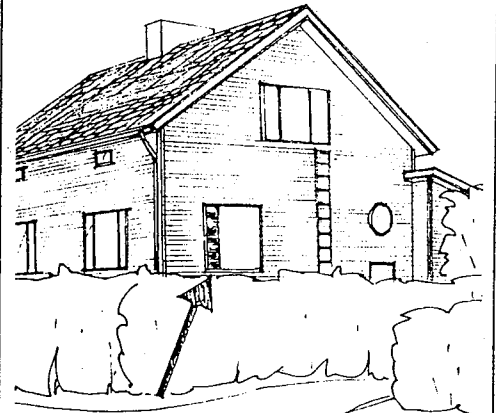
Maunulankadun talotyyppi G1 on vuosisimallia 1949. Nykyisin voimassa oleva, 19.11.1975 vahvistettu asemakaava myöntää näille onteille 1²/₃-kerrosoikeuden, joka mahdollistaisi tämän yksikerroksisen tyyppitalon varovaisen korottamisen ja yläkerran asuinkäyttöön ottamisen.

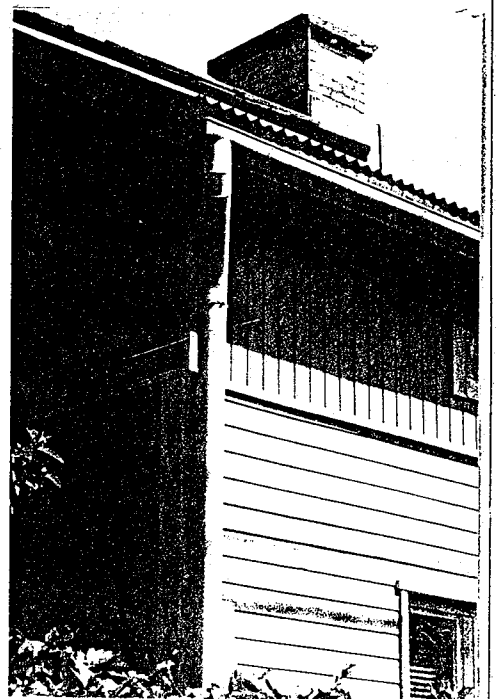
Eräs jälleenrakennuskauden talotyypeistä, joka tasavälein toistettuna luo katukuvan vailla riittasointuja.

Rakennus itse määrittelee oven tyytin ja värin. Vanhoista taloista voi etsiä vinkkejä.

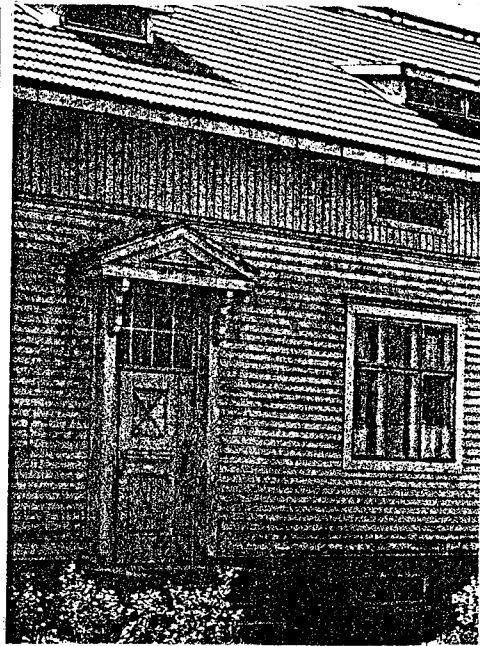
Yksikin alkuperäisestä poikkeava ikkuna käy silmään.

Eri laudoitussuunnat osoittavat välipohjan paikan.

8. kaupunginosa kaavoitettiin v. 1925, jonka jälkeen Eino Leinon kadun seutu rakennettiin. Lännessä aluetta rajaavat korkeat kerrostalomassat, idässä 1920-luvulla rakennettu rakennusmestari Alasen urakoima Alasenkaupunki. Korttelin sisään jää Kauppaoppilaitos, joka isokokoisena betonirakennuksena rikkoo muuten ehyttä pientaloaluetta.

Valtaosa taloista on pystytetty 1940-luvulla. Julkisivumateriaalina on käytetty vuoroteltua vaakaja pystypaneelia sekä rappausta, katteena tiiltä ja peltiä. Väri-tyksessä on noudatettu vaaleata yleislinjaa.

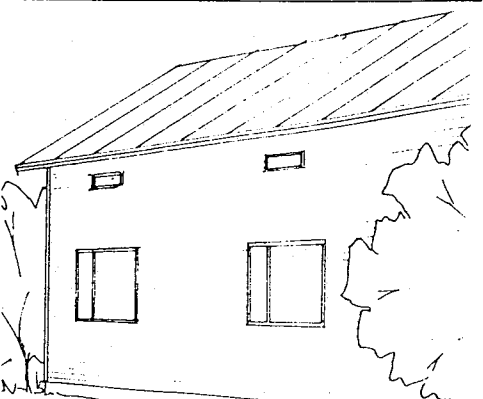
Sisäänkäyntien juhlavuutta. ▲

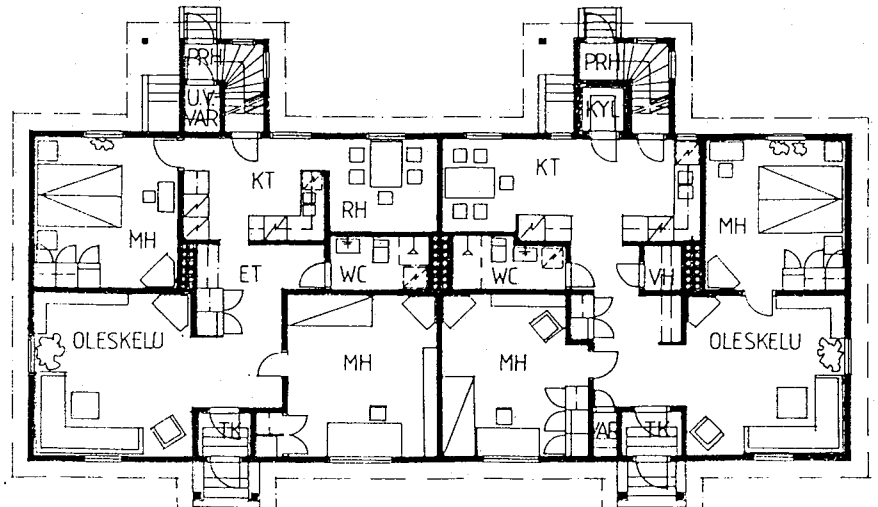
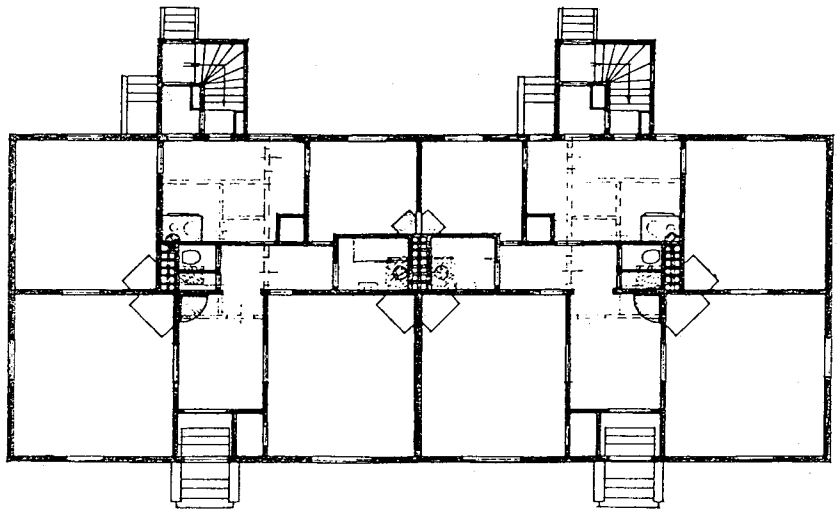
Näin on laajennettu. ▲

Tällä tavalla asian vielä voisi korjata. ▲

Alunperin paras ratkaisu olisi ollut jatkaa päädyistä noudattaen päärakennuksen ominaispiirteitä. ▲

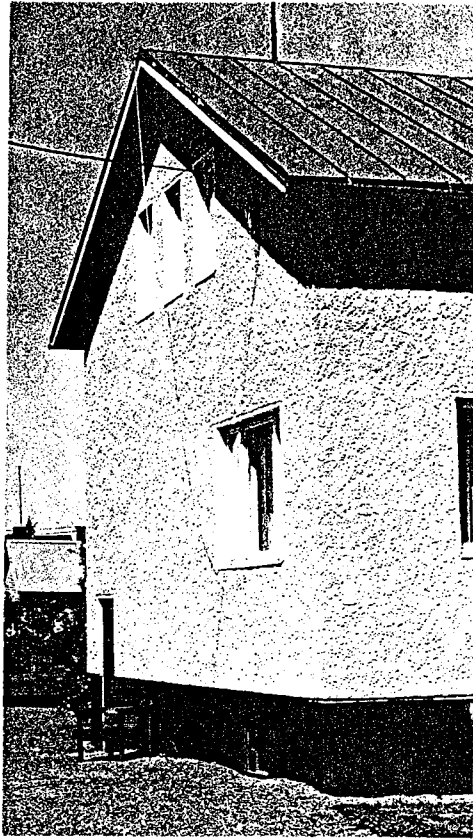
Erottajankatu 21. Muutosehdotus asuinkarroksen pohjaan, molemmat asunnot eri tavoin käsiteltyinä. ▲

Ojoisten alue on kaavoitettu täyttämään sotien jälkeen vallinnutta asuttamisongelmaa. Asemakaava on vahvistettu v. 1949 ja talot rakennettu pääosin 1950-luvun alussa. Rakennustarkastajana toiminut rak. mest. Yrjö Miettinen on piirtänyt noin puolet alueen taloista, joten ne muodostavat tyyllillisesti hyvin yhtenäisen kokonaisuuden.

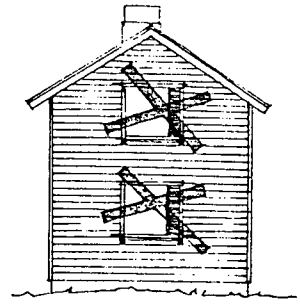
Karjalaiset olivat alueen asukkaista tärkein syhmä, mistä kielii karjalajaiheinen kadunnimistökin. Viipurin pohjoispuolelta tulleet antrealaiset esim. toivat alueelle Antreankadun.

Viime aikoina on alueen korjaus- ja täydennysrakentaminen vilkastunut. Puistomainen, väljästi rakennettu ympäristö on kohtalaisen hyvin kestänyt erilaisia rakennuksia.

Ojoisilla on tonttijako suhteellisen suuri, joten eroavuudet materiaaleissa ja väreissä niin katon kuin seinienkin osalta eivät riko ympäristöä, mikäli vain pysytään rakennuksen koon ja hahmon suhteen perinteisissä ominaispiirteissä. Korkeat seinäpinnat, harjakatto, vaalea värityksen perusilme ja rehevä kasvusto tien varrella ovat luonnepiirteitä alueella.

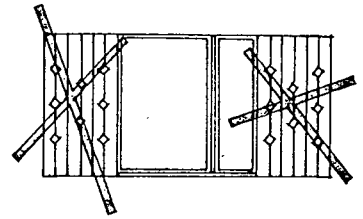

Rappauspinta on kauniimpi ja aidompi julkisivupinta kuin sitä jäljittelevä karaattilevypinta.

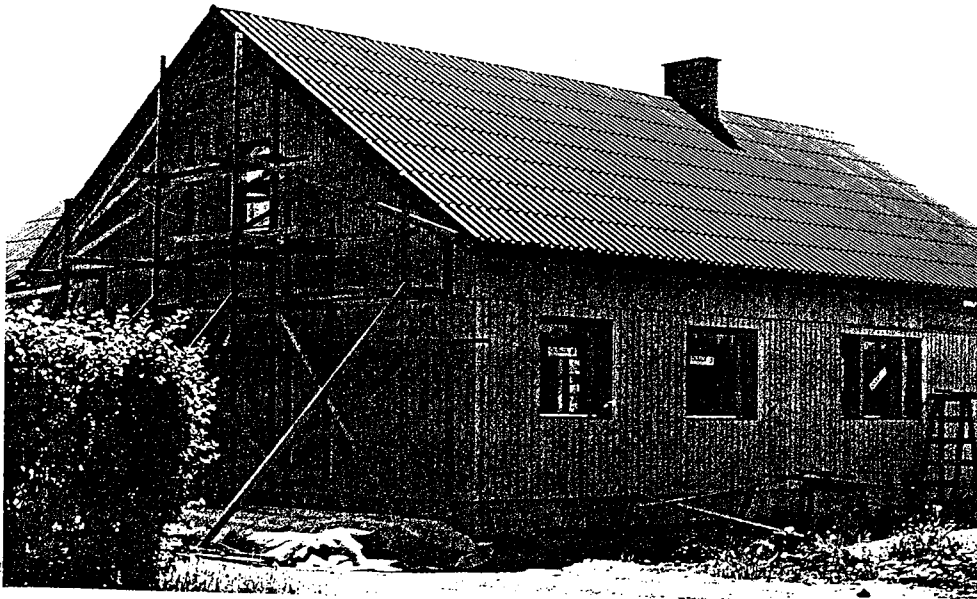

Talon kokoon nähden liian isot ikkunat.

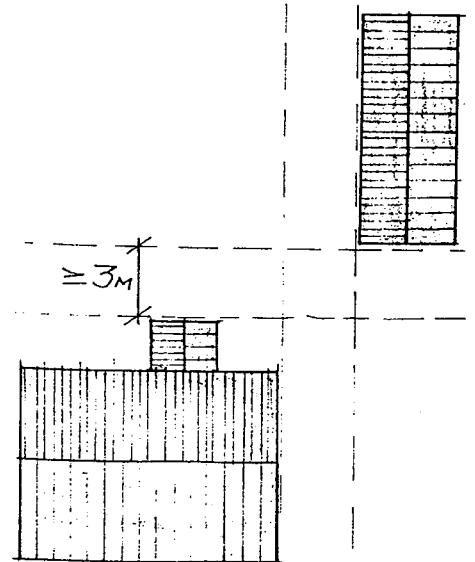
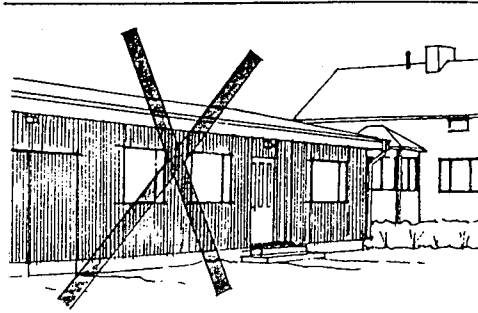
Vanhat ikkunat kannattaa kunnostaa (lahonnut puite voidaan korvata uudella) ja tiivistää. Ikkunoiden uusimisella ei useinkaan säävuteta investoinnin suuruutta vastaavaa hyötyä.

Kesämökille tai mummolan punaiselle tuvalle ominaiset avatut ikkunaluukut ovat sodanjälkeiselle jälleenrakentamiskaudelle vieras aihe.

Eräs alueen parhaista täydennysrakentamiskohteista. Yksinkertaisen perusratkaisu takaa onnistumisen. Sopeutuvuutta voisi parantaa maalaamalla ikkunapuut valkoisiksi ja lisäämällä vuorilaudat. Nykyään vallitseva maanvainen perustus tekee talot mataliksi, mutta onneksi sen aiheuttamat terveydelliset vaarat ovat tuomassa rossialapohjan takaisin käyttöön.

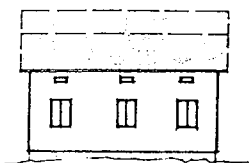
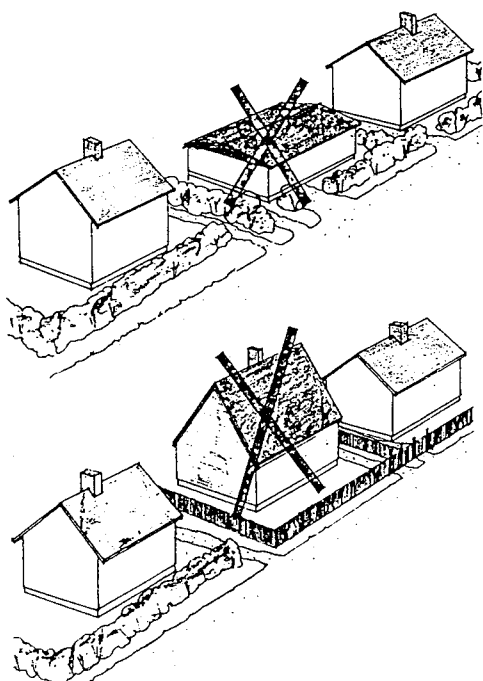
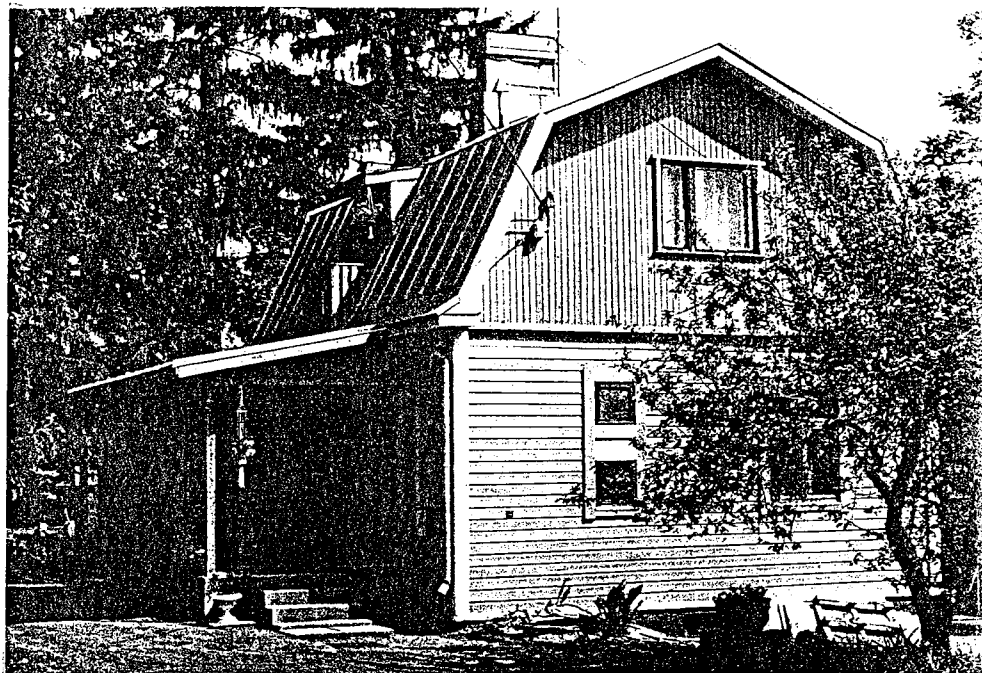

Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen keskinäinen etäisyys ja suhde sekä sijoittelu tontille.

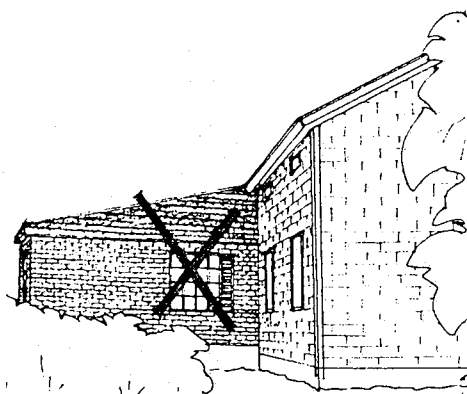
Löytyy tapauksia, joissa vierekkäisten tonttien rakennukset ovat kuin yö ja päivä.

Ojoisten kartanon maita, jotka Hämeenlinnan maalaiskunnalta siirtyivät kaupungille v. 1948. Hämeen härkätie kulki Ojoisten kartanon peltojen kautta jo keskiajan lopulla. Tämän tien varteen, kartanon läheisyyteen, olivat torpparit rakentaneet talojaan, mm. Kokki-, Suo-, Sillanpään ja Hakalan torppa ja Vanajaveden tuolla puolen Sairion torppa tiluksineen kuuluivat kartanon piiriin. Heimo Kautosen asemakaava vahvistettiin koko kartanon ympäristöön v. 1949.

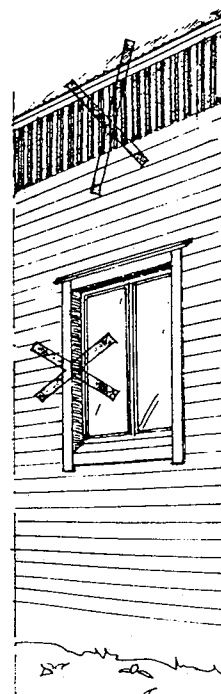
Onnistunut laajennus mansarsikatoiseen taloon. Yläkerran ikkuna voisi olla alakerran tapaan T-mallinen.

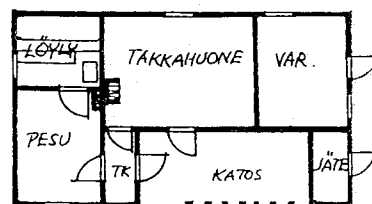
Esimerkkitapaukseen sopiva kattokulman vaihteluväli.

Romanttiset pieniruutiiset pirtin ikkunat harvoin sopivat suomalaisille pientaloalueille. Myöskin peltinen tai puinen ritilä tuuletusluukun yhteydessä on uusi, viertäsi aihe, jonka sovittamisessa on ilmeisiä vaikeuksia.

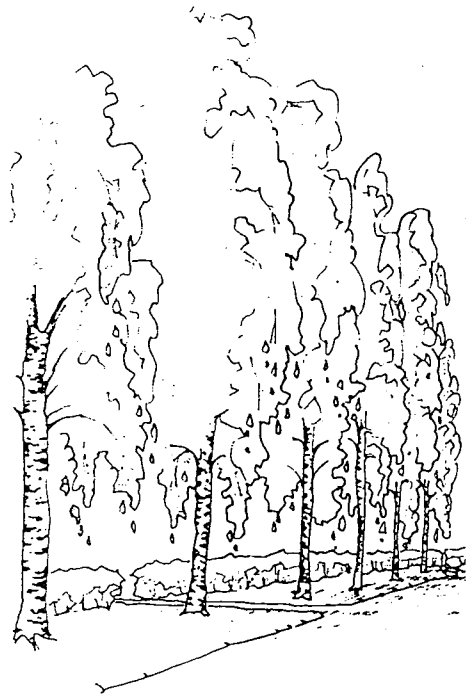
Oleellista uutta julkisivua tehtäessä on käyttää yhtä materiaalia ja pintaa räystäästä sokkeliin saakka. Sama koskee myös remontoitavaa julkisivua ja laajennusta.

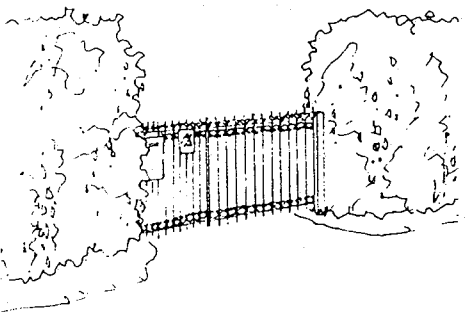
Täydennysrakentamisessa uuden rakennuksen kattokulma ja harjan korkeusasema on sopeutettava ympäristön rakentamistapaan.

Kolmen pääkartanon -Ojoisten, Hätilän ja Saaristen- ja useiden pienempien läheisyyteen on myöhempien alueliitosten yhteydessä syntynyt laajoja esikaupunkialueita. Tällainen on mm. lintuinmäki, joka on rakennettu 1950-luvulla vuoden 1949 kaavan mukaan noudattaen suurelta osin sodanjälkeisiä tyyppikuvia. Siellä täällä näkee piittaamattomuutta 50-luvun hengelle sekä peruskorjausten että uudisrakennusten kohdalla.

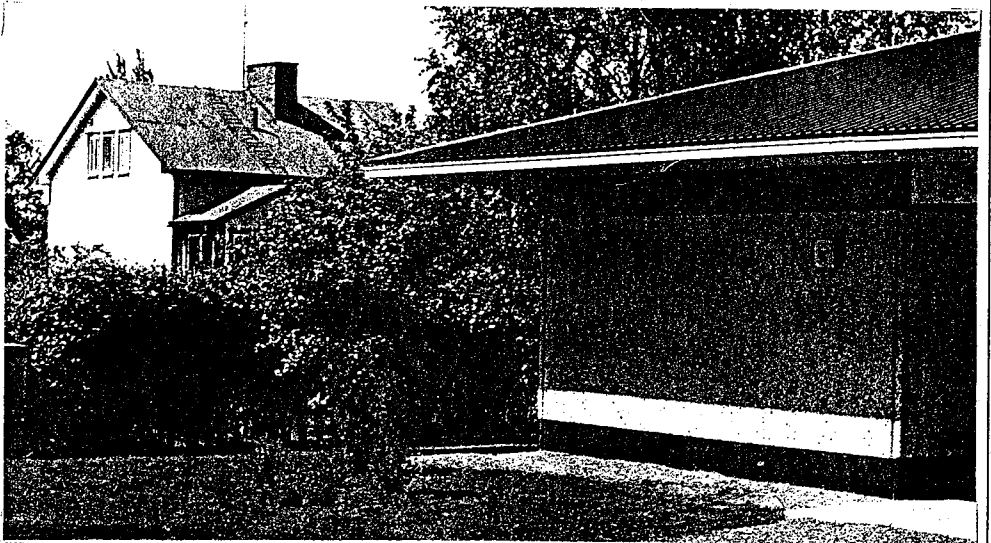
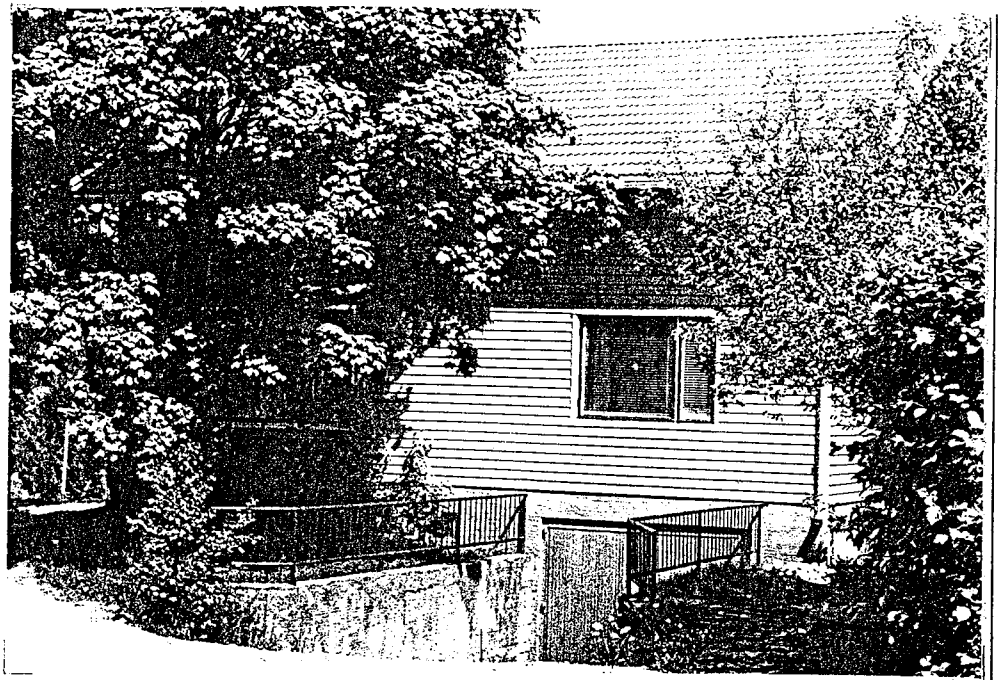
Betonimuuripengerrys ja suojakaidet: käytännöllinen tapa erottaa autotaliin luiska muusta pihasta.

Metsontien kovurivi on omiaan liisäämään asuin ympäristön viihtyisyyttä.

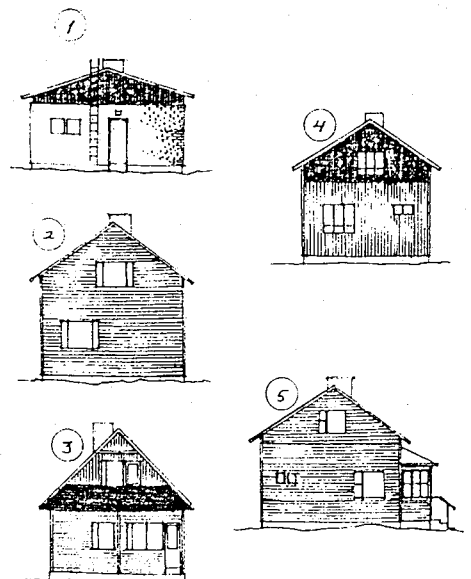

Ysityiskohtaisella tarkkuudella hitsattu portti.

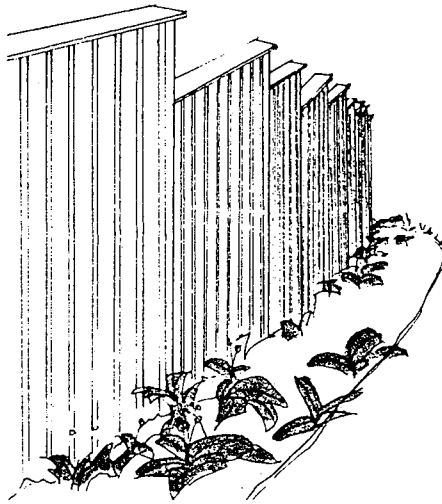
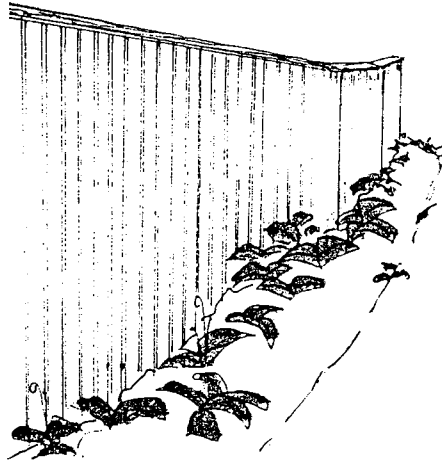

Ympäristökuvaa voi rikkoa esim. rakentamalla aumakattoinen matala tiilitalo vanhojen korkeiden harjakattoisten puutalojen keskelle. Näin käy, kun 1) laajennetaan taloa osalla, jossa on erilainen kattokulma ja -materiaali, erilainen laudoitus ja sen väritys sekä erimuotoiset ja väriset ikkunat kuin päärakennuksessa; 2) vuorataan talo pinnoitteilla, jotka jakavat yhtenäisen julkisivun voimakkaasti kontrastisiin osiin; 3) käytetään vääränlaista aitauspäätä.

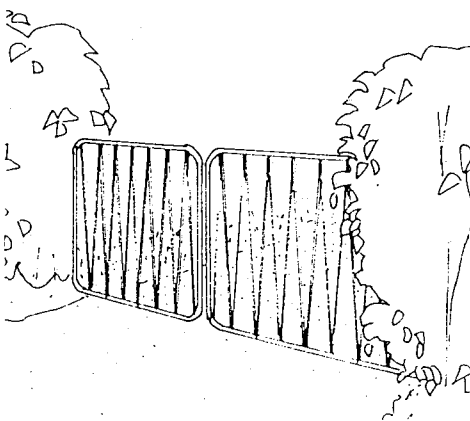
2) edustaa alueelle alunperin rakennettua rintamamiestyyppiä. Sen kanssa on vaikeasti sovitettavissa talot 1), 3) ja 4). Tapaus 5) on pieteetillä rakennettu alueelle soveltuva uudisrakennus.

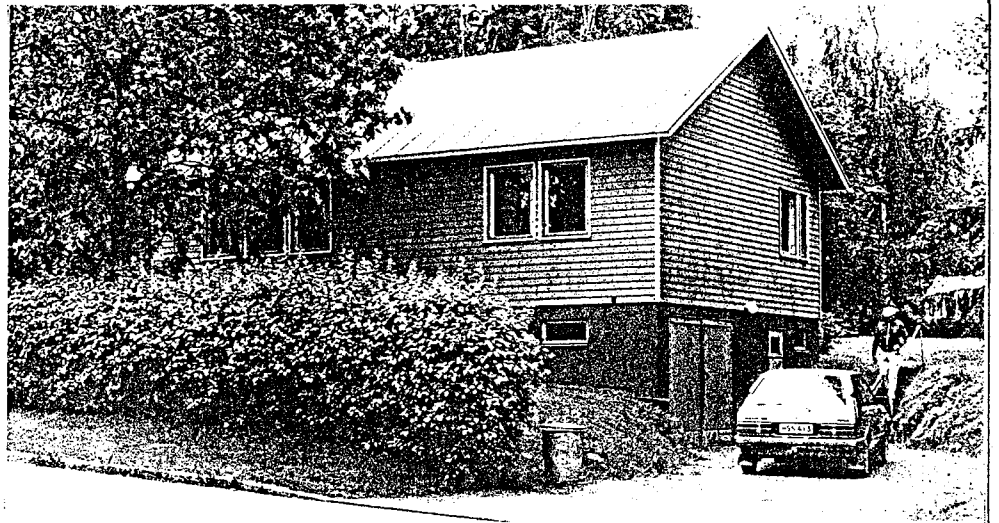
Puistonmäki liitettiin kaupunkiin v. 1948 ja kaavoitettiin seuraavana vuonna. Jo vanhastaan asutulla Tampereen tien varrella on asuinrakennuksia 1920-30 -luvulta, muuten päärakennuskausi osuu 1950-luvulle. Tampereen tien liikenne rauhoittui 1963, kun uusi Helsinki-Tampere -valtatie rakennettiin.

Kaksi tapaa ratkaista rinnetontin aitaus. ▲

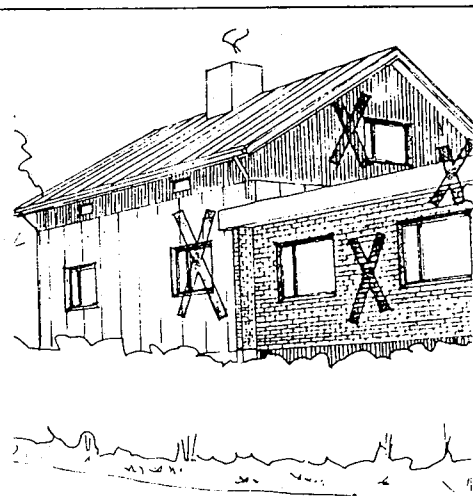
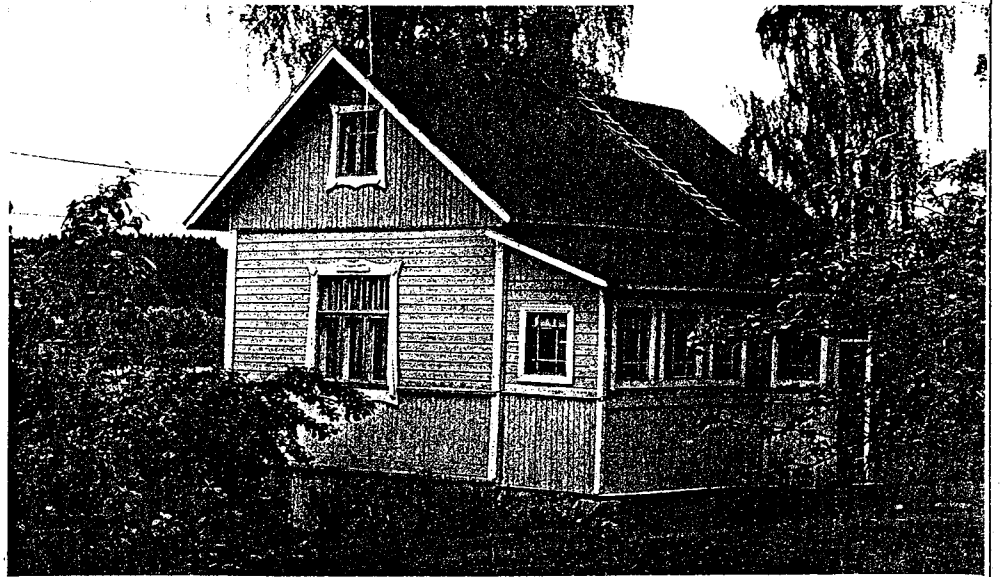

Näppärä hitsari on rakentanut putkista miellyttävän sisäänkäynnin tontille. ▲

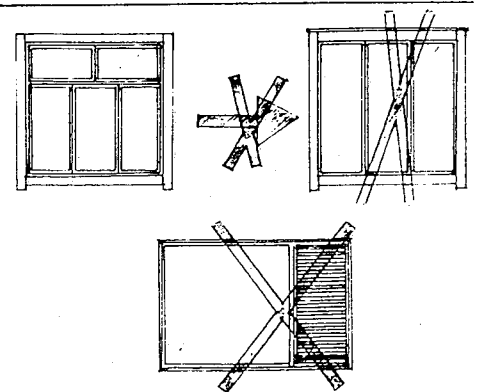

Karhuntiellä on rapattuja rintamiestaloja ja Ruotsin lahjatalon suomalaisversioita. ▲

Tyylipuhtautta vuosisadan alkukymmeniltä. ▼

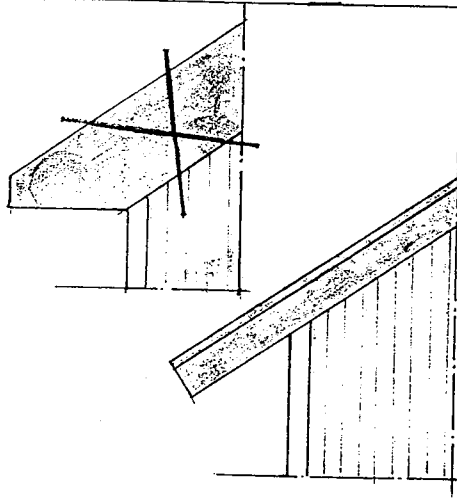
Eri puolilta Hämeenlinnaa löytyy rakennuksia ja/tai laajennuksia, joihin on kerätty rautakaupasta saatavien, eri aikoina muodissa olleiden rakennusmateriaalien koko kirjo. ▲

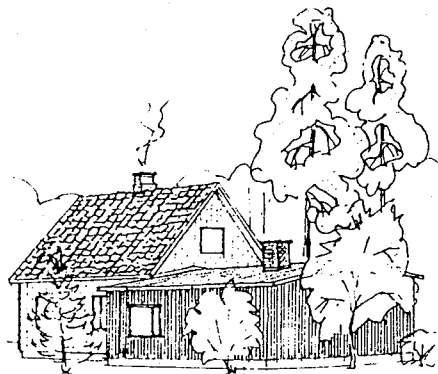
Alueella on alkuperäisiä ikkunoita vaihdettu uudenaikaisiin, kerrostalomaisiin. Ikkunatyypin vaihdon yhteydessä talo menettää aina jotakin luonteestaan. Jos ikkunat täytyy uusia, eikä vanhojen tiivistäminen ja kohentaminen riitä, tulisi valita samantyyppiset, valkopokaiset, tuuletusikkunalliset pokat. ▲

1.1.1967 Vanaja liitettiin Hämeenlinnaan, joka näin sai uusia, osittain jo asuttuja alueita. Voutilan, Vanajan asevelikylän nimellä tunnetun asuntoalueen lisäksi kaupunki sai lisätilaa Myllyojan-Kuralan seudulta, asuonemessualueelta, Kolkanmäestä ja Luolajasta.

Kaavoittamattomaan Voutilaan asetuivat asumaan etupäässä rintamamiehet perheineen, joille läänin maanmittari Kulhia lohkoi palstoja. Vanajan kunnan ajalta Voutilassa oli rakennuskaava vuodelta 1965, uusi asemakaava vahvistettiin v. 1978. Kaavoitusta edeltänyt lohkominen tuotti suunnitteluvaikeuksia katuverkoston ja korttelijaon kohdalla; nykytilanteessa se näkyy mm. diagonaalisina katuosuuksina.

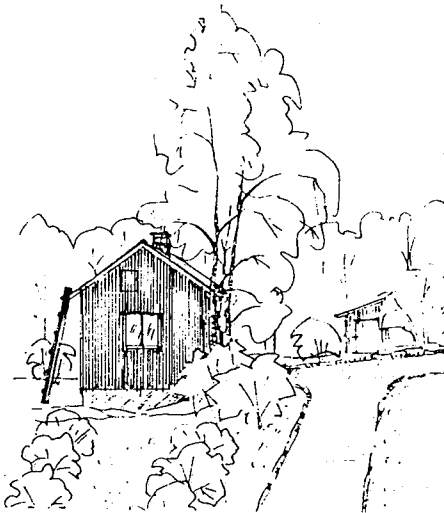
Räystä on näkyvä ja herkästi haavoittuva yksityiskohta. Vanhat räystäät ovat yleensä yksinkertaisia ja ilmeeltään keveitä ja avoimia. Nykyinen tyyli puolestaan suosii umpinaisia, vahvoja ja raskaita räystääslaudoituksia. Pyri säilyttämään yksityiskohtien alkuperäinen ilme.

Mineriitin ja raakalaudan yhdistelmä parempi olisi samasta ponttilaudasta rakennettu päärakennus ja laajennus.

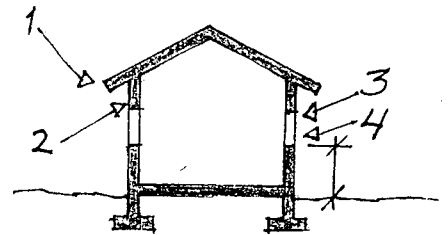
Pihasaunan ja asuinrakennuksen harmoniaa: materiaalit, ikkunamalli, kattokulma ja värityöskin ovat samat.

Hyvin hoidettu piharakennus on tontin kaunistus ja toimii omalta osaltaan pihapiirin rajaajana.

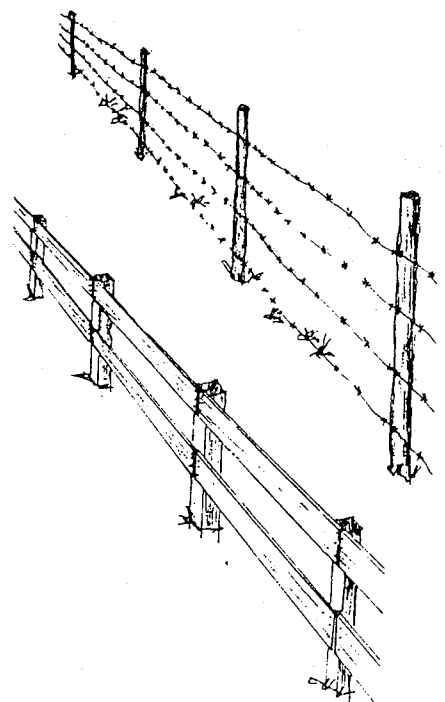

Mahdollisimman halvalla rakennettu aita on usein myös rumaa.

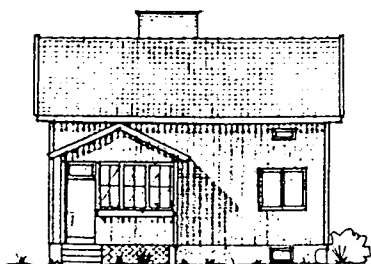
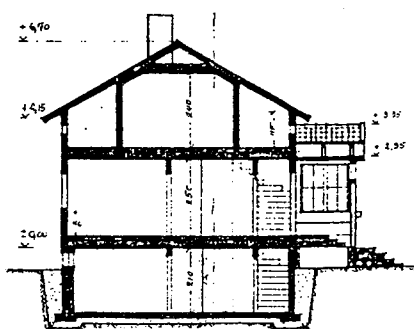
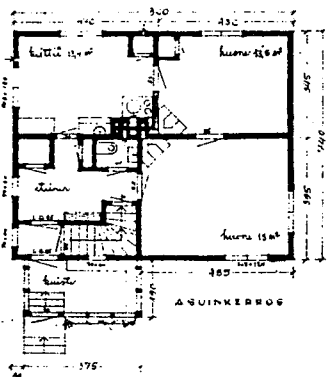
Ikkunan asema rakennuksessa:

- 1) Räystään ulkonema maltillinen
- 2) Ikkunoiden yläpuolelle riittävästi tilaa.
- 3) Ikkunat eivät syvennyksessä
- 4) Ikkunan jakautuminen korkeintaan 0,7 m²:n ruutuihin, ei pikkuruutuisuutta.

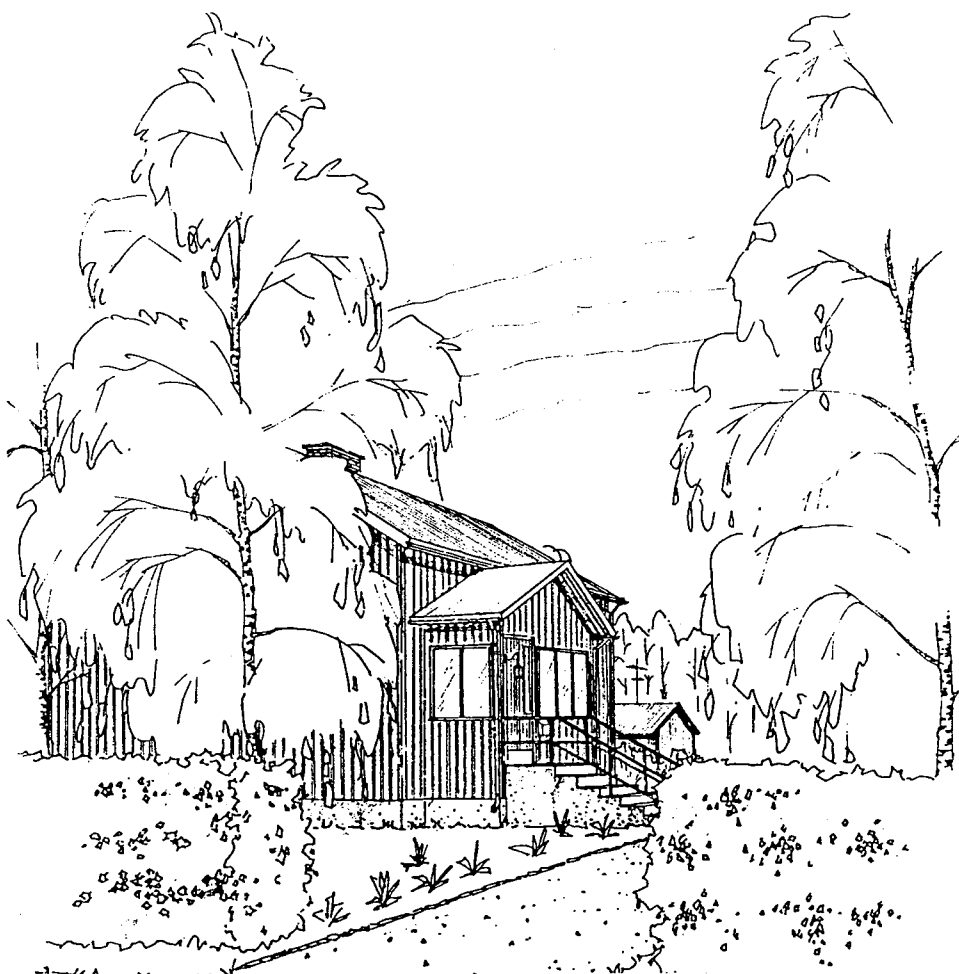

Kaupungin asevelikylä rakennettiin pian sotien jälkeen vuoden 1977 lahjoitusmaille. Arkkitehti H. Kautosen tälle jo palstoitetulle peltomaalle laatima kaava on vuodelta 1946. Kaksi alueen rintamamiestalojen päätyyppiä ovat O. Sahlbergin käsialaa. Tontit olivat ensin suuria, palstaviljeltyjä ja vailla kunnallistekniikkaa. Myöhemmin tullut Pioneerintie Jääkärintien ja Korpraalintien välissä on omalta osaltaan pienentänyt tonttikokoa.

Karaattilevy-, tiilipäällistys-, peruskorjausvirheitä ei juuri alueella esiinny. 1970-80 -lukujen tyyppirakentaminen, mm. Pioneerinkadulla, on pahin särö alueella. Asevelikylän kaunistus ovat puilla reunustetut tiet ja tonttien orapihlaja-aitaukset.

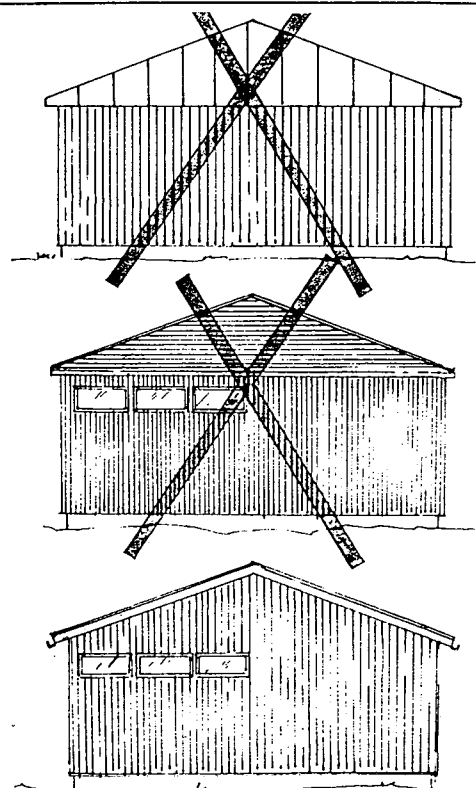
Asevelikylän käytetyin käytetyin talotyyppi B_k (ja B_k-peilikuva).

Orapihlaja-aitaukset ja lehtevät pihapuut luovat alueelle vehreän yleisvaikutelman.

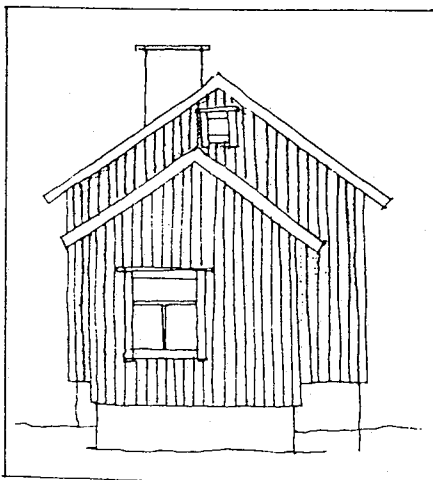
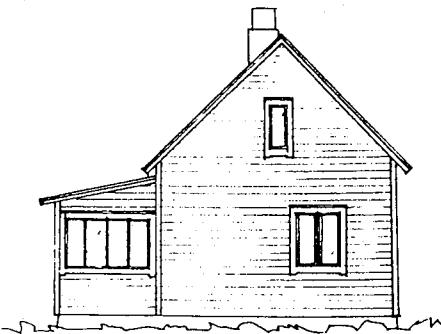
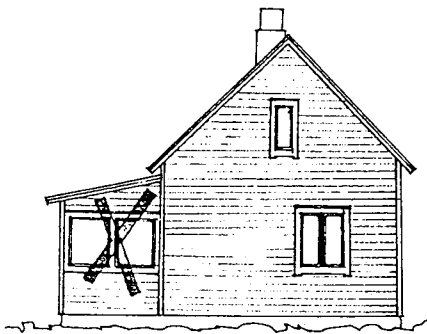
Vuorentaan asevelikylään sopimaton uutta rakennuskantaa. Rakennusten korkeus, kattokulma, materiaalit ja sijoitus tonteille poikkeavat perinteisestä tavasta.

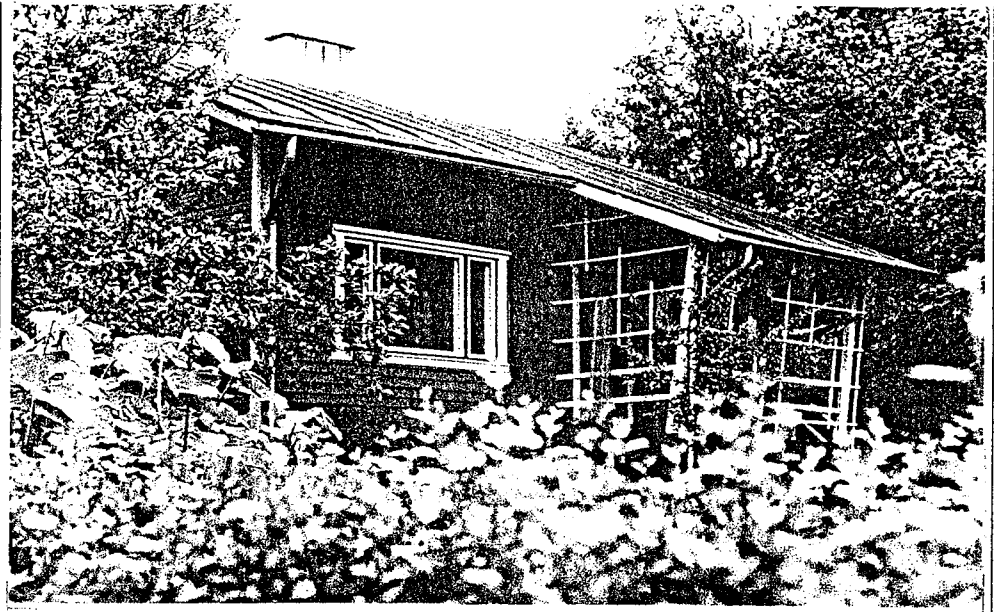
Erillisenä levytetty tai laudoitettu päätykolmio antaa niin ulko- kuin asuinrakennuksenkin painavan vaikutelman.

Vuonna 1967 Vanajalta saatuun Käikälään on tehty rakennuskaava, muttei vahvistettu (Kanta-Hämeen aluesuunnitteluyhdistys). Tämän suunnitelman mukaan on osittain rakennettukin, useat talot ovat kuitenkin jo sitä edeltäneeltä ajalta.

Kaavoittamattomuus on havaittavissa monessa seikassa: yhtenäisen katukuva, rakennusten keskinäinen rytmii ja rajautuminen tielinjaan ovat onnistuneet vain siellä täällä. Käikälä edustaakin nykyisellään puoliksi maaseutu- maista asumistapaa.

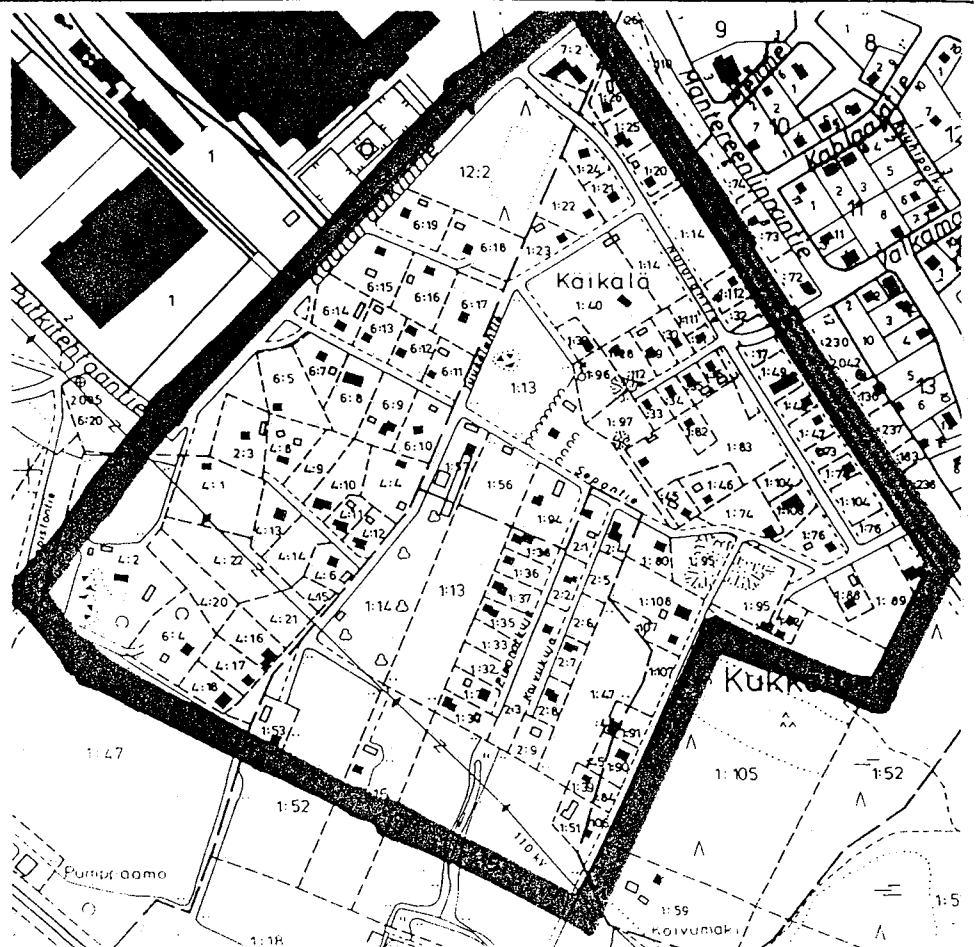
Alkuperäiseen tyyliin tehtyjä laajennuksia.

1950-60-luvun taitteessa matalaharjaisuus ja vaakalaudoitus olivat valttia. Rakennusten pienimittakaavaisuus antoi niille huvilamaisen leiman.

Lasikuistin ikkunoiden puitejaon tulee noudattaa osapuilleen muualla rakennuksessa esiintyvää jakoa.

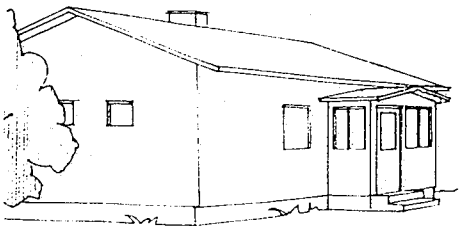
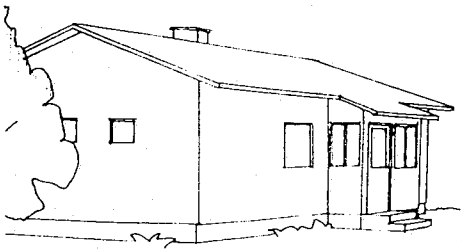
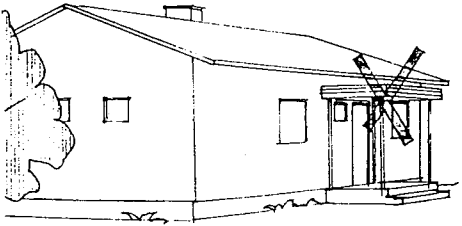
Alueen kartta 1:5000. Kaavoittamaton rakennusten sijoittelu antaa alueelle epäyhtenäisen leiman, ja katunäkymät ovat usein hajanaiset. Rautaruuki Oy:n tehdasrakennukset kohoavat massiivisina alueen lounaispuolella. Asukkaat eivät hetkeksikään pääse unohtamaan arjen todellisuutta.

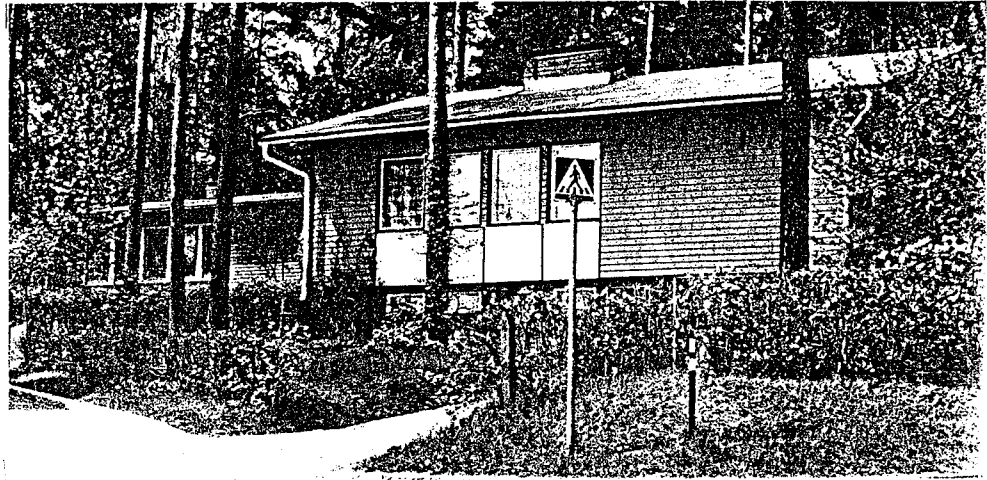
Jo 1600-luvulla mökkikylänä tunnettu Kankaantaka liitettiin maa-
laiskunnasta kaupunkiin v. 1948.
Kaavan uudelle esikaupunkialueel-
le piirsi asemakaava-arkkitehti
Mika Erno. Ennen kaavaa tällä
Myllymäen etelärinteen, nk. Jaa-
bin kaupungin laitamilla sijaitsi
jokunen mökki. Nyt uudelle pien-
taloalueelle nousi useita Puutalo
Oy:n tyyppitaloja, jollaisia on
rytmikäs sarja mm. Ansionmäen-
tiellä.

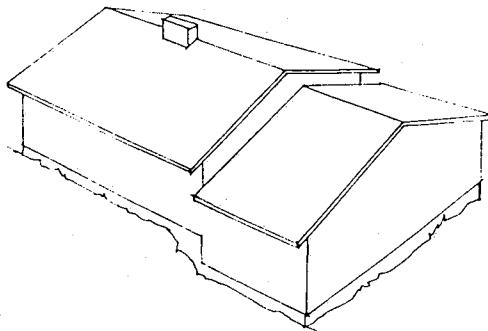
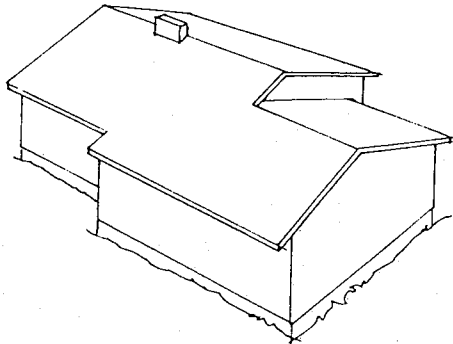
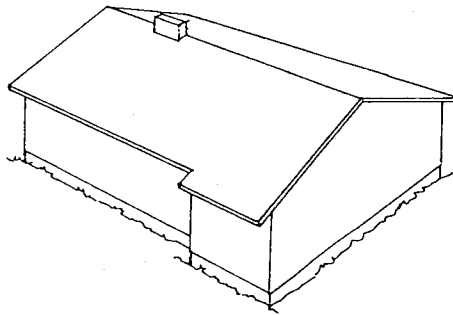
Näillä kahdella rakennuksella on
vähän yhteisiä tekijöitä.

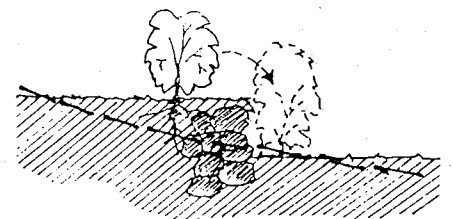
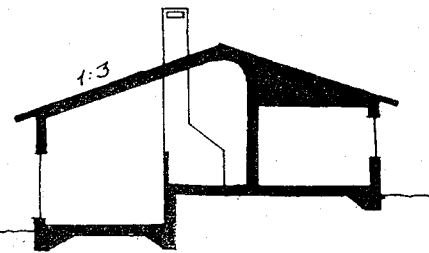
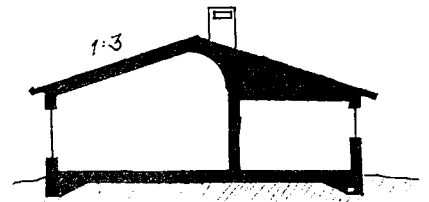
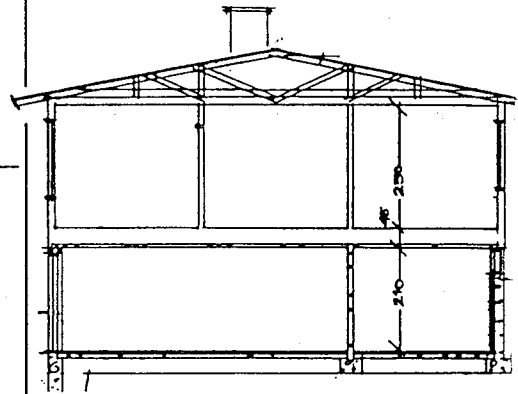
Harjakattoiseen rakennukseen kuu-
luu harjakattoinen sisäänkäynti-
katos tai -porssi.

Puutalo Oy:n tyyppitalot ovat yk-
sikerroksisia, vaakalaudoitettuja,
loivaharjaisia 1950-luvun raken-
nuksia, joissa myös koko rintee-
seen upotettu kellarikerros on
otettu käyttöön.

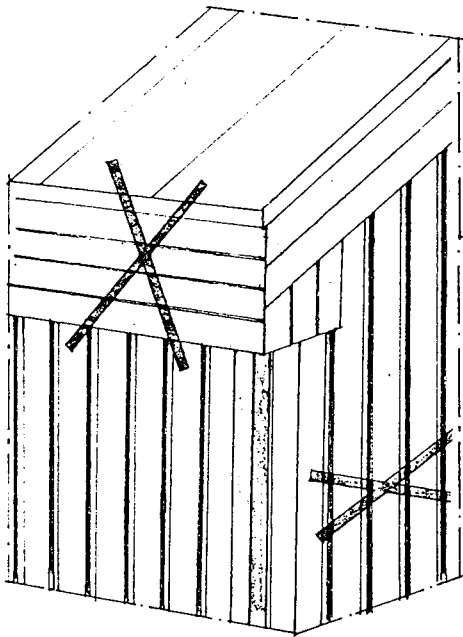
Matalaharjaisen rakennuksen laa-
jennusmahdollisuuksia. Alarintee-
seen päin laajennettaessa on usein
myös välipohjaa laskettava. Tasa-
katolla ei ole mitään tekemistä
loivanharjan kanssa.

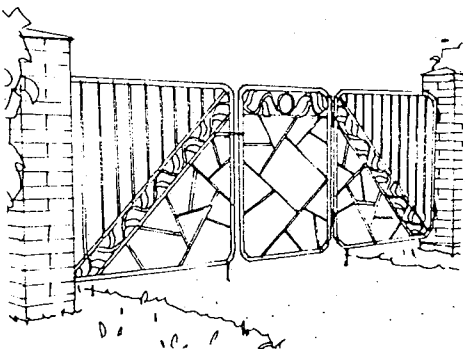
Rinnetonttien terassoiminen pen-
gertämällä ja tonttien välinen ai-
taus.

Vuoden 1948 alueliitoksen maita, joka kaavoitettiin v. 1951. Rakentaminen on tapahtunut pian kaavoituksen jälkeen, kadun toiselta puolelta löytyy varhaisempiakin, 1930-luvun rakennuksia.

Muodin mukaiset valkoinen rappaus, tiili tai lauta ja musta tiilikate, samoinkuin raakasahattu ja lahonsuojattu lomalaudoituskin ovat saaneet sijaa myös Taimistonttiellä. Perinteiset rakennusmateriaalit ovat silti säilyttäneet asemansa katukuvassa.

Karkea lomalaudoitus ja paksut räystäät ovat niin uudessa kuin peruskorjatussa vanhassakin rakennuksessa raskasvaikutteisia.

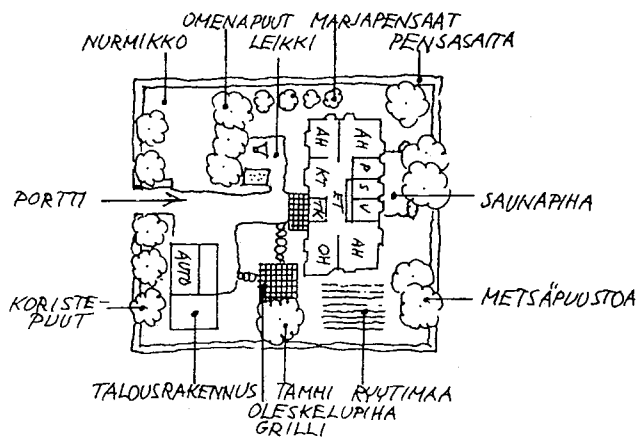
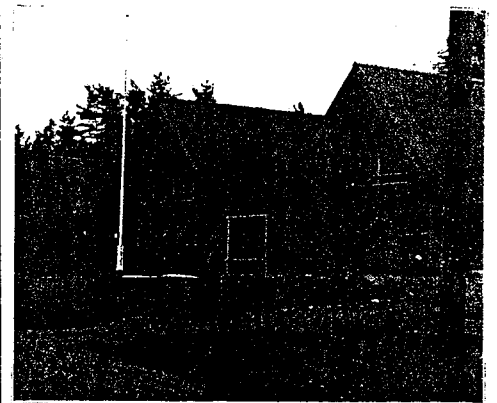

Tarvitaan vain hitsaustaitoa, metalliputkea ja mielikuvitusta, niin sisäänkäynneistäkin saadaan silmähivelevän kauniita.

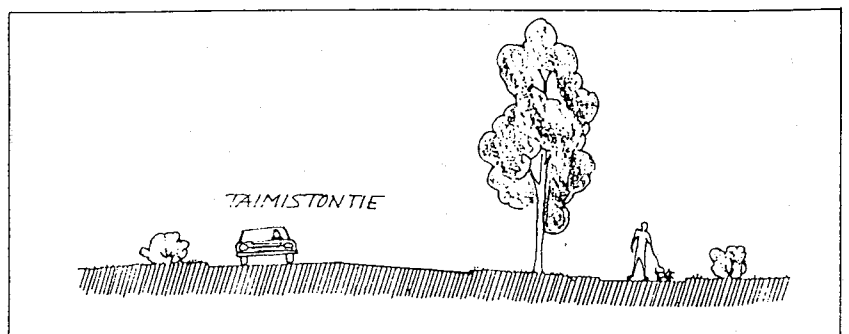

Muodissa mukana: tumma päätykolmion vuorauslaute ja

Uudet tyyppitalot eivät sovellu vanhoille pientaloalueille, mutta omina alueinaan ne muodostavat varsin yhtenäisiä miljöitä. Taloryhmä viereiseltä Riihipellontieltä.

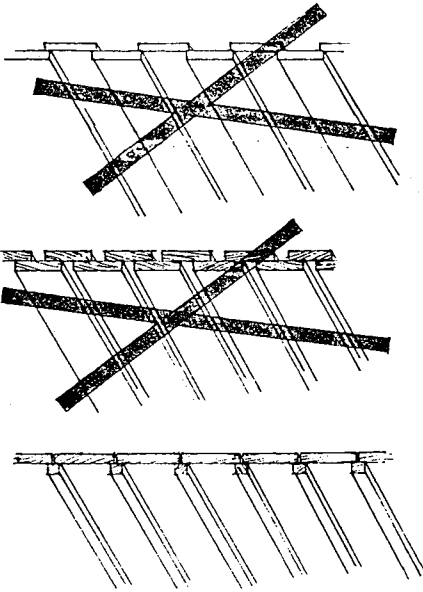

Jalankulkuväylä on Taimistonttiellä otettu eilleen ajoväylästä, koivukujan varjoon.

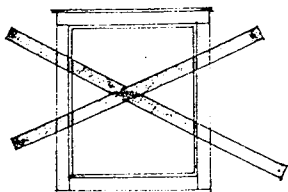
Silmukan muotoinen Käänteenoaro on rakennettu pääosin 1950-luvulla peltomaalle. Moottoritie katkaisi suoran yhteyden Linnanniemelle; nyt kulku tapahtuu Brahenkadun kautta.

Asbestisementtilevy, tummat päätykolmiopaneelit sekä uudet ikkunatyypit ovat käytettyjä alueen joissakin peruskorjauksissa, mutta siellä, missä rakennus on säilytetty ja hoidettu alkuperäisessä asussaan, on myöskin yhteys 40 vuotta vanhaan aikaan ja rakennustapaan säilynyt.

Alkuperäistä peiterimalaudoitusta ei tule korvata lomalaudoituksella, joka on rakenteeltaan paljon karkeampi ja elää auringon valon mukaan hyvin vähän.

Ulkopuolinen lisäeristys raakasahatulla lautavuorilla piilottaa rakennuksen alkuperäisen pontti- tai peiterimalaudoituksen ja jättää ikkunan upoksiin ja varjoon.

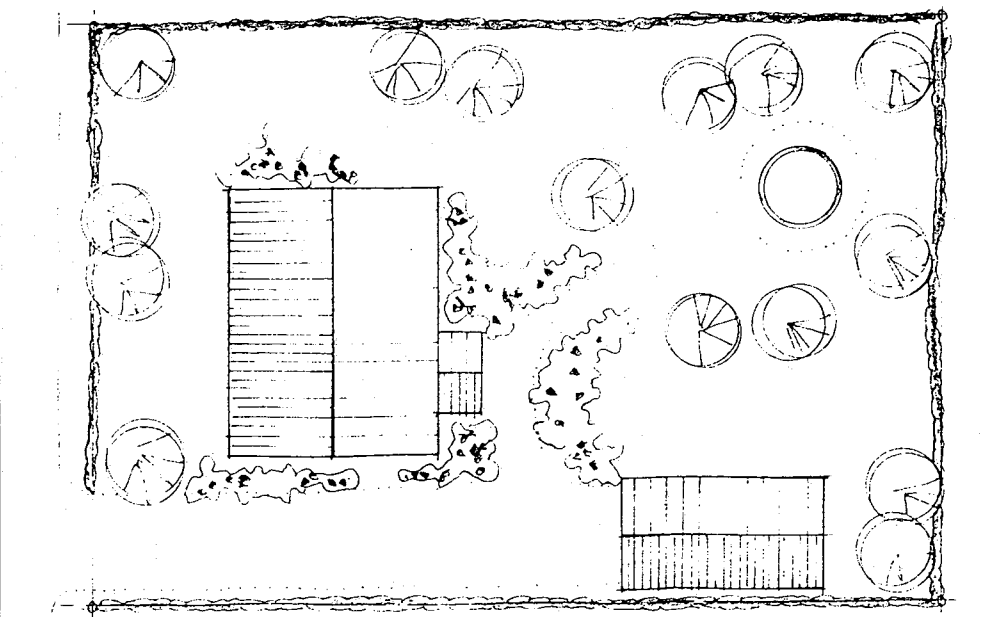
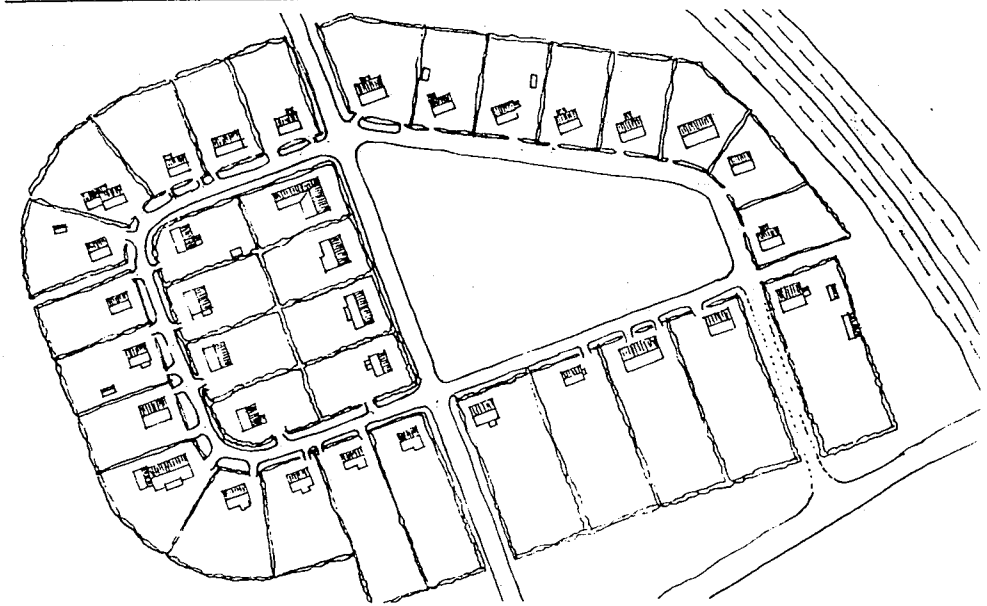

Liian iso, jakamaton ikkunapinta muistuttaa näyteikkunaa.

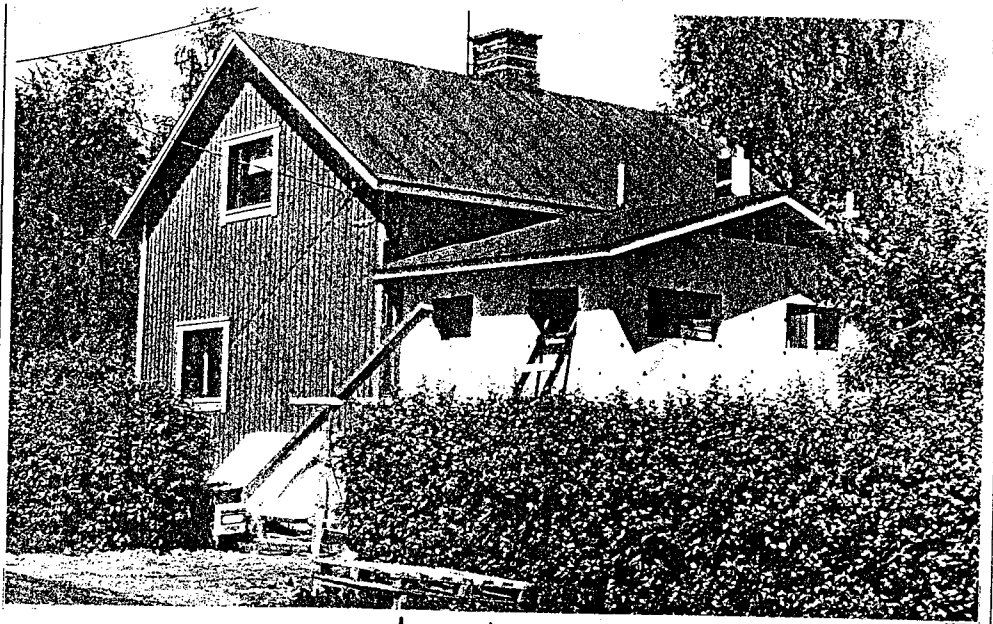
Käänteenoaron idylliä.

Käänteenoaron korttelit muodostavat suljetun miljöön.

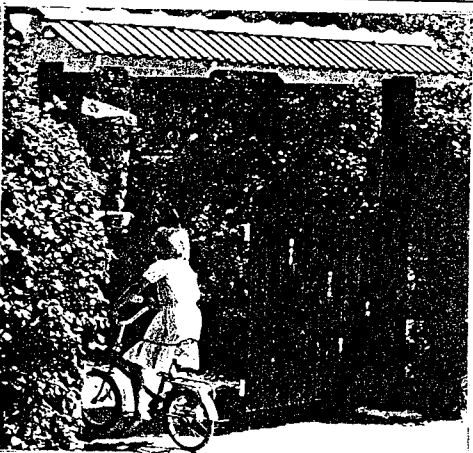

Vanhan tilustien, Papinniityntien phjoispuolella sijaitseva alue liitettiin kaupunkiin v. 1948 ja kaavoitettiin v. 1950 valtion sodan jälkeen tekemän tonttijaon mukaisesti. Valtaosa ensimmäisistä asukkaista oli karjalaisia ja rintamamiehiä. Niin Ojoisilla kuin Papinniityssäkin on runsaasti rakennusmestari Yrjö Miettisen tyyppitaloja peilikuviin, samoin molempien alueiden kuivatuksesta vastasi rak. mest. Tamminen Helsingin Maanviljelysinsinööripiiristä.

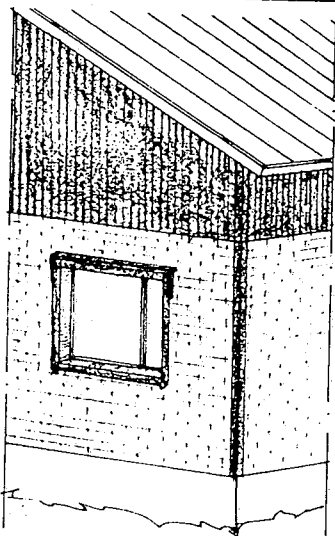
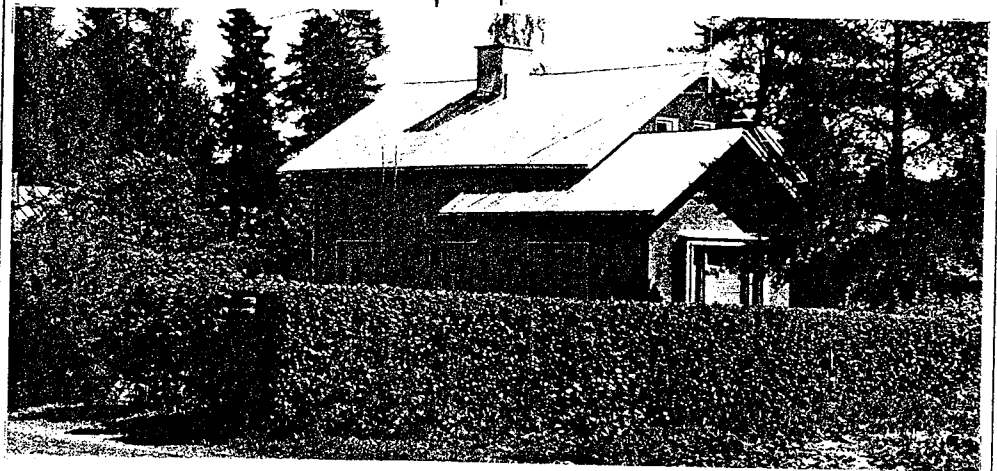
Kunnallistekniikkaa ei alkuaikoina kookkaille, n. 4000 m²:n tonteilla ollut. Vanhimmat, jo ennen kaavaa rakennetut talot sijaitsivat Papinniityntien varressa. Ne ovat säilyneet rakentamisajankohdan mukaisina, uudemmissa taloissa sitä vastoin on joitakin uusia kuorrutuksia.

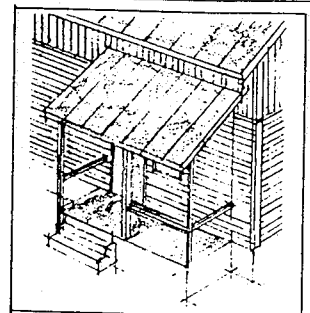
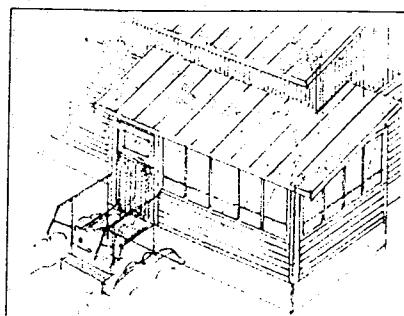
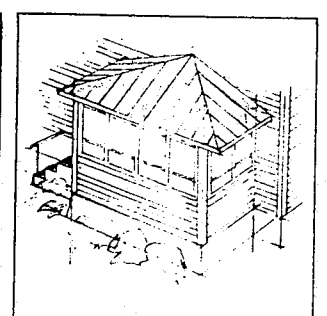
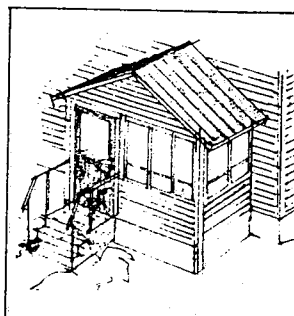
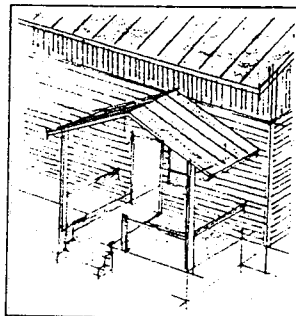
Sopusointuisia laajennuksia.

Sisäänkäyntiin voidaan saada aikaan mielenkiintoa lisäämällä siihen katos.

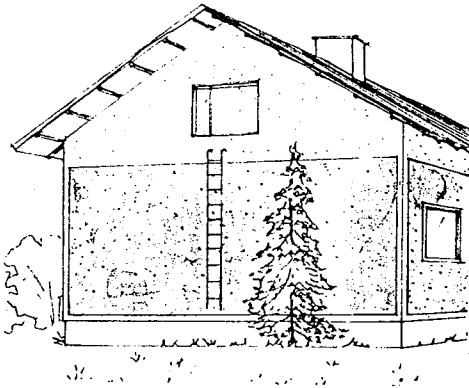
Valkoisen kalkkihiekkatiilen ja tumman paneelin sijasta parempi ratkaisu olisi sisäpuolinen eristys ja rintamamiestalon oma lauttavuori.

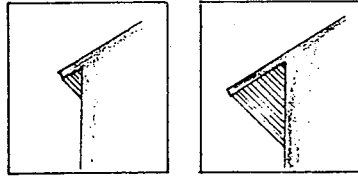
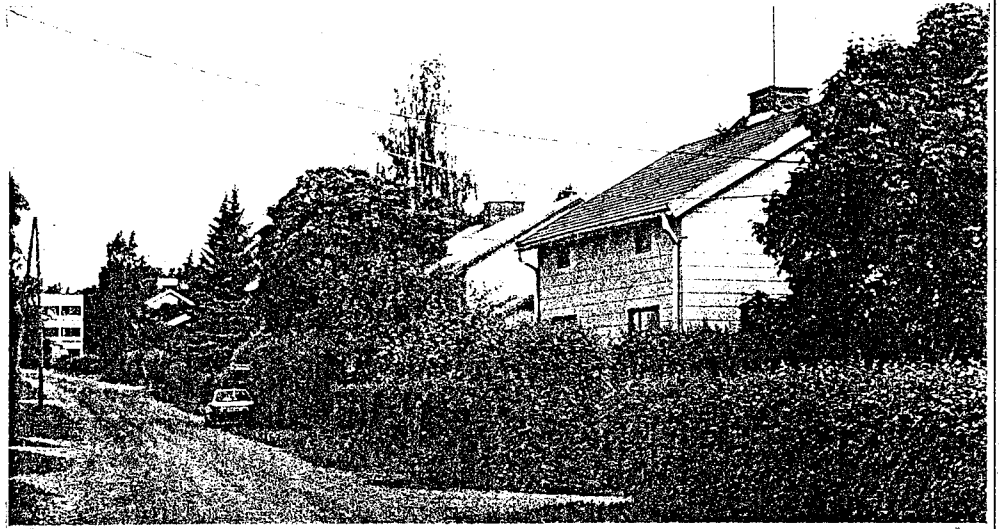
Kuisteja, jotka ilmeeltään sopivat päärakennuksen tyyliin ja materiaaleihin. Uudisrakennus.

Ortelantien päässä sijaitsevan Hätilän koulun itäpuolelle Viipurintien varteen nousi tämän vuosisadan alussa pientalotaajama. Alue on rakennettu entisille Hätilän virkatalon maille, asemakaavansa se sai vasta v. 1949. Hätilässä Viipurintien molemmat puolet ja rautatien takainen alue Sahanmäestä alaspäin olivat jo viime vuosisadan puolella asuttuja maita.

Tyypillistä vuosisadan alun rakennuksille oli vaaka-, pysty- ja vinopaneloinnin vuorottelu, samoin peiterimalaudoitus. Katteena käytettiin huopaa, joka useassa tapauksessa on myöhemmin päällystetty tiilellä.

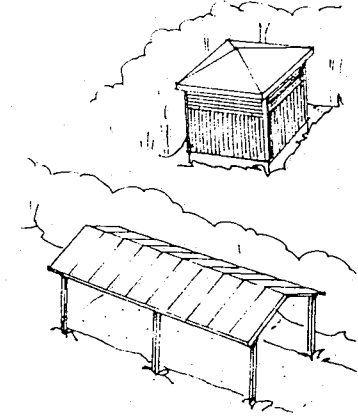

Eri värisillä, kahdessa tasossa olevilla yhteen sointuvilla rappauspinnoilla voidaan tuoda esiin rakennuksen eri osia.

Ulkopuolinen lisäeristäminen tuottaa "töpöhäntäräystäitä".

Näkymä Myllypellontieltä. 1960-luvun muotivirtaus oli asbestimenttilevy, joka väriltään noudatteli tasaisen harmaata linjaa.

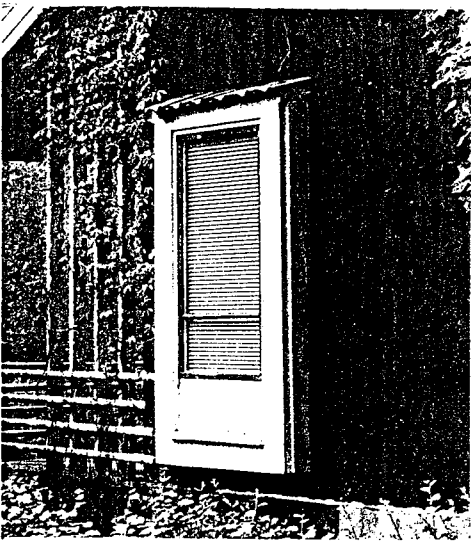

Tontin reuna-alueelle voi sijoittaa peltikatteisen autokatoksen tai jätesuojan.

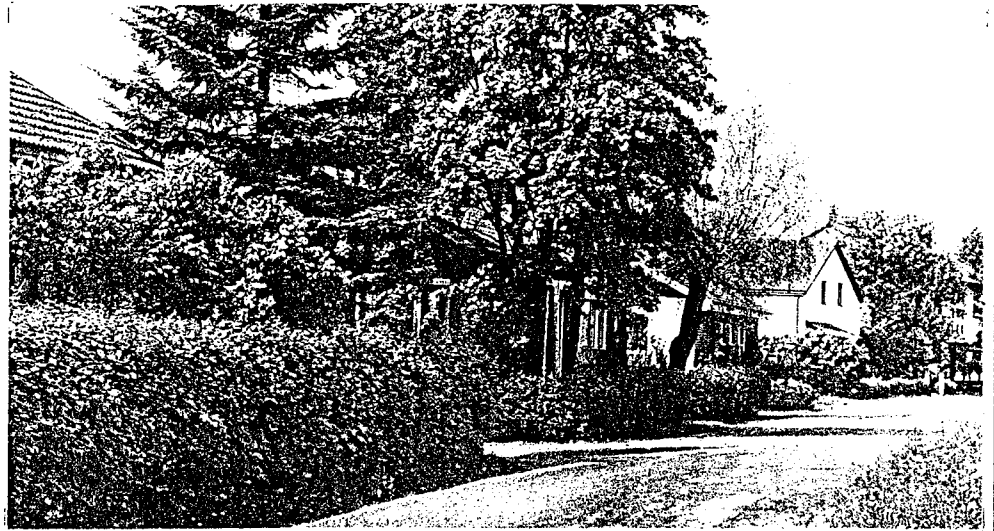
Hätilässä vuoden 1937 rakennuskaavan mukaisesti tehty paalutuskartta, jossa näkyvät ennen vuotta 1942 rakennetut talot.

Tämä yhtenäinen, välittömästi Aulangan alueeseen rajautuva taloryhmä on pystytetty Kustaa III:n lahjoitusmaille. Asemakaava laadittiin v. 1936 (E. Kaalamo), muutoksia on tehty v. 1947 (O. Sahlberg) ja 1955 (M. Erno). Tontteja myytiin aluksi varakkaammille, sittemmin etenkin alueen eteläosasta muullekin väestölle. kansan suuhun onkin jäänyt nimitys "Herrojen asevelikylä".

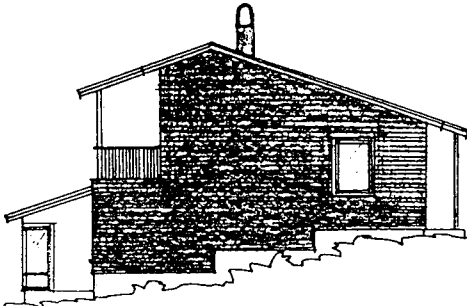
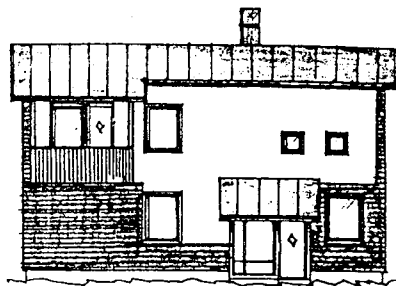
Entisille kaupungin peltomaille pystytettiin ensimmäiset rakennukset v. 1948, neljä niistä on Sahlbergin suunnittelemia. Rapaus ja punatiilipinta vuorottelevat julkisivuissa, katteena on käytetty tiiltä tai peltiä.

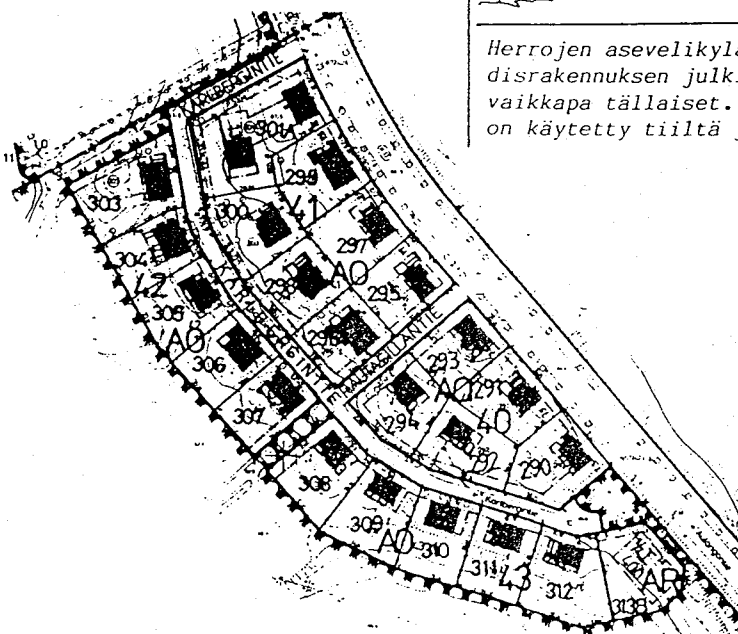
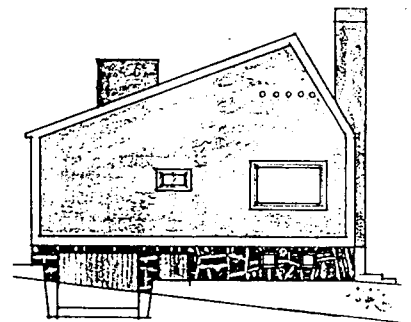
Dominantti julkisivussa: ulokkeelinen ikkuna.

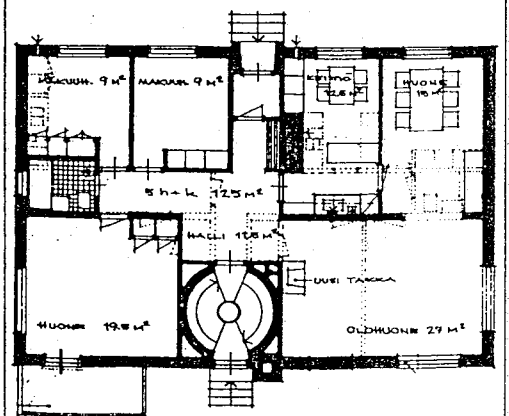
Jalopuut ja punatiili- tai rapatut
julkisivupinnat reunustavat Karl-
bergintietä.

Herrojen asevelikylään sopivan uudisrakennuksen julkisivut olla vaikkapa tällaiset. Seinäpinnoissa on käytetty tiiltä ja rappaista.

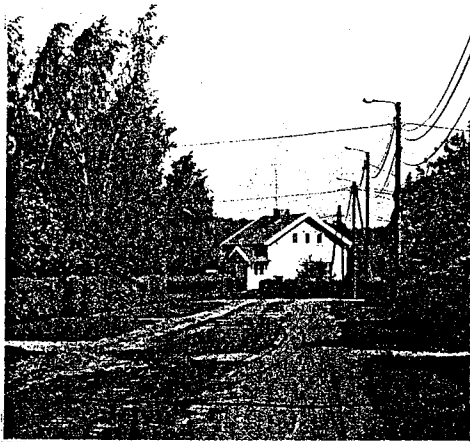

Alue elää omaa elämäänsä erillään muusta Sairiosta Aulangontien varrella.

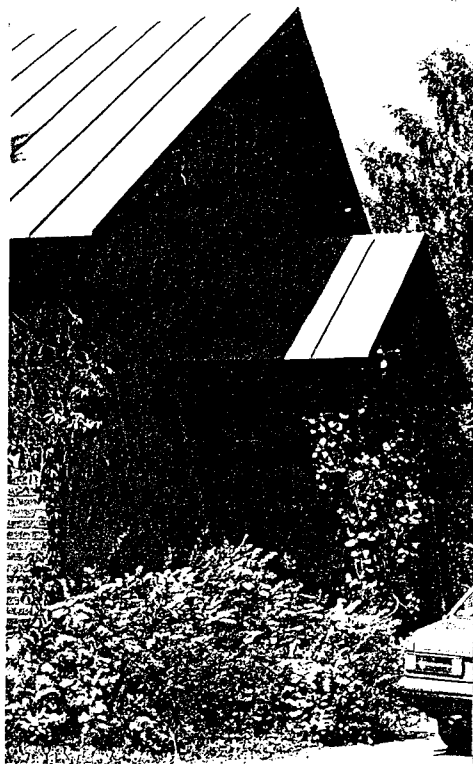

Alueen rakennukset edustavat kaupungin hienostuneinta arkkitehtuuria. Kuvan esimerkki Aulangontie 85:stä.

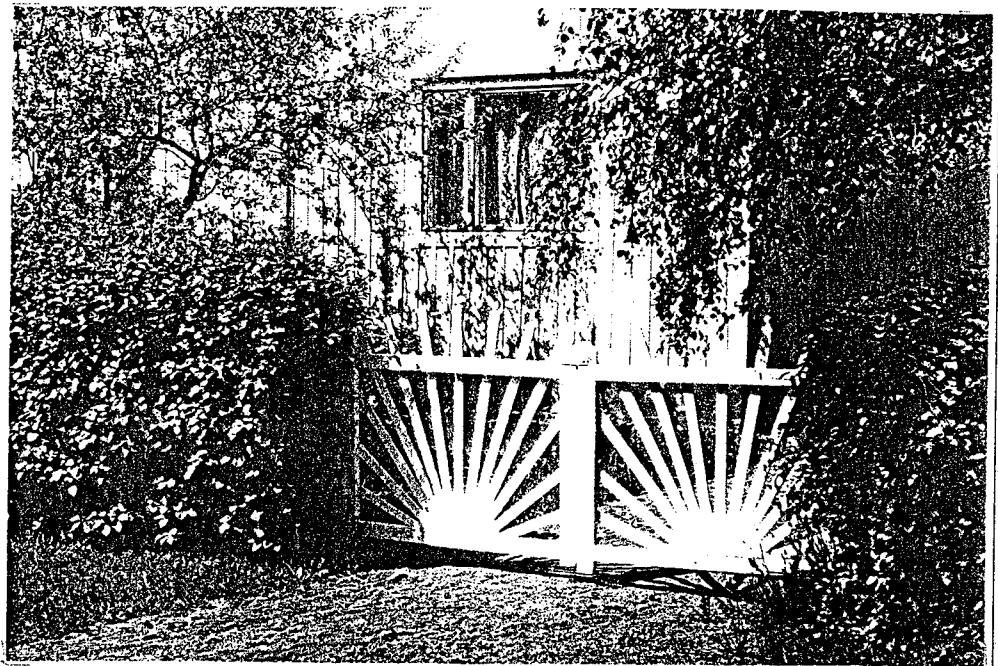
Kansantietäjä Kalle Pullerin mukaan nimensä saaneen Pullerin kentän eteläpuolelle jäävä alue on kaavoitettu v. 1949 ja rakennettu 1950-60 -luvuilla. Lautavuoratut rintamamiestalot ja matalammat punatiili- ja rappauspintaiset rakennukset ovat hallitsevina. 60-luvulla rakennukset mataloituiivat entisestään ja jokunen edustaja on tuoltakin ajalta.

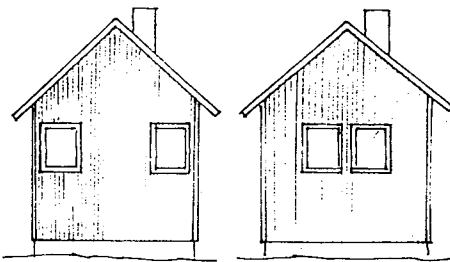
Pitkän katuosuuden päähän sijoitettu rakennus antaa katseelle kiintopisteen ja sulkee muuten avoimeksi jäävän katutilan.

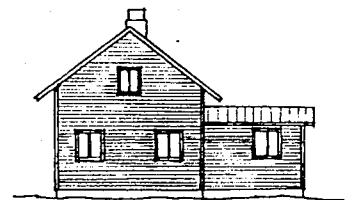
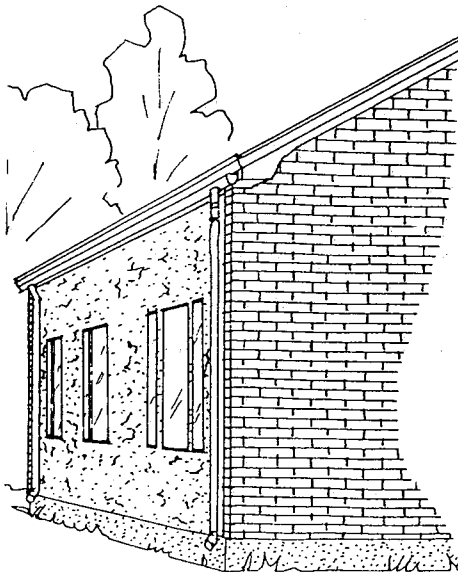
1950-luvun rapatut/tiilivuoratut asuintalot soprivat kokonsa ja kattomuotonsa puolesta lautavuorattujen rintamamiestalojen yhteyteen.

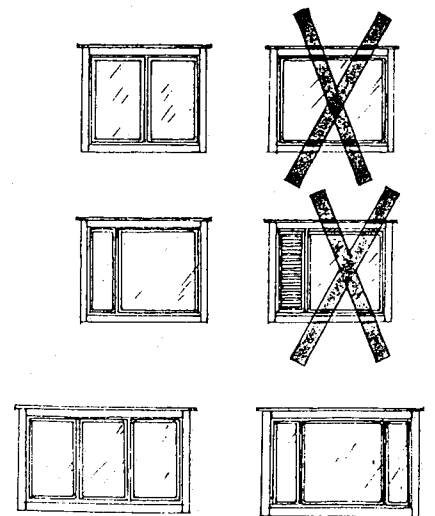
Käyttämällä mielikuvitusta voi puutavarastakin rakentaa kauniin portin.

Pelkällä ikkunoiden sijoittelulla voidaan sama rakennus saada vaikuttamaan eri levyiseltä.

Rintamamiestalon "elintasopatti" alkuperäistä ikkunatyyppiä, väriä, materiaaleja ja suuremmin katto- kulmaakaan vaihtamatta. Parempi tapa olisi kuitenkin jatkaa päädyistä.

Käytettyjä ikkunoita ja alueelle sopimattomia uudisikkunoita.

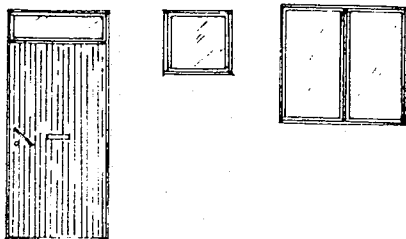
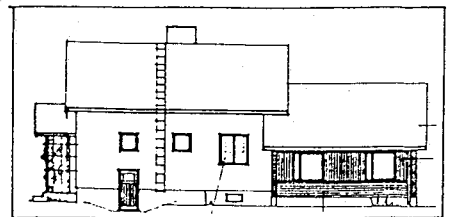
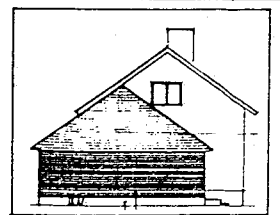
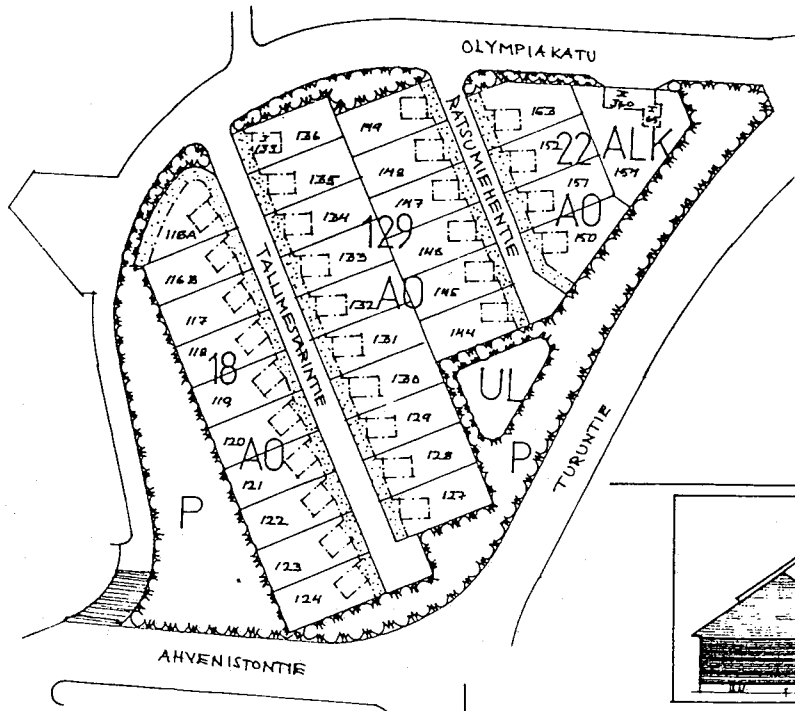
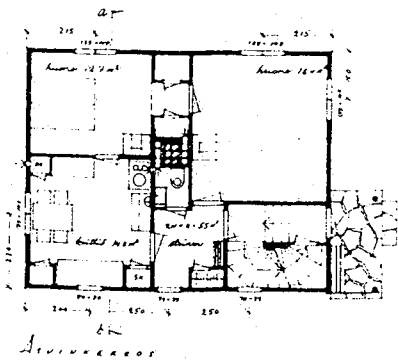
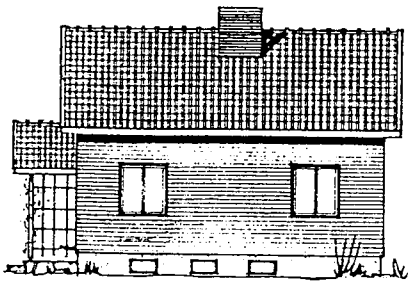
Alueen nimi juontuu paikalla olleesta ampumaradasta. Kaava ja tyyppitalot piirrettiin kaupungin arkkitehtiosastolla kaupunginarkkitehti Sahlbergin johdolla. Taimiston tien osuus piirrettiin v. 1951, ja laajennus Ratsumiehentielle v. 1956. Toisella puolen katua on vaakalaudoitettuja taloja, toisella puolen rapattuja. Tiiviystään ja yksityisyydestään johtuen alue on erittäin haavoittuva, eikä talojen ulkoasuun siksi pitäisi puuttua.

Paukkulassa luovat talojen tiheä, vino sijoitus ja sisäänkäyntijulkisivujen yhtenäiset, keveät kuisit katukuvaan aivan erikoisen hienostuneen ilmeen. Kattopintojen yhtenäinen materiaali on tärkeä säilyttää, koska kattopinnat ovat niin selvästi näkyvä elementti katukuvassa.

Säännöllinen pensasaita ja avokuiastien tasavälinen toisto yhdessä puiden ja kasvien tukiristikkojen kanssa luovat ehyen katukuvan.

Paukkulan nykyinen asemakaava on vahvistettu 3.3.1956. Taimiston tien tilalla on Tallimestarintie ja aivan uutena tienä on tullut Ratsumiehentie.

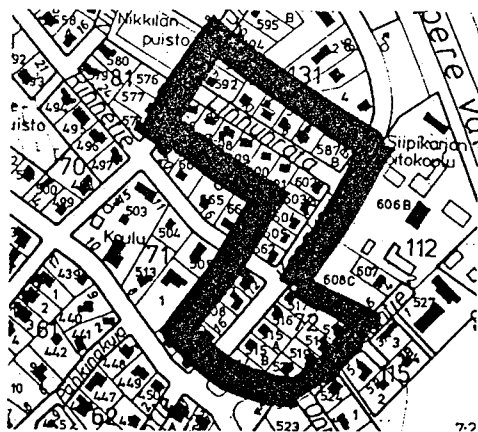

Taloissa käytetyt ovi- ja ikkunamallit

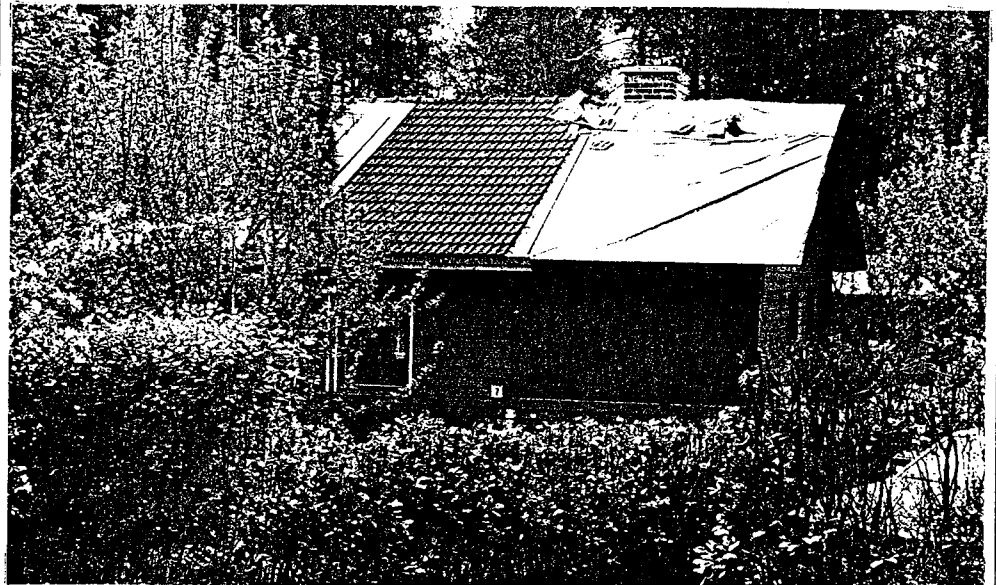
Kaupungin arkkitehtiosastolla tehdyt tyyppisuunnitelmat Paukkulan alueen rakennuksiksi. Alunperin rakennuksissa oli alakerrassa 2h+k ja yläkerrassa 1h+k asunnot.

1970-luvulla arkkitehtiosasto tutki mahdollisuuksia Paukkulan talojen laajentamiseksi. Tulos osoitautui kuitenkin kelvottomaksi, ja niinpä laajentamisista luovuttiin.

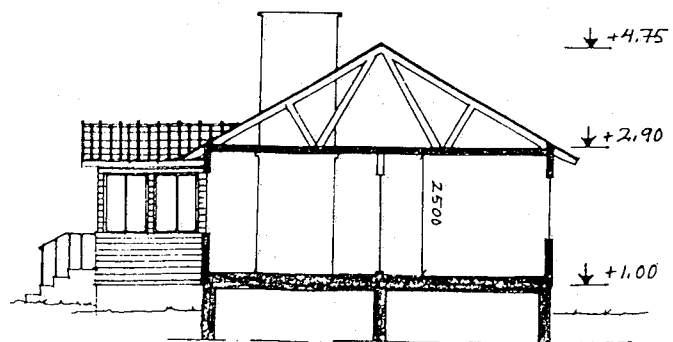
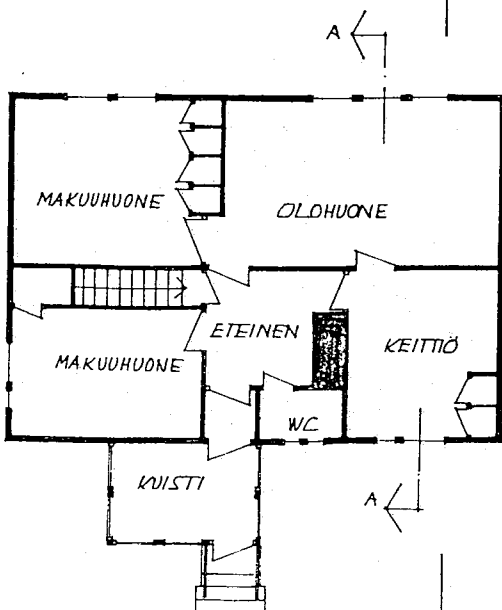
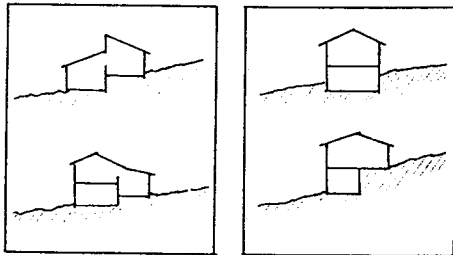
Alue on asemakaavoitettu v. 1951. Talot on rakennettu 1950-luvun puolivälissä pääosin Puutalo Oy:n tyyppipiirustusten mukaan. Vино asettelu tiehen nähden luo kadulle vaihtelevaa leimaa. Huolellisesti rakentaen voidaan näinkin tiiviillä ja yhtenäisellä alueella kuitenkin rakennusta jopa laajentaa.

Toistuvat kuistit rytmittävät katukuvaa.

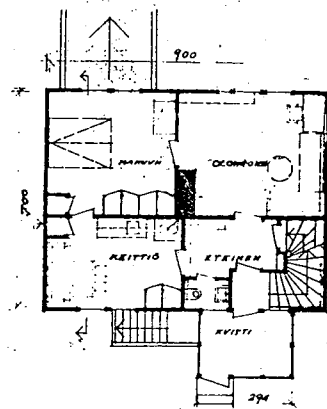
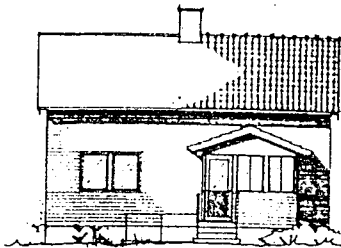

Tämä pieteetillä tehtävä laajennus osoittaa, että näinkin arassa paikassa voidaan lisätila ratkaista kelpollisesti. Pinnoitteen, katteen ja muodon jatkaminen tekee talosta kokonaisuuden, josta ei enää päältä voi sanoa, että sitä on joskus laajennettu.

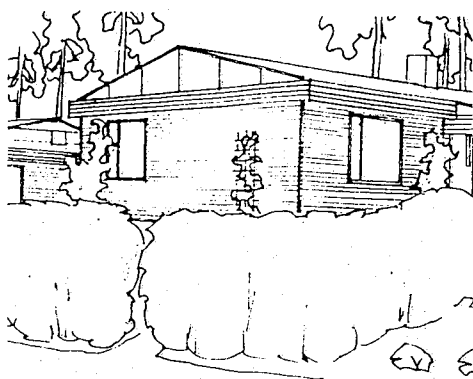

Linnunradan talot ovat loivaharjaisia, vaakalaudoitettuja ja yksikerroksisia. Vино sijoittelu tontille luo elävyyttä katukuvaan.

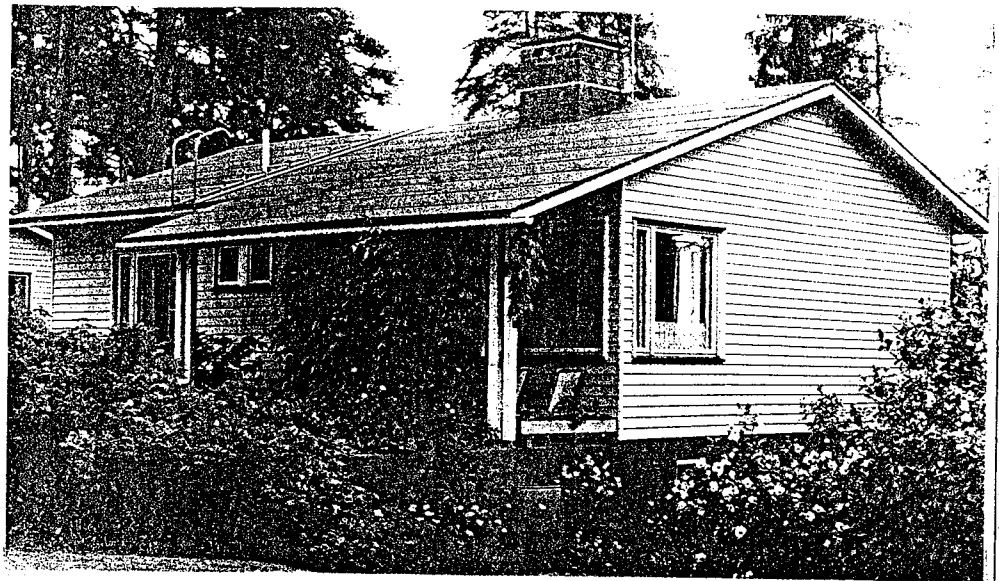
Ylä-Sairiossa talot ovat hyvin samantyyppisiä, puolitoistakerroksisia, vaakalaudoitettuja, vaaleaksi maalattuja ja punaisilla betonikattotiilillä päällystettyjä. Yhtenäiset pensasaidat rajaavat katutilaa ja tonteilla säilytetyt männyt luovat koko alueelle yhtenäisyyttä.

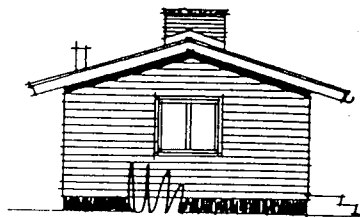
Rintamamiestalojen pohjaratkaisu on lähes neliömäinen ja sivujen pituus vaihtelee seitsemästä kymmeneen metriin. Kattokulma on yleensä 30-35 astetta. Puutalo Oy:n tyyppitalot ovat 1950-luvun puolivälistä. 1½-kerroksinen tyyppi Vaahtera 2005, peili-kuva.

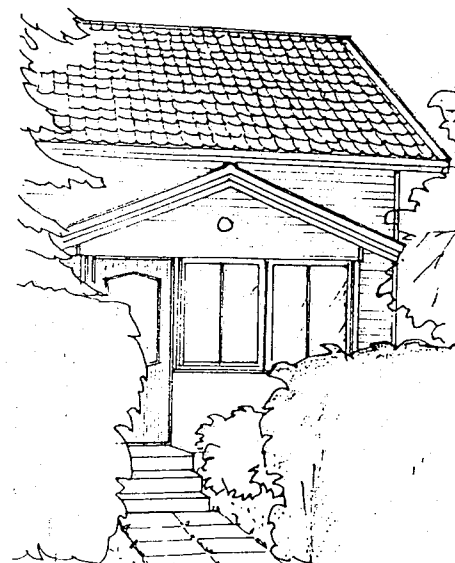
Päätykolmio ja korkea räystäslauta voivat yhdessä antaa raskaan vaikutelman, kuten Pekolankadun pohjoispuolen taloissa.

Pekolankadulla säännöllisessä rivissä seisovat ruotsalaistalot ovat Puutalo Oy:n tyyppitaloja 1940-luvun puolivälistä. Sisäänkäynnin yhteydessä oleva avokuisti sulkeutuu omaksi oleskelutilakseen tukiristikon ja köynnöskasvien avulla.

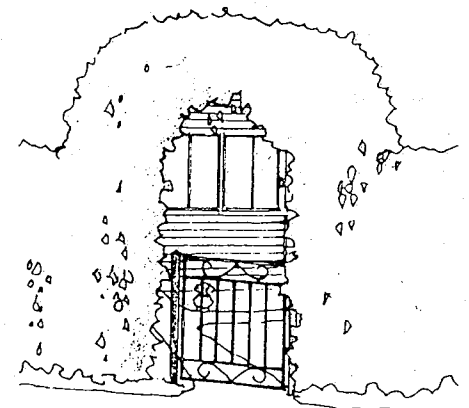
Piharakennuksen tulisi noudattaa asuinrakennuksen henkeä muodon ja värin suhteen, kuten kuvan esimerkkitapaus.

Rakennusten pääasiallinen kateaine on sementtikattotiili, joka tulisi peruseräparannuksessa säilyttää tai korvata uudella tiilikatteella, ei peltijäljitelmällä.

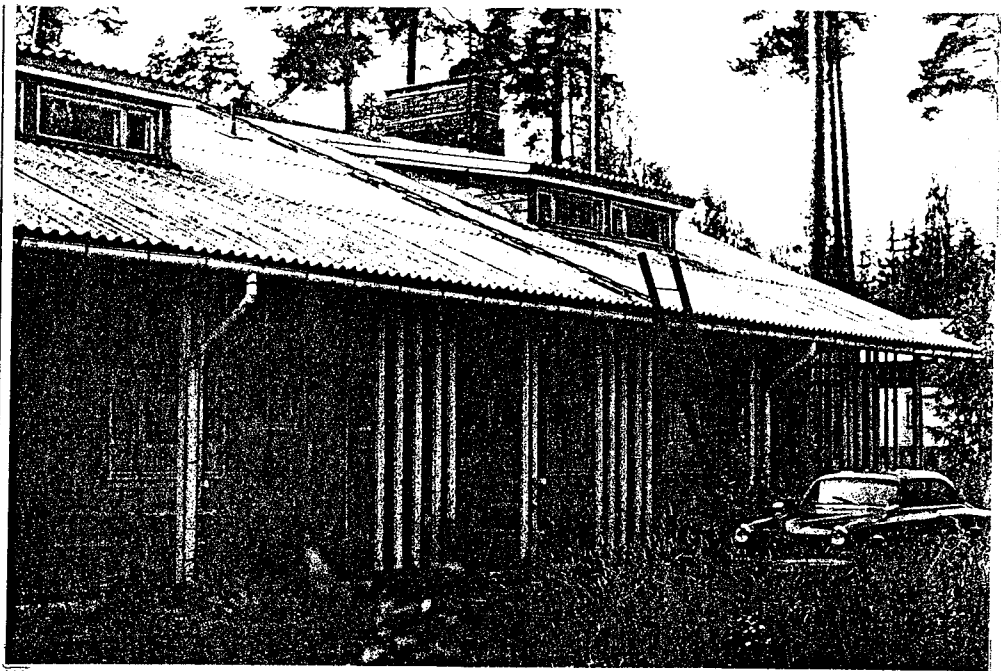

Huolenpito kohottaa miljöön arvoa, mutt vaakalaudoituksen korvaaminen pystyprofiloidulla pellillä tuntuu halvalta keinolta, jota ei kukaan huolisi uuteen rakennukseensa. Miksi sitten vanhaan? Helppohuoltoisena materiaalina myytävä pelti on itse asiassa huoltokelvoton: kolhujen jälkeen ainoa korjauskeino on koko pinnoitteen vaihtaminen, samalla tavalla päivitettyä värisävyä kun ei kaupasta löytyne.

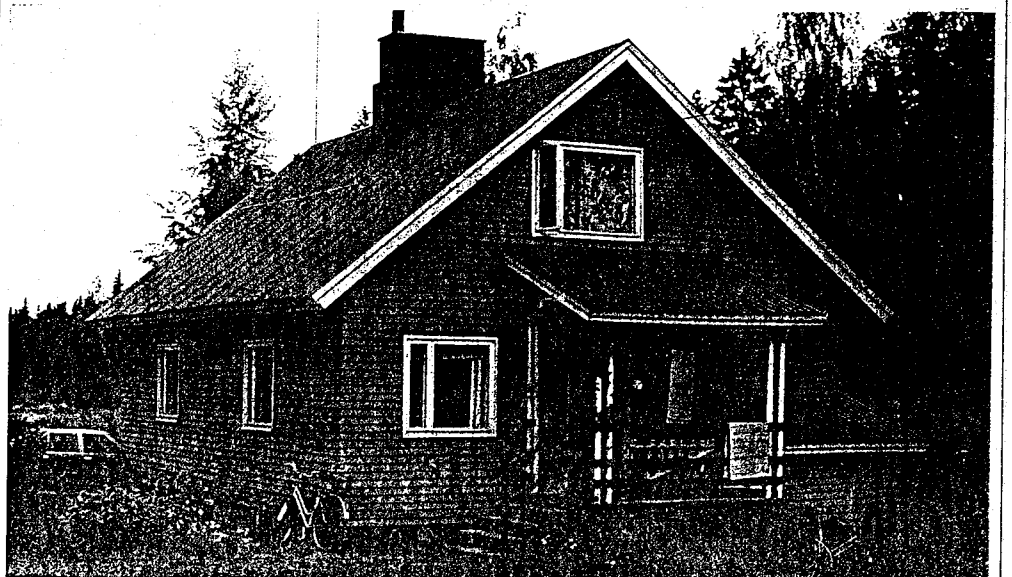
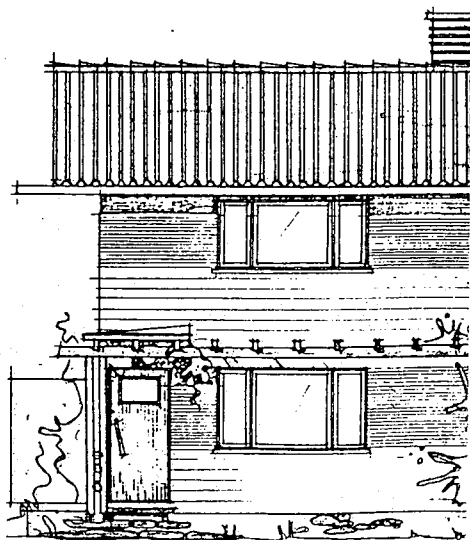
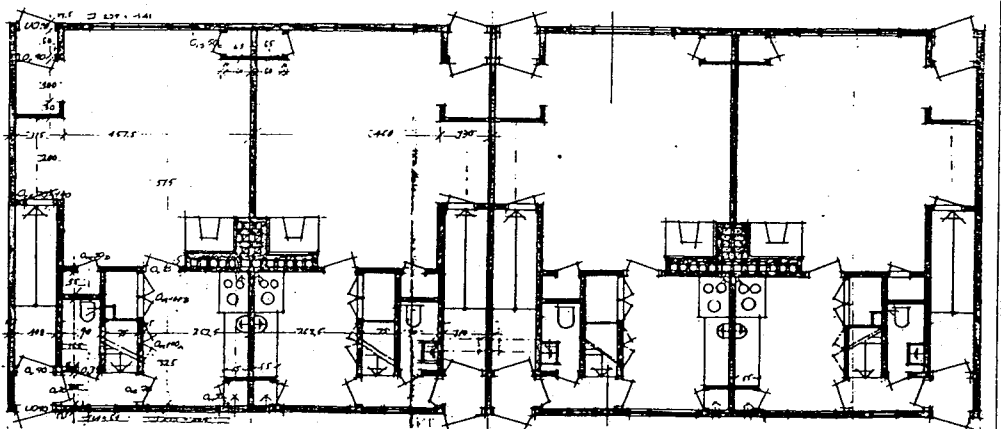
Sisäänkäynnin tontille voi tehdä kasvien avulla erittäin mielenkiintoiseksi.

Vanajan Autotehtaan asuntoalueella sijaitsevat ainoat arkkite. Alvar Aallon suunnittelemat, jotka ovat rivitaloja. Sen paremmin rakennuksista kuin niiden ympäristöstäkään ei ole pidetty kovin suurta huolta. Vähällä vaivalla alueesta olisi mahdollista saada korkeatasoinen ja väljä pientalomiljö.

Alvar Aallon suunnittelemat kahdeksan perheen rivitalot ovat vaakalaudoitettuja ja muodoiltaan yksinkertaisia. Runsaat pysty- ja vaakapuut ja laaja suojaisa sisäänkäyntikatos elävöittävät julkisivua.

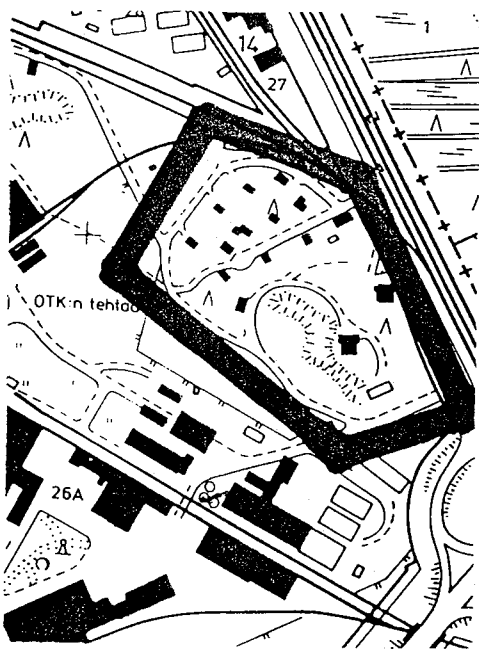
Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus.

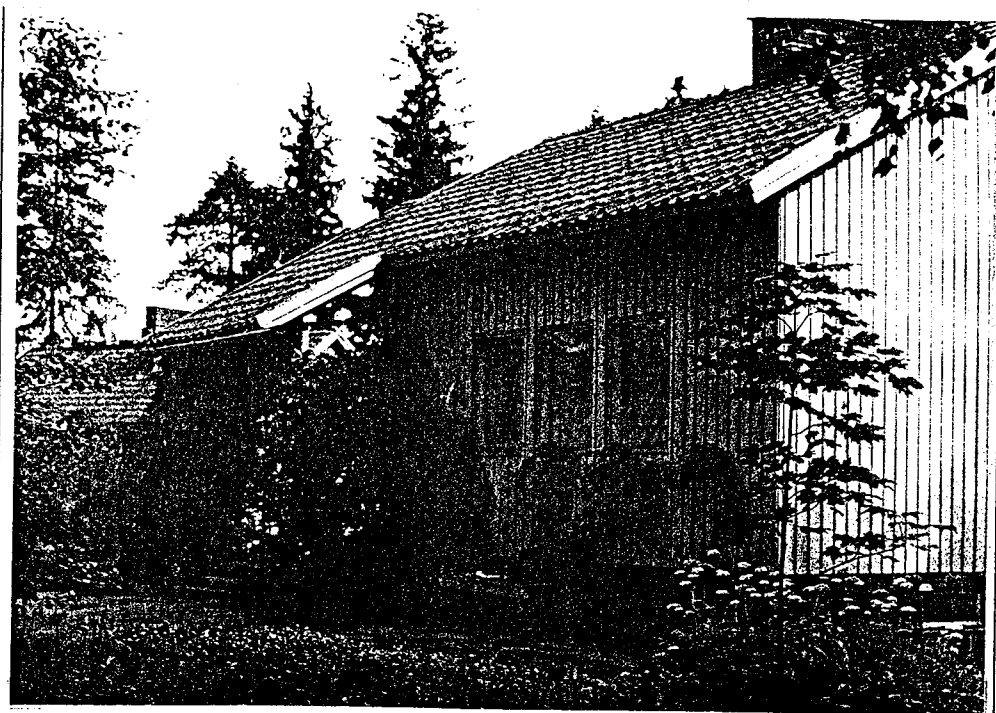
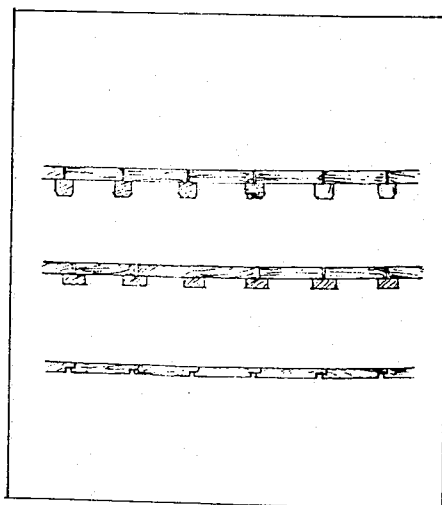
Vieressä sijaitsevat neljä kahdenperheen asuntoa ovat hyväkuntoisia ja pihoiltaankin siistissä kunnossa pidettyjä.

1940-luvulla kaupunki osti maata Katisten kartanolta ja myi siitä teollisuustontteja. Tällöin mm. OTK:n tehtaat aloittivat toimintansa Hämeenlinnassa. Tehdasalueen itäpuolelle suunnitteli OTK:n arkkitehti Leevi Aarnio työntekijöiden asunnot, myöhemmin myös kaksi kerrostaloa samalle alueelle.

Osassa pientaloista julkisivumateriaaleina on käytetty vaakapaneelia ja kattotiiltä, osassa peiterimalaudoitusta ja huopakattetta.

Alueen kartta 1:5000.

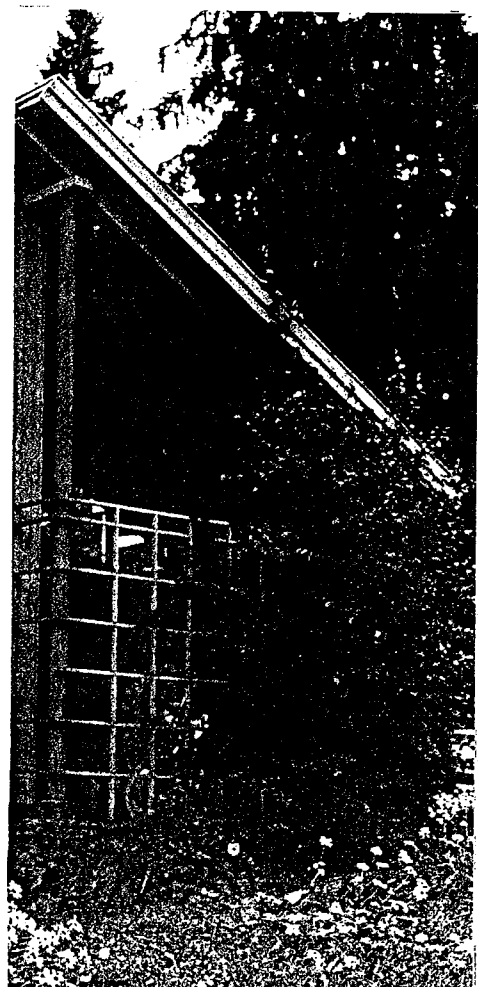

Leevi Aarnio

Puutalo Oy:n tyypit hallitsevat myös OTK:n asuntoaluetta. Avokuisin muuttaminen lasikuistiksi ja päädyistä jatkaminen ovat ainoita ulkoisia muutoksia, jotka rakennus kestää.

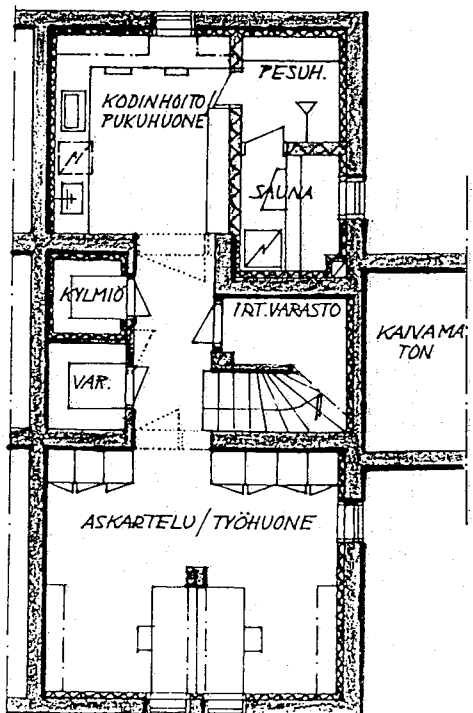
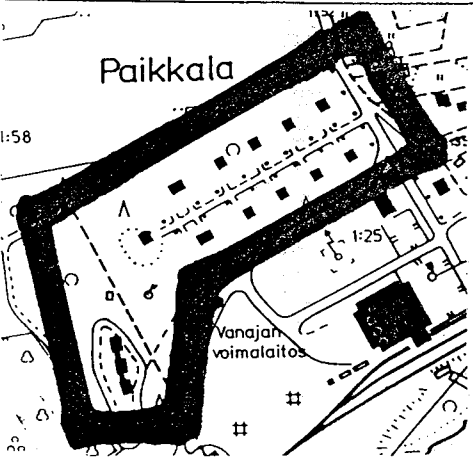
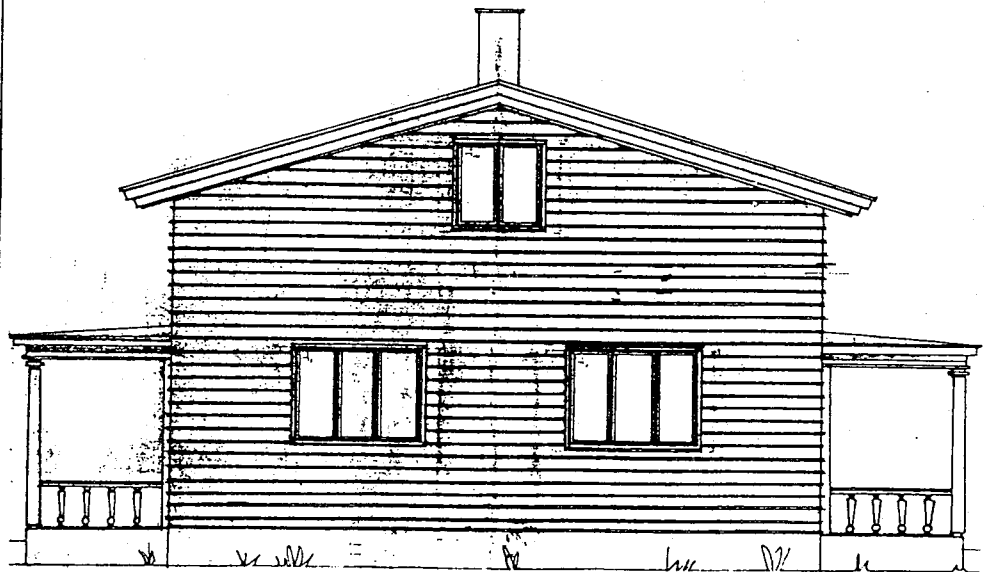
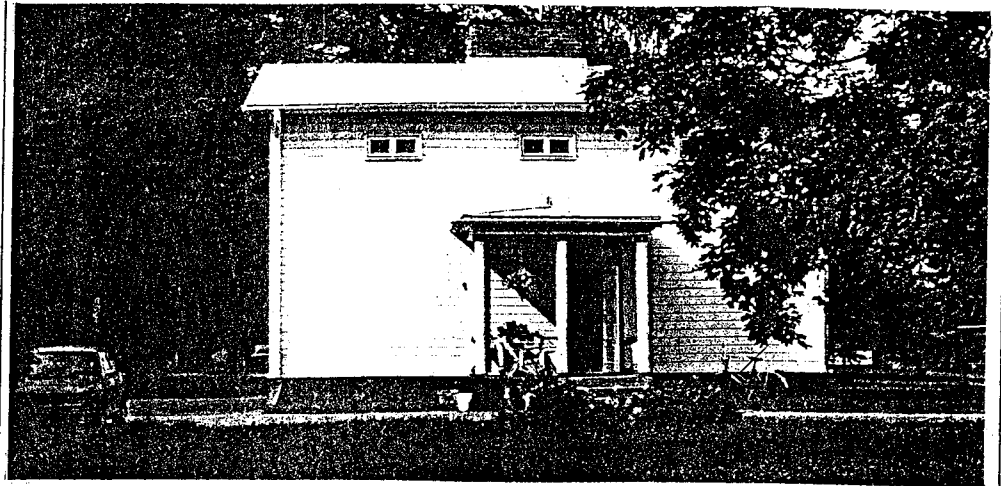
Rakennukset sijaitsevat havupuuvaltaisessa ouistikossa, jonka sisäinen liikenne tapahtuu kapeita kujia pitkin.

Vanajan Voimalaitoksen pientalo-asunnot muodostavat erään kaupungin hienoimmista asuin ympäristöistä puistomaisine pihoineen ja valkoisine taloineen. Sekä rakennukset että niiden ympäristö kertovat hel-
läästä huolenpidosta ja miljöön ar-
vostuksesta. Toivottavasti ympäris-
tö pysyy tällaisena!

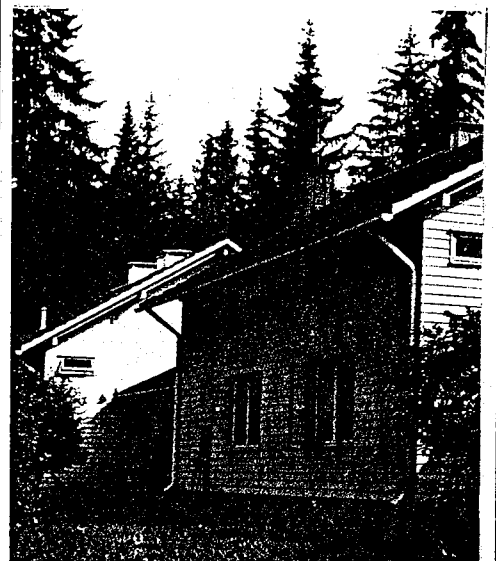
Imatran Voiman työsuhteasunnot ovat kahdenperheentaloja, joissa on vie-
hättävät sisäänkäyntikatokset, 16
loivat harjakatot ja selkeä kuutio-
mainen muoto. Ne ovat kaikki vaaka-
laudoitettuja ja valkoisiksi maa-
lattuina. Pihon ei ole mitenkään
aidattu ja talot ovat ikäänkuin
suuren yhteisen puiston keskellä.
Talot on suunnitellut Harri Vainio
v. 1937.

Alueen lounaisosassa sijaitsee
kuuden asunnon kytkytalo ja eril-
linen asukkaiden yhteissauna met-
sän siimeksessä.

Julkisivut, jotka osoittavat, että
ainoa ajateltavissa oleva tapa laa-
jentaa päädyistä jatkamalla rikko-
rakennuksen eheän symmetrian. Mo-
lempien päätyjen jatkaminen voisi
sensijaan tulla kyseeseen.

Sisäänkäyntikuistien pilareissa ja
kaiteissa on runsaasti klassistisia
aihteita. Lieneekö vaikutusta 1920-
luvunklassismista?

Alueen lounaisosassa sijaitsee ku-
den asunnon kytkytalo ja erillinen
asukkaiden yhteissauna metsän sii-
meksessä.

